

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό

ΤΑΜΠΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Χατζηδάκη Ασπασία

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2020

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ
(e-Learning)».
[Αριθμ. ΦΕΚ 635 τ.Β΄/9.3.2016]**

Ακαδημαϊκός Υπεύθυνος ΠΜΣ:

Καθηγητής Αναστασιάδης Παναγιώτης

Πανεπιστήμιο Κρήτης – Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

ΤΑΜΠΑΚΑΚΗ ΜΑΡΙΑ

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα:

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1986 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

© Πανεπιστήμιο Κρήτης, ΠΤΔΕ,ΕΔΙΒΕΑ, 2018

Το Π.Τ.Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και ειδικότερα το Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α, διατηρεί το δικαίωμα της χρήσης και αναπαραγωγής της παρούσας εργασίας για διδακτικούς και ερευνητικούς σκοπούς.

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

«Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Ταμπακάκη Μαρία

Επιτροπή Επίβλεψης Πτυχιακής / Διπλωματικής Εργασίας

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Χατζηδάκη Ασπασία

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Καρβούνης Λάμπρος

Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Συν-Επιβλέπων Καθηγητής:

Κωτσίδης Κωνσταντίνος

Διδάκτωρ ΠΤΔΕ Πανεπιστημίου Κρήτης

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2020

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου, που με στήριξαν καθ' όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών, τον Νίκο, που με υποστήριζε ψυχολογικά και με ενθάρρυνε συνεχώς, την κ. Χατζηδάκη, για την πολύτιμη βοήθεια και τις συμβουλές που μου προσέφερε σαν επιβλέπουσα, καθώς και τον κ. Καρβούνη και τον κ. Κωτσίδα, που με καθοδήγησαν στο μεθοδολογικό και τεχνολογικό τομέα αντίστοιχα. Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω την ομάδα μου, 4 stars, Καραγκιοζίδου Μαριάννα, Σκαρπαθιωτάκης Νίκος και Μαίρη Τσαραμύρση, για την κοινή μας πορεία καθ' όλη τη διάρκεια του ΠΜΣ και για την όμορφη και δημιουργική συνεργασία.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Περίληψη

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας, δημιουργήθηκε εκπαιδευτικό υλικό για την εξ αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών σχετικά με τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό. Το υλικό, αφού σχεδιάστηκε στο διαδικτυακό λογισμικό του H5P και τοποθετήθηκε στην πλατφόρμα του Chamilo, δόθηκε και αξιολογήθηκε από πτυχιούχους παιδαγωγικών τμημάτων και τμημάτων φιλολογίας.

Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από οκτώ επιμέρους ενότητες, με την κάθε μια να εστιάζει σε διαφορετικό θεματικό άξονα για την καλύτερη κατανόηση του εγχειρήματος. Το εκπαιδευτικό υλικό αξιολογήθηκε ως προς τα χαρακτηριστικά του από οκτώ αξιολογήτριες. Συγκεκριμένα, οι συμμετέχουσες στην έρευνα κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης του εκπαιδευτικού υλικού ως προς την επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση του εκπαιδευτικού υλικού, την απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, την ευχρηστία του εκπαιδευτικού υλικού, την υποστήριξη και την καθοδήγηση στη μελέτη του, την αλληλεπίδραση ανάμεσα σε εκπαιδευτικό υλικό και εκπαιδευόμενο, τη δυνατότητα αναστοχασμού και αυτοαξιολόγησης από το εκπαιδευτικό υλικό στον εκπαιδευόμενο, τη διατύπωση του σκοπού και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων κάθε διδακτικής ενότητας και τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι στην πλειοψηφία τους οι αξιολογήτριες σχολίασαν πολύ θετικά το εκπαιδευτικό υλικό. ενώ έκαναν και ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις σε επιμέρους σημεία. Συμπερασματικά, το υλικό κρίθηκε εξαιρετικά κατανοητό και χρήσιμο από την πλειοψηφία των συμμετεχουσών και κρίθηκε ικανό να πραγματοποιήσει τον σκοπό του.

Λέξεις – Κλειδιά

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας, ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, επιμόρφωση εκπαιδευτικών, αξιολόγηση εξ αποστάσεως εκπαιδευτικού υλικού.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Abstract

In the context of this master thesis, an educational material was established regarding the distance education of teachers regarding the teaching of Greek language as a second / foreign language based on the programs of E.DIA.M.ME. for Greek language's education abroad. The educational material was firstly designed in the H5P online software, and then implemented on the Chamilo platform. Then it was given and evaluated by experienced teachers in this specific matter. The educational material consists of eight sub-sections, each of which presents a specific topic for the best and most accurate understanding of the project. The educational material was evaluated in terms of its characteristics by eight teachers. Specifically, the teachers participating in the research were asked to answer a questionnaire regarding the evaluation of the educational material in terms of scientific coherence and documentation, the simplicity and understanding of the presentation of the Cognitive Object, the usability, the support and guidance in studying terms, the interaction between the material and the learner, the possibility of self-reflection and self-evaluation to the learner, the formulation of the purpose and the expected results of each teaching chapter and the evaluation of the material according to the principles of Multimedia Learning.

The results of the research showed that the majority of the teachers were excited, and confident on the educational material, and their comments were, at the majority of the cases, very positive. On the other hand, there were various negative comments in some special cases. In conclusion, the material was considered extremely understandable and useful by the majority of participants and is assessed as capable for its purpose.

Keywords

Teaching of Greek as a second/foreign language, Greek language's teaching abroad, distance learning, teacher training, evaluation of distance learning material.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Περιεχόμενα

Περίληψη	5
Abstract.....	7
Κατάλογος σχημάτων και εικόνων	11
Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων.....	13
Συντομογραφίες και Ακρωνύμια	15
Εισαγωγή	16
Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο	18
Εισαγωγή	18
1. Εξ Αποστάσεως εκπαίδευση.....	19
1.1. Αποσαφήνιση εννοιών.....	19
1.2. Ιστορική αναδρομή της ΕξΑΕ.....	21
1.3. Βασικές θεωρίες της ΕξΑΕ.....	23
1.4. Η αντιδιαστολή επικοινωνίας και αυτονομίας στην ΕξΑΕ	24
1.5. Ο ρόλος του διδάσκοντα στην ΕξΑΕ	28
2. Η εκμάθηση μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας.....	31
2.1. Διγλωσσία και κατάκτηση δεύτερης γλώσσας.....	31
2.2. Γλωσσικά χαρακτηριστικά του μαθητή της δεύτερης γλώσσας	34
3. Ελληνισμός της Διασποράς	35
3.1.Ιστορική αναδρομή της ελληνικής διασποράς.....	35
3.2.Σχέση Κέντρου – Διασποράς	37
3.3. Εκπαίδευση στη διασπορά.....	39
3.3.1. Φορείς και μορφές εκπαίδευσης	39
3.3.2.Εκπαιδευτικοί και μαθητές	41

4. Το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» του ΕΔΙΑΜΜΕ για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά	44
4.1. Γενική περιγραφή του έργου «Παιδεία Ομογενών»	44
4.2.Οι στόχοι της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης του έργου.....	45
4.3.Θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού	47
4.4. Εκπαιδευτικό υλικό σε επίπεδα	49
4.5.Προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας....	52
4.5.1.Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	52
4.5.2.Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε ταχύρρυθμα τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	54
4.5.3. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση	55
4.5.4. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση	57
Μέρος Β: Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τις αρχές της ΕξΑΕ.....	61
Εισαγωγή	61
5. Μεθοδολογία σχεδιασμού.....	61
5.1.Θεωρητικό υπόβαθρο	61
5.2. Δημιουργία του Ε.Υ.....	63
5.3.Διδακτικές ενότητες του Ε.Υ.....	82
Μέρος Γ: Η έρευνα	84
Εισαγωγή	84
6. Έρευνα-αποτίμηση Ε.Υ.	85
6.1. Σκοπός έρευνας.....	85
6.2.Ερευνητικά ερωτήματα.....	85

6.3. Μεθοδολογία έρευνας.....	85
6.4. Περιορισμοί της έρευνας	86
6.5. Το δείγμα της έρευνας	86
6.6. Παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων	88
6.6.1. 1 ^{ος} άξονας: Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.....	98
6.6.2. 2 ^{ος} άξονας: Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου	100
6.6.3. 3 ^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.....	103
6.6.4. 4 ^{ος} άξονας: Υποστήριξη-καθοδήγηση στη μελέτη του Ε.Υ.....	105
6.6.5. 5 ^{ος} άξονας: Αλληλεπίδραση Ε.Υ.-εκπαιδευόμενου	106
6.6.6. 6 ^{ος} άξονας: Δυνατότητα αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης από το Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο	108
6.6.7. 7 ^{ος} άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα	110
6.6.8. 8 ^{ος} άξονας: Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.....	112
6.6.9. 9 ^{ος} άξονας: Γενικές Επισημάνσεις	117
6.6.10. 10 ^{ος} άξονας: Διάφορα.....	118
6.7. Συμπεράσματα	119
6.8. Προτάσεις για το μέλλον	120
Βιβλιογραφικές αναφορές.....	122
Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο	129
Παράρτημα Β: Αναλυτικοί Πίνακες Ευρημάτων	150

Κατάλογος σχημάτων και εικόνων

Σχήμα 1. Το διασπορικό τρίπολο	38
Εικόνα 1: Εξώφυλλο Ε.Υ.....	63
Εικόνα 2: Αρχική σελίδα μαθήματος.....	64
Εικόνα 3: Απόσπασμα από το βίντεο καλωσορίσματος	65
Εικόνα 4: Εικονίδιο για τον οδηγό μελέτης.....	65
Εικόνα 5: Εικονίδιο για chat room.....	66
Εικόνα 6: Εικονίδιο για το μονοπάτι γνώσης	66
Εικόνα 7: Διδακτικές ενότητες μαθήματος.....	67
Εικόνα 8: Εισαγωγικά στοιχεία	68
Εικόνα 9: Αρχική σελίδα Course Presentation	69
Εικόνα 10: Διαφάνειες επεξήγησης πλήκτρων	70
Εικόνα 11: Διαφάνεια με οπτικοακουστικό υλικό.....	71
Εικόνα 12: Δραστηριότητα στο Ε.Υ. σύμφωνα με την αρχή της διαδραστικότητας και με στόχο την συναισθηματική εμπλοκή των εκπαιδευόμενων (Holmberg, 2008).....	72
Εικόνα 13: Διαφάνεια δομημένη σύμφωνα με την πολυμεσική αρχή (Mayer, 2017).....	73
Εικόνα 14: Διαφάνεια δομημένη σύμφωνα με την αρχή της σηματοδότησης (Mayer, 2017).....	73
Εικόνα 15: Δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης.....	74
Εικόνα 16: Διαφάνεια σύνοψης	75
Εικόνα 17: Διαφάνεια που κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο στην επόμενη ενότητα.....	75
Εικόνα 18: Διαφάνεια βιβλιογραφίας	76
Εικόνα 19: Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής	77
Εικόνα 20: Δραστηριότητα σωστού/λάθους	77
Εικόνα 21: Δραστηριότητα αντιστοίχισης.....	78
Εικόνα 22: Δραστηριότητα διαδραστικού βίντεο	78
Εικόνα 23: Δραστηριότητα σε padlet (https://padlet.com/marakitamp/crd7slb6hz1q4mpk) .	79
Εικόνα 24: Δραστηριότητα σε forum στην πλατφόρμα του Chamilo	80

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 25: Δραστηριότητα ανάθεσης εργασίας στην πλατφόρμα Chamilo.....	81
Εικόνα 26: Τελευταία σελίδα Chamilo	81

Κατάλογος πινάκων και διαγραμμάτων

Πίνακας 1. Φορείς και μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Διασπορά (Δαμανάκης 2004)	40
Πίνακας 2. Θεματικοί κύκλοι, θεματικοί τομείς και χώροι άντλησης περιεχομένων (Δαμανάκης, 2004: 58)	47
Πίνακας 3: Ομάδες-στόχοι, Πρόγραμμα Σπουδών και σειρές εκπαιδευτικού υλικού (Δαμανάκης, 2004: 72)	49
Πίνακας 4. Επίπεδα παραγωγής διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού (Δαμανάκης, 2004: 7610)	50
Πίνακας 5. Περιεχόμενα διδασκαλίας ανά επίπεδο και τάξη (Δαμανάκης, 2004: 178)	59
Πίνακας 6: Δημογραφικά στοιχεία δείγματος	87
Πίνακας 7: Τεχνολογικό προφίλ δείγματος	88
Πίνακας 8: Βασικά αντικείμενα 1 ^{ου} άξονα	89
Πίνακας 9: Βασικά αντικείμενα 2 ^{ου} άξονα	89
Πίνακας 10: Βασικά αντικείμενα 3 ^{ου} άξονα	91
Πίνακας 11: Βασικά αντικείμενα 4 ^{ου} άξονα	92
Πίνακας 12: Βασικά αντικείμενα 5 ^{ου} άξονα	92
Πίνακας 13: Βασικά αντικείμενα 6 ^{ου} άξονα	93
Πίνακας 14: Βασικά αντικείμενα 7 ^{ου} άξονα	94
Πίνακας 15: Βασικά αντικείμενα 8 ^{ου} άξονα	95
Πίνακας 16: Βασικά αντικείμενα 9 ^{ου} άξονα	97
Πίνακας 17: Βασικά αντικείμενα 10 ^{ου} άξονα	98
Πίνακας 18: Ενδεικτικά παραδείγματα από τα σχόλια του 9 ^{ου} άξονα	117
Πίνακας 19: Πίνακας με τις απαντήσεις του 1 ^{ου} άξονα	150
Πίνακας 20: Πίνακας με τις απαντήσεις του 2 ^{ου} άξονα	150
Πίνακας 21: Πίνακας με τις απαντήσεις του 3 ^{ου} άξονα	151
Πίνακας 22: Πίνακας με τις απαντήσεις του 4 ^{ου} άξονα	151
Πίνακας 23: Πίνακας με τις απαντήσεις του 5 ^{ου} άξονα	151

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Πίνακας 24: Πίνακας με τις απαντήσεις του 6 ^{ου} άξονα.....	152
Πίνακας 25: Πίνακας με τις απαντήσεις του 7 ^{ου} άξονα	152
Πίνακας 26: Πίνακας με τις απαντήσεις του 8 ^{ου} άξονα	153
Πίνακας 27: Συγκεντρωτικά σχόλια ανά αξιολογήτρια	154
Πίνακας 28: Συγκεντρωτικά σχόλια ανά άξονα	155

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Συντομογραφίες και Ακρωνύμια

Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.	Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών
Γ1	Πρώτη γλώσσα
Γ2	Δεύτερη γλώσσα
ΤΕΓ	Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας
ΕξΑΕ	Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση
ΠΜΤ	Προηγμένες Μαθησιακές Τεχνολογίες
ΤΠΕ	Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας
Ε.Υ.	Εκπαιδευτικό Υλικό

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο σχεδιάστηκε το Ε.Υ. βασισμένο στις αρχές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην πλατφόρμα του Chamilo. Στο δεύτερο στάδιο αξιολογήθηκε από πτυχιούχους παιδαγωγικών τμημάτων και τμημάτων φιλολογίας. Το θέμα του εκπαιδευτικού υλικού, όπως διαφαίνεται στον τίτλο της διπλωματικής εργασίας, σχετίζεται με τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα, που δημιουργήθηκαν στο Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό.

Σκοπός της εργασίας είναι να δημιουργηθεί εξ αποστάσεως Ε.Υ. επιμόρφωσης σχετικά με την χρήση της ΕξΑΕ στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και να αξιολογηθεί από τους εκπαιδευτικούς. Η αποτίμηση του υλικού έγινε μέσω ποιοτικής έρευνας με ερωτηματολόγια, που κλήθηκαν να απαντήσουν οι αξιολογήτριες που συμμετείχαν σε αυτή. Τα ερωτηματολόγια αυτά σχεδιάστηκαν για να απαντήσουν στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- α. Υπάρχει επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση του Ε.Υ.;
- β. Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου;
- γ. Είναι το Ε.Υ. εύχρηστο;
- δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του;
- ε. Ο εκπαιδευόμενος υποστηρίζεται στην αλληλεπίδραση με το Ε.Υ. στη μελέτη του;
- στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα αναστοχασμού - αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο;
- ζ. Στο Ε.Υ. προσδιορίζονται με σαφήνεια ο σκοπός και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;
- η. Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της πολυμεσικής μάθησης;

Η δομή της διπλωματικής εργασίας παρουσιάζεται παρακάτω:

- Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Το πρώτο μέρος χωρίζεται σε τέσσερις υποενότητες που είναι βασικές για την κατανόηση της εργασίας. Η πρώτη υποενότητα αναλύει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η δεύτερη την εκμάθηση μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας, η τρίτη τον Ελληνισμό της Διασποράς και η τέταρτη το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» του ΕΔΙΑΜΜΕ.

- Μέρος Β: Εκπαιδευτικό υλικό στην ΕξΑΕ

Στο δεύτερο μέρος αποτυπώνεται η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού, καθώς και η δομή του υλικού.

- Μέρος Γ: Ερευνητικό πλαίσιο

Στο τρίτο μέρος της εργασίας γίνεται η παρουσίαση του δείγματος των αξιολογητριών, η περιγραφή της έρευνας, η παρουσίαση και η συζήτηση των αποτελεσμάτων, καθώς και η εξαγωγή των συμπερασμάτων.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Μέρος Α: Θεωρητικό πλαίσιο

Εισαγωγή

Στο πρώτο μέρος της διπλωματικής εργασίας αναφέρονται τα βασικά θεωρητικά θέματα, που αφορούν άμεσα το αντικείμενο με το οποίο ασχολείται αυτή η διπλωματική εργασία. Συγκεκριμένα, γίνεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση σχετικά με τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας και με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

Η δομή του πρώτου μέρους είναι η εξής:

Στο 1^ο κεφάλαιο επιχειρείται η αποσαφήνιση των βασικών εννοιών της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, πραγματοποιείται η ιστορική αναδρομή στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, αναφέρονται οι βασικές θεωρίες, η αντίθεση της επικοινωνίας και της αυτονομίας στην εξ αποστάσεως και τέλος περιγράφεται ο ρόλος του εκπαιδευτικού.

Στο 2^ο κεφάλαιο επιχειρείται η αποσαφήνιση των βασικών εννοιών της δεύτερης/ξένης γλώσσας. Επίσης, γίνεται αναφορά στην ελληνική Διασπορά, στην εκπαίδευση στη Διασπορά και στα προγράμματα σπουδών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του έργου «Παιδεία Ομογενών» του Εργαστήριου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.).

1. Εξ Αποστάσεως εκπαίδευση

1.1. Αποσαφήνιση εννοιών

Ο όρος Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕξΑΕ) άρχισε να χρησιμοποιείται από τη δεκαετία του 1980, αν και έχει μια μακρά ιστορική αναδρομή (βλ. επόμενη ενότητα). Σύμφωνα με τον Λιοναράκη (2005) «είναι η εκπαίδευση που διδάσκει κι ενεργοποιεί τον μαθητή πώς να μαθαίνει μόνος του και πώς να λειτουργεί αυτόνομα προς μια ευρετική πορεία αυτομάθησης». Ο Keegan (1980) συγκέντρωσε τους ορισμούς από τους κορυφαίους θεωρητικούς της ΕξΑΕ που παρατίθενται παρακάτω:

«Ο όρος «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» καλύπτει τις διάφορες μορφές σπουδών σε όλα τα επίπεδα που δεν απαιτούν τη συνεχή, άμεση επίβλεψη των εκπαιδευτών με τους εκπαιδευόμενους σε αίθουσες διαλέξεων ή στις ίδιους χώρους, αλλά οι οποίοι, ωστόσο, ωφελούνται από τον προγραμματισμό, την καθοδήγηση και τη διδασκαλία οργάνωσης μαθημάτων» (Holmberg, 1977: 9)

«Η εξ αποστάσεως διδασκαλία (Fernunterricht) είναι μια μέθοδος μετάδοσης γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων που πραγματώνεται από την εφαρμογή του καταμερισμού της εργασίας και των οργανωτικών αρχών, καθώς και από την εκτεταμένη χρήση τεχνικών μέσων, ειδικά με σκοπό την αναπαραγωγή υψηλής ποιότητας διδακτικού υλικού που καθιστά δυνατή την εκπαίδευση μεγάλου αριθμού μαθητών στο την ίδια στιγμή οπουδήποτε κι αν ζουν. Είναι μια βιομηχανοποιημένη μορφή διδασκαλίας και μάθησης.» (Peters, 1973: 206)

«Η εξ αποστάσεως διδασκαλία μπορεί να οριστεί ως η «οικογένεια» εκπαιδευτικών μεθόδων, στις οποίες οι διδακτικές συμπεριφορές εκτελούνται εκτός από τις μαθησιακές συμπεριφορές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σε συνεχόμενη κατάσταση θα εκτελούνται με παρουσία του μαθητή, έτσι ώστε η επικοινωνία μεταξύ του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου να πρέπει να διευκολύνεται από έντυπες, ηλεκτρονικές, μηχανικές ή άλλες συσκευές.» (Moore, 1973: 664)

Η ΕξΑΕ σχετίζεται με την Ανοικτή Εκπαίδευση. Η Ανοικτή Εκπαίδευση χρησιμοποιεί κυρίως ως μέθοδο διδασκαλίας την ΕξΑΕ. Η ΕξΑΕ σε αυτή την περίπτωση διασφαλίζει την ελεύθερη

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση παρέχοντας ευκαιρίες δια βίου μάθησης και κατάρτιση σύμφωνα με τις ανάγκες και τις απαιτήσεις της σύγχρονης κοινωνίας (Ματραλής & Λυκουργιώτης, 1998, 99: 39). Η ίδρυση των Ανοικτών Πανεπιστημίων αποτελεί ορόσημο για την ΕξΑΕ σε διεθνές επίπεδο. Σημαντικά Ανοικτά Πανεπιστήμια είναι το Βρετανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστήμιο Athabasca στον Καναδά, τα Ανοικτά Πανεπιστήμια Αυστραλίας κ.ά.

Η ΕξΑΕ έχει κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Αρχικά, είναι μια νέα μορφή εκπαίδευσης, που σχεδιάζεται, οργανώνεται και υλοποιείται από έναν εκπαιδευτικό φορέα και προσφέρεται σε όλα τα επίπεδα σπουδών (Πρωτοβάθμια, Δευτεροβάθμια, Τριτοβάθμια) (Holmberg, 1977, Rumble, 1989). Ο διδάσκων βρίσκεται σε διαφορετικό γεωγραφικό σημείο από τον εκπαιδευόμενο, ο οποίος όμως υποστηρίζεται από τον διδάσκοντα (Holmberg, 1977, Keegan, 1988, Peters, 2003, Moore, 1993, Perraton, 1988). Επιπλέον, είναι απαραίτητος ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη ενός εκπαιδευτικού υλικού που είναι βασισμένο σε ειδικές αρχές και υποστηρίζει αποτελεσματικά τον εκπαιδευόμενο (Holmberg, 1977, Keegan, 2001, Peters, 2003, Moore, 1993). Επί προσθέτως, στην ΕξΑΕ δίδεται έμφαση στην επικοινωνία και στην αλληλεπίδραση που αναπτύσσουν ο διδάσκων με τον εκπαιδευόμενο, για να παρέχει ο πρώτος συμβουλευτική υποστήριξη στον δεύτερο (Simonson, et al, 2003). Τέλος, σημαντικό ρόλο στην ΕξΑΕ διαδραματίζουν οι νέες τεχνολογίες, ώστε να διαμορφωθεί ένα διαδραστικό εκπαιδευτικό περιβάλλον μέσω του οποίου θα διαμοιράζεται το υλικό (Garisson & Shale, 1987).

Στην ΕξΑΕ χρησιμοποιούνται Προηγμένες Μαθησιακές Τεχνολογίες (PMT). Οι PMT είναι το σύνολο των τεχνολογιών διαδικτύου που αξιοποιούνται στα πλαίσια της διαδικασίας μάθησης και της διδασκαλίας με επίκεντρο τον εκπαιδευόμενο και τη διαδικασία μάθησής του (Αναστασιάδης, 2006). Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να διευρύνονται οι τρόποι και οι μέθοδοι συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευομένων-εκπαιδευτών, καθώς και να αλληλεπιδρούν οι εκπαιδευόμενοι με το Ε.Υ. (Anastasiades, 2005, Paulsen, 2003). Οι νέες τεχνολογίες πρέπει να αξιοποιούνται με παιδαγωγικούς όρους (Λιοναράκης, 2006), με απώτερο στόχο την ανάπτυξη συνεργατικής οικοδόμησης της γνώσης (Anastasiades, 2012), της διερευνητικής και κριτικής σκέψης (Mezirow 1991, Kemmis 1985, De Bra et al, 2000, Brusilovsky, 1999, Κωστούλα & Μακράκης, 2006) μέσα από την δημιουργική ένταξη τους στο ευρύτερο

κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο (Carr & Kemmis, 2002). Ακόμη, οι ΠΜΤ δίνουν τη δυνατότητα να πραγματοποιείται τόσο ασύγχρονη όσο και σύγχρονη επικοινωνία (Anastasiades, 2007, Anderson, 2008, Berge and Collis, 1995). Οι ΠΜΤ ασύγχρονης μετάδοσης προϋποθέτουν τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ΕξΑΕ μέσω του οποίου θα αλληλεπιδρούν τόσο μεταξύ τους οι διδάσκοντες και οι διδασκόμενοι, όσο και οι διδασκόμενοι με το Ε.Υ. σε διαφορετικό χώρο και χρόνο. Οι ΠΜΤ σύγχρονης μετάδοσης, και κυρίως η τηλεδιάσκεψη, προϋποθέτουν ένα αλληλεπιδραστικό περιβάλλον συνεργατικής μάθησης από απόσταση μέσω του οποίου επικοινωνούν, αλληλεπιδρούν και συνεργάζονται σε πραγματικό χρόνο ο διδάσκων και ο διδασκόμενος, αν και βρίσκονται σε διαφορετικά γεωγραφικά σημεία, μέσω ήχου, ζωντανής εικόνας και διαμοίρασης δεδομένων (Αναστασιάδης, 2007). Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί ότι η ασύγχρονη και η σύγχρονη εκπαίδευση δεν είναι ανταγωνιστικές μορφές εκπαίδευσης, αλλά συμπληρώνουν η μία την άλλη και πολλές φορές κρίνεται απαραίτητο ένα συνδυαστικό (Blended) περιβάλλον μάθησης (Anastasiades, 2008, Παπαδάκης, 2004, Μουζιάκης κ.ά., 2004).

1.2.Ιστορική αναδρομή της ΕξΑΕ

Η ΕξΑΕ χρονολογείται τουλάχιστον 180 έτη και χωρίζεται σε τρεις φάσεις (Bates, 2005: 6) :

Η πρώτη φάση έχει τη μορφή της εκπαίδευσης δι' αλληλογραφίας. Το 1833 δημιουργήθηκε μια διαφήμιση σε σουηδική εφημερίδα που υποσχόταν εκπαίδευση συγγραφής μέσω ταχυδρομείου. Το 1840 στην Αγγλία ο Isaac Pitman δίδασκε στενογραφία μέσω της αλληλογραφίας, αφού το κόστος αποστολής μέσω ταχυδρομείου ήταν μικρό. Στη Γερμανία καθιερώθηκε η συγκεκριμένη μορφή εκπαίδευσης από τους Charles Toussaint και Gustav Langenscheidt, που δίδαξαν τη γλώσσα στο Βερολίνο, ενώ η Anna Eliot Ticknor ίδρυσε το 1873 στη Βοστώνη ένα οργανισμό βασισμένο στην ΕξΑΕ, που είχε μεγάλη απήχηση (Sumner, 2010). Το 1891 ο Thomas J. Foster, συντάκτης μιας καθημερινής εφημερίδας στην ανατολική Πενσυλβάνια, άρχισε μια σειρά μαθημάτων δια μέσου αλληλογραφίας για τα μεταλλεία και για την πρόληψη των ατυχημάτων στα ορυχεία. Τα μαθήματα αυτά αναπτύχθηκαν μέσα από τα Διεθνή Σχολεία Αλληλογραφίας, των οποίων οι εγγραφές εκτινάχθηκαν τις πρώτες δύο δεκαετίες του 20ού αιώνα. Στη Σουηδία το 1886 η H. S. Hermod άρχισε να διδάσκει αγγλικά

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

δι' αλληλογραφίας και το 1898 ίδρυσε το Hermod's, ένα από τα μεγαλύτερα και σημαντικότερα ιδρύματα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε ολόκληρο τον κόσμο. Στην Αγγλία συνεχίστηκε η εκπαίδευση δι' αλληλογραφίας με την ίδρυση διάφορων ιδρυμάτων (π.χ. Skerry's College, Εδιμβούργο, 1878) προωθώντας τη συγκεκριμένη μέθοδο. Το ίδιο συνέβαινε και στις ΗΠΑ, όπου πρωτοπόροι της μεθόδου ήταν το Illinois Wesleyan το 1877 και το University Extension Department του Σικάγου το 1892. Στη Γαλλία ιδρύθηκε ένα κολλέγιο κυβερνητικής αλληλογραφίας για τον επικείμενο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, το Centre National d' Enseignement par Correspondences, το οποίο στόχευε αρχικά στην εκπαίδευση των παιδιών, όμως έχει γίνει από τότε ένα τεράστιο ίδρυμα διδασκαλίας εξ αποστάσεως για την εκπαίδευση ενηλίκων.

Στη δεύτερη φάση η επικοινωνία πραγματοποιόταν μέσω της υποστήριξης των ηλεκτρονικών μέσων. Από τη μια, η Ευρώπη αναπτύχθηκε αρκετά στον τομέα της ΕξΑΕ με σταδιακές αλλαγές κυρίως στα μέσα και στις μεθόδους διδασκαλίας και από την άλλη, στις ΗΠΑ η ανάπτυξη των νέων τεχνολογιών στην επικοινωνία οδήγησε στον καθορισμό τους ως κυρίαρχο μέσο της ΕξΑΕ. Αρχικά, στη δεκαετία του '20 κατασκευάστηκαν από πολλά εκπαιδευτικά ιδρύματα ραδιοφωνικοί σταθμοί και στις αρχές της δεκαετίας του '30 ξεκίνησαν προγράμματα εκπαιδευτικής τηλεόρασης. Τη δεκαετία του '60 άρχισε να αναπτύσσεται η δορυφορική τεχνολογία και τη δεκαετία του '80, που το κόστος αυτής μειώθηκε σε σημαντικά επίπεδα, επέτρεψε τη γρήγορη διάδοση της εκπαιδευτικής τηλεόρασης (Nipper, 1989 οπ. αναφέρ. στο Sumner, 2010). Στο τέλος της δεκαετίας του '80 και στις αρχές του '90 αναπτύχθηκαν τα συστήματα επικοινωνίας με οπτικές ίνες, τα οποία έδωσαν τη δυνατότητα για ζωντανά, αμφίδρομα, υψηλής ποιότητας ακουστικά και τηλεοπτικά συστήματα εκπαίδευσης. Αν και το αρχικό κόστος αυτών των συστημάτων ήταν υψηλό, η μακροπρόθεσμη αποταμίευση και τα τεχνολογικά οφέλη αντιστάθμιζαν τις αρχικές δαπάνες. Πολλοί θεωρούν τώρα τα συστήματα επικοινωνίας με οπτικές ίνες ως τη λιγότερη ακριβή επιλογή για υψηλή ποιότητα, αμφίδρομη ακουστική και οπτική επικοινωνία που απαιτείται για τη ζωντανή, αμφίδρομη επικοινωνία στην ΕξΑΕ. Το University of Iowa έχει το μεγαλύτερο εθνικό σύστημα με οπτικές ίνες.

Η τρίτη φάση αποτελείται από την ίδρυση των Ανοικτών Πανεπιστημίων. Το πρώτο Ανοικτό Πανεπιστήμιο που ιδρύεται είναι το Εξωτερικό Σύστημα Μελέτης του Πανεπιστημίου του Λονδίνου το 1826 (Sumner, 2010). Το 1962 το πανεπιστήμιο της Νότιας Αφρικής

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

μετατράπηκε σε πανεπιστήμιο ΕξΑΕ και το 1971 ιδρύθηκε το Ανοικτό Πανεπιστήμιο του Ηνωμένου Βασιλείου, που παρέχει πτυχία, προγράμματα σπουδών με υψηλού επιπέδου μαθήματα και πρωτοποριακή χρήση των μέσων (Holmberg, 1986). Γενικότερα, τα Ανοικτά Πανεπιστήμια μοιάζουν μεταξύ τους, όμως διαφέρουν σημαντικά στην αποστολή και τον τρόπο λειτουργίας τους. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η ΕξΑΕ δεν περιορίζεται μόνο στη παροχή προγραμμάτων και τίτλων σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά εξαπλώνεται και στις υπόλοιπες βαθμίδες, καλύπτοντας τις εκπαιδευτικές ανάγκες ανθρώπων γεωγραφικά αποκλεισμένων, κυρίως σε χώρες με έντονη γεωγραφική διασπορά και γεωμορφολογία (Αναστασιάδης & Καραγιάννη, 2009).

1.3.Βασικές θεωρίες της ΕξΑΕ

Ο Keegan (1986) ταξινόμησε τις θεωρίες της ΕξΑΕ σε τρεις κατηγορίες:

α) τη *θεωρία της ανεξαρτησίας και της αυτονομίας* με βασικούς εκπρόσωπους τον Charles Wedemeyer και τον Michael Moore, η οποία υποστηρίζει ότι είναι μείζονος σημασίας η ανεξαρτησία και η αυτονομία του εκπαιδευόμενου. Ο Moore (1977) θεωρεί ότι η αυτονομία αποτελεί συστατικό της ΕξΑΕ και ότι το κατά πόσο είναι αυτόνομος ένας εκπαιδευόμενος σε ένα πρόγραμμα ΕξΑΕ εξαρτάται από την αυστηρότητα του προγράμματος. Υποστηρίζει ότι ο διδάσκων συμπεριφέρεται ανεξάρτητα από τις μαθησιακές συμπεριφορές, ακόμη κι όταν συνυπάρχουν στον ίδιο χώρο ο διδάσκων με τον εκπαιδευόμενο, έτσι ώστε η επικοινωνία ανάμεσα τους να πρέπει να διεκπεραιωθεί μέσω έντυπου υλικού, μηχανικών, ηλεκτρονικών ή άλλων μέσων.

β) τη *θεωρία της βιομηχανοποίησης της διδασκαλίας*, η οποία έχει ως κυριότερο εκπρόσωπο τον Otto Peters Berlin, ο οποίος παρουσίασε την ΕξΑΕ σαν ένα σύστημα παροχής γνώσεων, στάσεων και δεξιοτήτων, το οποίο χαρακτηρίζεται από την καλύτερη δυνατή χρήση της τεχνολογίας, αλλά και την ορθολογική εφαρμογή παραγωγής και διανομής του εκπαιδευτικού υλικού με βάση την εφαρμογή καταμερισμού εργασίας και των οργανωτικών αρχών (Peters, 1971, όπ. αναφέρ. στο Keegan, 1986).

γ) τη *θεωρία της αλληλεπίδρασης και της επικοινωνίας* εκπροσωπείται κυρίως από τον Bøtje Holmberg, ο οποίος είναι ένας από τους σημαντικότερους θεωρητικούς της ΕξΑΕ γενικότερα.

Συγκεκριμένα, ο Holmberg (1977) προσεγγίζει την ΕξΑΕ ως μια εκπαιδευτική καινοτομία (αφού υπάρχει φυσική απόσταση ανάμεσα σε εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενο), η οποία σχεδιάζεται, οργανώνεται και επιβλέπεται από έναν εκπαιδευτικό φορέα και μπορεί να εφαρμοστεί σε όλα τα επίπεδα σπουδών. Επίσης, εστιάζει στην αναγκαιότητα της επικοινωνίας που πρέπει να έχουν ο διδάσκων και ο διδασκόμενος για την παροχή υποστήριξης του διδασκόμενου, στη σημασία του κατάλληλα σχεδιασμένου εκπαιδευτικού υλικού με τρόπο αλληλεπιδραστικό (κείμενο σε μορφή διαλόγου) και στη δημιουργία προσωπικής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου διαμορφώνοντας μια ευχάριστη μαθησιακή διαδικασία (Holmberg, 1995, οπ. αναφέρ. στο Keegan, 1986).

Οι σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις της ΕξΑΕ είναι:

- α. η *θεωρία της ισοδυναμίας* (Equivalency theory), την οποία διατύπωσε ο Michael Simonson. Η θεωρία αυτή περιλαμβάνει από διάφορες έννοιες, όπως της «ισοδυναμίας», της «εμπειρίας μάθησης» κ.ά. (Simonson, 1999). Η ισοδυναμία, που αποτελεί και την κεντρική έννοια της θεωρίας, σημαίνει ότι ο διδάσκων πρέπει να σχεδιάσει έτσι τη διδασκαλία του, ώστε να παρέχονται εμπειρίες ίσης αξίας στους εκπαιδευόμενους παρά τα διαφορετικά μαθησιακά τους περιβάλλοντα.
- β. η *θεωρία της Συνεργατικής Ελευθερίας*, η οποία εκπροσωπείται από τον Morten Flate Paulsen (2003). Στη συνεργατική ελευθερία η ατομική ευελιξία και ελευθερία είναι ύψιστης σημασίας και η θεωρία υποστηρίζει ότι σημαντικές πτυχές ευελιξίας είναι ο χώρος, ο χρόνος, ο ρυθμός, η προσβασιμότητα, το μέσο και το περιεχόμενο.
- γ. η *θεωρία της Πολυμορφικής Εκπαίδευσης*, που διατυπώθηκε από τον Αντώνη Λιοναράκη, οριοθετεί τη διάσταση της απόστασης μέσα σε ένα εκπαιδευτικό πλαίσιο προσεγγίσεων ποιότητας και χρήσης μέσων (π.χ. έντυπο υλικό, οπτικοακουστικά, νέες τεχνολογίες κ.ά.) και εργαλείων. Η ΕξΑΕ οφείλει να παρέχει Ε.Υ. με στόχο τη μάθηση και τη διδασκαλία και να καλύπτει τα μέσα και τις αρχές μάθησης και διδασκαλίας, ώστε να μπορεί να αποκαλείται πολυμορφική εκπαίδευση λαμβάνοντας με αυτό τον τρόπο αξία και υποδηλώνοντας την ποιοτική εκπαίδευση που λειτουργεί με αρχές μάθησης και διδασκαλίας σε εξ αποστάσεως περιβάλλοντα.

1.4.Η αντιδιαστολή επικοινωνίας και αυτονομίας στην ΕξΑΕ

Η επικοινωνία στην ΕξΑΕ δεν αποτελεί μέσο μετάδοσης γνώσης, όπως στη συμβατική, διότι η μετάδοση γνώσης γίνεται μέσω του διδακτικού υλικού. Ο Keegan (1996) επεσήμανε ως ένα από τα πέντε συστατικά στοιχεία της ΕξΑΕ την παροχή αμφίδρομης επικοινωνίας, έτσι ώστε να μπορεί να αναπτυχθεί διάλογος. Τη δεκαετία 1985-1995, που ιδρύθηκαν τα περισσότερα εκπαιδευτικά ιδρύματα ΕξΑΕ και αναπτύχθηκαν οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) (Λιοναράκης, 2005), οι οποίες βοηθούν στη χρήση πολλών μορφών επικοινωνίας με χαμηλό κόστος, διαπιστώθηκε πόσο μείζονος σημασίας είναι η ανάπτυξη της επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης ανάμεσα στον Καθηγητή-Σύμβουλο και τον φοιτητή. Ο Sims (1999) υποστηρίζει ότι η επικοινωνία ενισχύει τη μάθηση με νόημα (meaningful learning), ενώ για πολλούς θεωρητικούς της μάθησης η επικοινωνία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα του μαθησιακού αποτελέσματος (Garrison & Anderson 2003).

Σύμφωνα με τον Moore (1975) ένα σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης περιλαμβάνει τρία υποσυστήματα: α) τον διδασκόμενο, β) τον διδάσκοντα και γ) τη μέθοδο επικοινωνίας. Επίσης, ο Moore (1989), αλλά και ο Keegan (1986), διαπίστωσαν ότι αναπτύσσεται σχέση ανάμεσα στην ανεξαρτησία-αυτονομία και στην επικοινωνία-αλληλεπίδραση και πολλές φορές η μία ανταγωνίζεται την άλλη. Συγκεκριμένα, όσο περισσότερη είναι η επικοινωνία και η επίβλεψη από τον εκπαιδευτή τόσο λιγότερη είναι η αυτονομία του εκπαιδευόμενου. Ο Garrison (1993) εντοπίζει δύο διαφορετικές προσεγγίσεις στο θέμα αυτό. Σύμφωνα με την πρώτη, η αυτονομία είναι ο σημαντικότερος στόχος της ΕξΑΕ, γι' αυτό τον λόγο πρέπει να σχεδιαστεί κατάλληλα το Ε.Υ. για τους εκπαιδευόμενους, ώστε η επικοινωνία να λειτουργεί συμπληρωματικά και να μην είναι απαραίτητη. Σύμφωνα με τη δεύτερη προσέγγιση, έμφαση δίνεται στην αλληλεπίδραση μεταξύ Καθηγητή-Σύμβουλου και φοιτητή με στόχο να παραχθεί η γνώση και η μάθηση.

Ο Moore (1989) αναλύει τις τρεις σημαντικότερες σχέσεις αλληλεπίδρασης στην ΕξΑΕ: α) φοιτητή με φοιτητή, β) φοιτητή με καθηγητή και γ) φοιτητή με Ε.Υ.. Η άποψη του Moore σχετικά με την αλληλεπίδραση εμπλουτίζεται από τους Anderson & Garrison (1998), οι οποίοι προσθέτουν τις σχέσεις: α) καθηγητή με καθηγητή, β) καθηγητή με Ε.Υ. και γ) Ε.Υ. με Ε.Υ..

Η αποτελεσματική επικοινωνία για την υποστήριξη του φοιτητή που μαθαίνει από απόσταση περιλαμβάνει τις ικανότητες να ακούμε, να ανταποκρινόμαστε, να διατηρούμε την επαφή, να αξιοποιούμε αποτελεσματικά τα μέσα επικοινωνίας, να μπορούμε να αντιλαμβανόμαστε τα

πιθανά εμπόδια στην επικοινωνία, βλέποντας την κατάσταση από την πλευρά του εκπαιδευόμενου (Ο' Rourke, 2003). Την άποψη επεξεργάζονται οι Johnson & Johnson (1990) δίνοντας έμφαση στη συνεργατική μάθηση. Τα πλεονεκτήματα της συνεργατικής μάθησης είναι ότι οι εκπαιδευόμενοι αποδίδουν περισσότερο σε συνεργατικό αντί σε ανταγωνιστικό περιβάλλον, επιλύουν ευκολότερα τα προβλήματα, χρησιμοποιούν περισσότερες τεχνικές και μεταγνωστικές στρατηγικές, φτάνουν σε υψηλά επίπεδα συλλογισμού και εφευρίσκουν νέες και καινοτόμες ιδέες και λύσεις. Τα μειονεκτήματα της συνεργατικής μάθησης είναι η συχνά μη λειτουργική σύσταση των ομάδων, η άρνηση συνεργασίας από ορισμένους εκπαιδευόμενους, η ύπαρξη εντάσεων μεταξύ των μελών μιας ομάδας, τα μέλη της οποίας έχουν διαφορετική τελική αξιολόγηση, και η ύπαρξη ατόμων που επιδιώκουν να προσφέρουν όσο το δυνατόν λιγότερα στην ομαδική εργασία. Γενικότερα, όμως, έρευνες έχουν δείξει ότι στα προγράμματα ΕξΑΕ η επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευόμενων συμβάλλει στην επιτυχή ολοκλήρωση των σπουδών τους, αφού μέσω αυτής προκύπτει η ανταλλαγή απόψεων, η ψυχολογική στήριξη και ενθάρρυνση, η προετοιμασία για την τελική αξιολόγηση κ.ά.

Ο Holmberg (1995) υπογραμμίζει τη σημασία της επικοινωνίας μεταξύ διδασκόμενων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων διαχωρίζοντας την επικοινωνία σε δύο είδη: α) τη μονόδρομη και β) την αμφίδρομη. Η μονόδρομη αφορά τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο αλληλεπιδρά με τους εκπαιδευόμενους, ενώ η αμφίδρομη αφορά την επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευόμενων και Εκπαιδευτικού Φορέα / Ιδρύματος και τα μέσα που χρησιμοποιούνται (π.χ. αλληλογραφία, τηλέφωνο κ.ά.). Τα μέσα επικοινωνίας που μπορεί να χρησιμοποιήσει ο Καθηγητής-Σύμβουλος στην ΕξΑΕ ποικίλουν, όμως λόγω της ραγδαίας εξέλιξης των ΤΠΕ η επικοινωνία είναι ευκολότερη. Η επιλογή του μέσου επικοινωνίας γίνεται πάντα βάσει των αναγκών των διδασκόμενων. Η αμφίδρομη επικοινωνία ενισχύει την υποστήριξη της κινητοποίησης και του ενδιαφέροντος του εκπαιδευόμενου, την υποστήριξη και διευκόλυνσή του στη μαθησιακή διαδικασία, την παροχή ευκαιριών για την ανάπτυξη κριτικής σκέψης και την εμπάθυνση στη γνώση και την αξιολόγηση της προόδου του, που βοηθά και τον ίδιο να αξιολογήσει τις ανάγκες του (Holmberg, 1995).

Σχετικά με την αυτονομία στην ΕξΑΕ, πολλοί ερευνητές (Moore, 1980 κ.ά.) προσπάθησαν να ορίσουν την αυτονομία ή αυτοκατευθυνόμενη μάθηση ως μια μαθησιακή διαδικασία, που ο μαθητής είναι υπεύθυνος για το σκοπό, το περιεχόμενο, τη μέθοδο και την αξιολόγησή της. Η

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

αυτονομία διακρίνεται σε δύο διαστάσεις: α) στην αυτόνομη μάθηση, δηλ. στη διαδικασία κατά την οποία ο μαθητής επιλέγει τη σχεδίαση, εκτέλεση και αξιολόγηση της διδακτικής του πορείας και β) στον αυτόνομο μαθητή, ο οποίος αναλαμβάνει την ευθύνη της μάθησής του, έπειτα από δική του επιθυμία.

Ο Wedemeyer (1973) προτείνει ένα σύστημα, στο οποίο ο εκπαιδευόμενος μαθαίνει στο δικό του περιβάλλον, μακριά από τον διδάσκοντα, επιλέγει το στόχο του, τις δραστηριότητές του και το ρυθμό του, μπορεί να αρχίσει και να σταματήσει τις σπουδές του, όποτε εκείνος θελήσει, ανάλογα με τις συνθήκες και τις ανάγκες του. Ακόμη, δύναται να ακολουθήσει όποιο πρόγραμμα επιλέξει ανάμεσα σε αριθμό προσφερόμενων προγραμμάτων κι είναι ο ίδιος υπεύθυνος για την πρόοδό του. Όμως, ο Wedemeyer (1962) επισημαίνει ότι δεν μπορούν όλοι οι εκπαιδευόμενοι να διεκπεραιώσουν επιτυχώς τις σπουδές τους, αφού η ΕξΑΕ δεν είναι εύκολη μέθοδος και απαιτεί τη δραστηριοποίηση του ίδιου του εκπαιδευόμενου μέσω της εξατομικευμένης μάθησης. Γι' αυτό, ο Moore (1972, 1973, 1983), όπως και ο Wedemeyer, υπογραμμίζει την αναγκαιότητα της αυτονομίας του διδασκόμενου κυρίως λόγω της απόστασης και θέτει τρεις άξονες για τη διασφάλιση της αυτονομίας του: α) τη στοχοθεσία μάθησης, β) τις μεθόδους μελέτης και γ) την αξιολόγηση της επίδοσής τους. Οι διδασκόμενοι σύμφωνα με τα ατομικά τους χαρακτηριστικά αναλαμβάνουν την ευθύνη της μάθησής τους, η οποία εξαρτάται από την οργάνωση και τη δομή του εκάστοτε συστήματος σπουδών (Moore, 2007), αναπτύσσουν κατάλληλες στρατηγικές, ρυθμίζουν τη συμπεριφορά τους ανάλογα με τους μελλοντικούς στόχους και τα κίνητρά τους (Keegan, 2001; Moore, 1977; Wedemeyer, 1981) και ζητούν βοήθεια κυρίως από τον διδάσκοντα μόνο όταν την χρειάζονται.

Ένας από τους παράγοντες που μπορούν να συμβάλλουν στη μαθησιακή αυτονομία στην ΕξΑΕ είναι ο διδάσκων, για τον οποίο αναδεικνύεται ένας νέος, διαφορετικός ρόλος. Το μοντέλο της ανεξάρτητης μελέτης του Wedemeyer (1973) αναφέρει ότι στην αυτονομία στη μάθηση μπορεί ο εκπαιδευτής να παρέχει καθοδήγηση, όμως ο εκπαιδευόμενος δεν πρέπει να εξαρτάται από αυτόν. Όμοια, το μοντέλο της συναλλακτικής απόστασης του Moore (1972) υποστηρίζει ότι ο διδάσκων δύναται να παρεμβαίνει ελάχιστα στη μαθησιακή διαδικασία και να καθοδηγεί με διακριτικό τρόπο διαφοροποιώντας την κάθε περίπτωση και τον κάθε διδασκόμενο. Σε κάθε περίπτωση, ο ρόλος του διδάσκοντα δε θεωρείται περιττός, εφόσον παρέχει ευκαιρίες για εξάσκηση της μαθησιακής αυτονομίας και στηρίζει κάθε διδασκόμενο

περισσότερο συναισθηματικά ή λειτουργικά ανάλογα με το βαθμό ικανότητας, θέλησης ή ετοιμότητάς του για αυτόνομη δράση (Moore, 2007, Γιαγλή, Γιαγλής & Κουτσούμπα, 2010). Όμως, οι εκπαιδευόμενοι είναι εκείνοι που πρέπει να επιδιώκουν την αυτονομία στη μάθησή τους σχεδιάζοντας, εκτελώντας και αξιολογώντας τη διδακτική τους πορεία με προσωπική ευθύνη και επιθυμία για τη μάθηση (Brockett & Hiemstra, 1991).

1.5. Ο ρόλος του διδάσκοντα στην ΕξΑΕ

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, ένα από τα σημαντικότερα σημεία προβληματισμού για την ΕξΑΕ είναι οι συνέπειες που προκύπτουν από τη γεωγραφική απόσταση ανάμεσα σε διδασκόμενο και διδάσκοντα. Λόγω της απόστασης αυτής, ο Peter Jarvis (1997) υπογραμμίζει τον κίνδυνο της ηθικής αδιαφορίας, που εγκυμονεί η ΕξΑΕ, από την πλευρά του εκπαιδευτή απέναντι στον εκπαιδευόμενο. Στην ΕξΑΕ η διδασκαλία πραγματοποιείται σε διαφορετικό τόπο και χρόνο από αυτόν που επιλέγει για τη λήψη της ο εκπαιδευόμενος χωρίς, όμως, να υποβαθμίζεται ο ρόλος του εκπαιδευτή, ο οποίος μετασχηματίζεται σε ρόλο διευκολυντή και εμπυχωτή στη μαθησιακή διαδικασία (Παπαδημητρίου & Λιοναράκης, 2010). Γι' αυτό τον λόγο οι εκπαιδευτικοί δεν χρησιμοποιούν τον όρο «δάσκαλος» ή «καθηγητής», αλλά υιοθετούν κυρίως τον όρο «καθηγητής-σύμβουλος». Επειδή, λοιπόν, ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου είναι να υποστηρίζει και να ενισχύει την προσπάθεια της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης από τον διδασκόμενο, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στη μαθησιακή διεργασία που περιλαμβάνει τις διαδικασίες της διαπραγμάτευσης, της αναγνώρισης, της εμπειρίας και της συνεργασίας μεταξύ εκπαιδευόμενου και εκπαιδευτή (Κόκκος & Λιοναράκης, 1998).

Η έννοια της διευκόλυνσης σχετίζεται με την παρακίνηση του ανθρώπου για εξέλιξη μέσω της αναζήτησης της γνώσης, της συνειδητοποίησης των γνώσεων που πρέπει να αποκτηθούν και των προβλημάτων που πρέπει να ρυθμιστούν. Ο καθηγητής-σύμβουλος έχει το ρόλο του διευκολυντή, ο οποίος δίνει κατευθυντήριες γραμμές στον εκπαιδευόμενο σύμφωνα με τα ενδιαφέροντα του, του δίνει κίνητρα για έρευνα, του εξάπτει την περιέργεια και εμπιστεύεται τη δημιουργικότητά του. Ακόμη, τον ενθαρρύνει, τον υποστηρίζει, τον βοηθάει να κατακτήσει τους στόχους του και συμμερίζεται μαζί του την ευθύνη της μάθησης. Σε περιπτώσεις που υπάρχουν ομάδες, ο καθηγητής-σύμβουλος είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία και τη

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

διατήρηση του ομαδικού πνεύματος, κάτι που είναι ιδιαίτερα απαιτητικό στην εκπαίδευση από απόσταση.

Η έννοια της εμπύχωσης διατυπώνεται εύστοχα από τον Κόκκο (2003):

«Εμπύχωση είναι η ανάπτυξη της δημιουργικής έκφρασης και των δεξιοτήτων μέσα από σχέσεις που βασίζονται στη συνεργατικότητα, την πρωτοβουλία και την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Εμπύχωση είναι ακόμη η κινητοποίηση μιας ομάδας προς την κατεύθυνση ενός στόχου, η προσέγγιση του οποίου σηματοδοτεί την ενεργητική παρουσία της ομάδας στην κοινωνία»

Ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου ως εμπυχωτή περιλαμβάνει τα στοιχεία της ενθάρρυνσης, της κινητοποίησης και της συμβουλευτικής. Ο καθηγητής-σύμβουλος προσπαθεί να ενεργοποιήσει τους διδασκόμενους, ώστε να αντιληφθούν τις ανάγκες τους και να δράσουν με τέτοιο τρόπο που να τις ικανοποιήσουν. Γι' αυτά χρειάζονται δεξιότητες, όπως δεξιότητες συνεργασίας, στοχοθεσίας, λήψης αποφάσεων και κυρίως δημιουργίας σχέσεων και επικοινωνίας, που αποτελούν τις σημαντικότερες ικανότητες για την επιτυχία του έργου ενός εμπυχωτή (Κόκκος, 2003). Αυτό, όμως, δεν σημαίνει ότι η δεξιότητα αυτή είναι έμφυτη, αλλά κυρίως να γνωρίζει τον τρόπο συντονισμού μιας ομάδας, με την ικανότητα αντίληψης των φαινομένων που παρουσιάζονται σε μια ομάδα και με την ικανότητα διαχείρισης των ρόλων και των σχέσεων μέσα στην ομάδα με την εφαρμογή συγκεκριμένων τεχνικών διαπροσωπικής επικοινωνίας (Courau, 2000).

Συγκεντρωτικά, οι δεξιότητες που πρέπει να έχει ένας καθηγητής-σύμβουλος σύμφωνα με την έρευνα των Thach & Murphy (1995) είναι:

- δεξιότητες προγραμματισμού,
- δεξιότητες σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού,
- γνώση του αντικειμένου,
- ικανότητα αποτίμησης αναγκών των εκπαιδευόμενων,
- δεξιότητες διαπροσωπικής επικοινωνίας,
- δεξιότητες ανάδρασης,
- δεξιότητες παρουσίασης, θεμελιώδη γνώση τεχνολογίας,
- δεξιότητες αξιολόγησης,

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

- ομαδικότητα / συνεργασία, γνώση διδακτικών στρατηγικών,
- γνώση χειρισμού ομάδων,
- δεξιότητες συμπεριφοράς,
- δεξιότητες υποβολής ερωτήσεων,
- γνώση θεωρίας εκπαίδευσης ενηλίκων,
- δεξιότητες συμβουλευτικής και γνώση υπηρεσιών υποστήριξης.

2. Η εκμάθηση μιας δεύτερης/ξένης γλώσσας

2.1. Διγλωσσία και κατάκτηση δεύτερης γλώσσας

Η παρούσα εργασία ασχολείται με την εκμάθηση της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Η εκμάθηση και η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας ανήκουν στο επιστημονικό πεδίο της Κατάκτησης της Δεύτερης Γλώσσας που συνδέεται με την Εφαρμοσμένη Γλωσσολογία (Μπέλλα, 2011, Χατζηδάκη, 2020).

Υπάρχουν προβλήματα με την οριοθέτηση βασικών εννοιών σχετικά με τη Διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας κυρίως λόγω του πολυπολιτισμικού κόσμου, όπου ζούμε. Η διγλωσσία, ένας όρος που αντιμετωπίζει προβλήματα, υπάρχει εδώ και αιώνες προκύπτει από τις κατακτήσεις, τη μετανάστευση, τις εμπορικές σχέσεις μεταξύ των χωρών, τα ταξίδια, την εξάπλωση της τεχνολογίας, τις σπουδές κ.λπ. Η Σκούρτου (2011) υποστήριξε ότι οι άνθρωποι γίνονται δίγλωσσοι, επειδή επιθυμούν να επικοινωνήσουν. Ακόμη, η διαφοροποίηση μεταξύ πρώτης (Γ1), δεύτερης (Γ2) και ξένης γλώσσας είναι πολύ σημαντική για τη διδασκαλία των γλωσσών.

Ο όρος διγλωσσία αντιμετωπίζει προβλήματα ορισμού, αφού κάποιοι άνθρωποι μιλούν και γράφουν σε μια άλλη γλώσσα πέρα από τη μητρική τους, άλλοι μόνο τη μιλούν (δεν γνωρίζουν τον γραπτό λόγο), άλλοι την κατανοούν, όταν την ακούν και την διαβάζουν, αλλά δεν παράγουν ούτε προφορικό ούτε γραπτό λόγο (παθητική διγλωσσία) και άλλοι απλώς την κατανοούν, όταν την ακούν (Baker, 2001). Οι ορισμοί της διγλωσσίας θα μπορούσαν να τοποθετηθούν σε μία κλίμακα, δηλ. στους ορισμούς που λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο γλωσσομάθειας του δίγλωσσου και σε αυτούς που δεν το λαμβάνουν (Τσοκαλίδου, 2016). Η Τσοκαλίδου (2016) υποστηρίζει ότι ο πιο σαφής ορισμός είναι των Brutt-Griffler & Varghese (2004):

«Η διγλωσσία μπορεί να προσδιοριστεί ως ο ενδιάμεσος γλωσσικός χώρος, ο οποίος γινόταν παραδοσιακά αντιληπτός ως αποτελούμενος από διακριτές οντότητες, δύο ξεχωριστές γλώσσες. Τα δίγλωσσα άτομα μας υπενθυμίζουν ότι ο γλωσσικός χώρος αποτελεί μάλλον ένα συνεχές και ότι δεν είναι μόνο οι γλώσσες οι οποίες συγκατακτούν στον ίδιο

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

χώρο, αλλά ένα μείγμα από κουλτούρες και οπτικές γωνίες, το οποίο για κάποιους είναι ακατανόητο και για άλλους ανησυχητικό»

Από την άλλη, ο καταλληλότερος ορισμός σύμφωνα με τη Χατζηδάκη (2020) είναι ο εξής:

«δίγλωσσα είναι τα άτομα ή οι ομάδες ατόμων που κατακτούν επικοινωνιακές δεξιότητες, σε διάφορα επίπεδα ευχέρειας, στον προφορικό ή/και στον γραπτό λόγο, προκειμένου να επικοινωνήσουν με ομιλητές μίας ή περισσότερων γλωσσών σε μια δεδομένη κοινωνία. Έτσι, η δίγλωσσία μπορεί να οριστεί ως η ψυχολογική και η κοινωνική κατάσταση ατόμων ή ομάδων ατόμων που προκύπτουν από τη γλωσσική αλληλεπίδραση στην οποία δύο ή περισσότερες γλώσσες (συμπεριλαμβανομένων των διαλέκτων) χρησιμοποιούνται για την επικοινωνία».

Ακόμη, η δίγλωσσία έχει πολλά πλεονεκτήματα. Συγκεκριμένα: επικοινωνιακά (π.χ. βελτίωση σχέσεων δίγλωσσου παιδιού με γονείς που έχουν διαφορετικές πρώτες γλώσσες), πολιτισμικά, αφού το άτομο ζει ανάμεσα σε δύο πολιτισμούς αναπτύσσοντας πολύπλευρη οπτική, οικονομικά, διότι αποτελεί χρήσιμο προσόν για την επαγγελματική σταδιοδρομία και τέλος γνωστικά (π.χ. μεγαλύτερη ευαισθησία στις επικοινωνιακές ανάγκες) (Χατζηδάκη, 2020).

Η παρούσα εργασία επικεντρώνεται στη διδασκαλία της Ελληνικής σε μαθητές της Διασποράς. Συγκεκριμένα, παρουσιάζει προγράμματα σπουδών που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια του έργου «Παιδεία Ομογενών» και συγκεκριμένα από το ΕΔΙΑΜΜΕ (βλ. 2.5.1). Τα προγράμματα σπουδών απευθυνόταν κυρίως σε ομοεθνείς δίγλωσσους ή/και πολύγλωσσους μαθητές, γι' αυτό είναι μείζονος σημασίας η κατανόηση της ορολογίας στην παρούσα ενότητα.

Για τους δίγλωσσους χρησιμοποιούμε τους όρους «πρώτη» και «δεύτερη» γλώσσα:

Πρώτη γλώσσα: Ο όρος πρώτη γλώσσα (Γ1) έχει αντικαταστήσει στη βιβλιογραφία τον όρο «μητρική γλώσσα» και αναφέρεται στη γλώσσα που κατακτάμε ως παιδιά στο περιβάλλον, όπου μεγαλώσαμε (Μπέλλα, 2011). Όμως, ο ορισμός της Γ1 αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα, διότι υπάρχει έντονη πολυγλωσσία στις σύγχρονες κοινωνίες. Σύμφωνα με τη Χατζηδάκη (2020: σελ. 58) «μητρική ή πρώτη είναι η γλώσσα που έμαθε κανείς στο οικογενειακό περιβάλλον από τη γέννησή του, η γλώσσα που προηγείται χρονικά οποιασδήποτε άλλης έχει μάθει το άτομο και η γλώσσα την οποία κατέχει καλύτερα από οποιαδήποτε άλλη». Η κατάκτηση της πρώτης γλώσσας είναι ένα αυτονόητο επίτευγμα για τα παιδιά. Η διαδικασία αυτή πραγματοποιείται περίπου στην ίδια ηλικία, σε σχετικά μικρό

χρονικό διάστημα. Το παιδί κατακτά το σύστημα της γλώσσας και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί με κατάλληλο και δημιουργικό τρόπο σε οποιαδήποτε περίπτωση (Μπέλλα, 2011).

Δεύτερη / ξένη γλώσσα: Υπάρχουν διαφορετικές προσεγγίσεις σχετικά με την ερμηνεία του ζεύγους δεύτερη/ξένη γλώσσα. Σύμφωνα με την πρώτη προσέγγιση, δεν υπάρχει διάκριση ανάμεσα σε δεύτερη και ξένη γλώσσα. Συγκεκριμένα, δεύτερη γλώσσα (Γ2) είναι οποιαδήποτε γλώσσα κατακτά ή μαθαίνει ένας άνθρωπος πέρα από την πρώτη και δεν εξαρτάται από το περιβάλλον μάθησης ούτε από τον αριθμό άλλων γλωσσών που μπορεί να κατέχει (Ellis, 1994 στο Μπέλλα, 2011). Από αυτό προκύπτει ότι όσες γλώσσες και να κατέχει κάποιος εκτός από την πρώτη μπορούν να χαρακτηριστούν ως δεύτερες. Αυτή η άποψη καλύπτει όλα τα ενδεχόμενα, δηλ. την άτυπη εκμάθηση της Γ2 (π.χ. ένας Αλβανός μετανάστης στην Ελλάδα μαθαίνει ελληνικά μέσα από τη συναναστροφή με άτομα που έχουν ως Γ1 την ελληνική), την τυπική εκμάθηση της Γ2 (π.χ. μια Γερμανίδα παρακολουθεί στην πατρίδα της μαθήματα ελληνικών, επειδή έρχεται διακοπές στην Ελλάδα κάθε καλοκαίρι για ένα μήνα) ή των συνδυασμό των δύο (π.χ. ο Αλβανός μετανάστης παρακολουθεί και βραδινά μαθήματα ελληνικών και η Γερμανίδα μαθαίνει τη γλώσσα μέσα από τη συναναστροφή της με τους ντόπιους) (Χατζηδάκη, 2020). Σύμφωνα με τη δεύτερη προσέγγιση, υπάρχει διάκριση ανάμεσα σε δεύτερη και ξένη γλώσσα και είναι κατά κύριο λόγο γεωγραφική (Μπέλλα, 2011). Η κατάκτηση της δεύτερης πραγματοποιείται σε περιβάλλοντα όπου η δεύτερη χρησιμοποιείται ως κύρια/μητρική (π.χ., ένας αλλοδαπός που μαθαίνει ελληνικά στην Ελλάδα θεωρείται ότι τα μαθαίνει ως δεύτερη γλώσσα, κάτι που δεν ισχύει εάν τα μαθαίνει στο εξωτερικό), ενώ η ξένη κατακτάται στο περιβάλλον που η κύρια γλώσσα είναι διαφορετική, δηλ. η μητρική του μαθητή. Αναλυτικότερα, όταν οι μαθητές διδάσκονται τη γλώσσα-στόχο σε περιβάλλον όπου δεν χρησιμοποιείται πέραν του μαθήματος, τότε γίνεται λόγος για εκμάθηση ξένης γλώσσας (π.χ. γλώσσες όπως τα αγγλικά, τα γαλλικά κτλ. στην Ελλάδα θεωρούνται ξένες γλώσσες) (Χατζηδάκη, 2020). Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας συντελείται κατά κανόνα μέσω φροντιστηριακών μαθημάτων χωρίς να υπάρχει πάντα επαφή με τους φυσικούς ομιλητές και έγκειται σε προσωπική απόφαση και επιθυμία του ατόμου να ασχοληθεί με τη γλώσσα για μορφωτικούς ή μελλοντικούς επικοινωνιακούς λόγους (Τριάρχη – Herрман, 2000).

Στην παρούσα εργασία υιοθετείται η δεύτερη προσέγγιση, η οποία διαχωρίζει τη δεύτερη με την ξένη γλώσσα. Τα προγράμματα σπουδών που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια του «Παιδεία Ομογενών» υιοθετούν την ίδια προσέγγιση. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκαν δύο προγράμματα για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης και ένα πρόγραμμα για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης. Τα προγράμματα παρουσιάζονται αναλυτικά στην ενότητα 2.5.

2.2.Γλωσσικά χαρακτηριστικά του μαθητή της δεύτερης γλώσσας

Οι συνθήκες που μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα τα παιδιά ελληνικής καταγωγής στο εξωτερικό είναι συγκεκριμένες. Για παράδειγμα, την Ελληνική στη Διασπορά τα παιδιά τη χρησιμοποιούν κυρίως στην οικογένεια κι έτσι έρχονται σε επαφή με περιορισμένες γλωσσικές λειτουργίες και περιορισμένα είδη κειμένων (Κατσιμαλή, 2007). Ακόμη, η κατάκτηση γίνεται με βάση τα ακουστικά ερεθίσματα που εκτίθενται σε γλωσσικά στοιχεία που είναι επηρεασμένα από διαλέκτους και από την κυρίαρχη γλώσσα (Χατζηδάκη, 2016). Η ρητή, συστηματική διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στη Διασπορά, λοιπόν, θεωρείται πολύ σημαντική.

Ο μαθητής μιας Γ2 παρουσιάζει κάποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά στη γλώσσα του, όπως Μπέλλα (2011):

- α. Παρεμβολή/ μεταφορά
- β. Απολίθωση
- γ. Λάθη

Η *παρεμβολή/ μεταφορά* είναι η εμφάνιση των γλωσσικών συνηθειών, δομών ή τύπων της Γ1 του μαθητή στη Γ2¹. Η παρεμβολή συμβαίνει σε όλα τα γλωσσικά επίπεδα και συνήθως σε στοιχεία που διαφοροποιείται η Γ1 από τη Γ2 (Μπέλλα, 2011).

Ο όρος *απολίθωση* περιγράφει το φαινόμενο της μη εξελιξιμότητας της γλωσσικής κατάκτησης της Γ2 παρά τη συνεχή έκθεση στο γλωσσικό εισαγόμενο και τις ευκαιρίες εξάσκησης και χρήσης της γλώσσας – στόχου από τον μαθητή (Hans, 2003, όπ. αναφέρ. στη Μπέλλα, 2011) Για να γίνει κατανοητός αυτός ο όρος πρέπει να επεξηγηθεί ο όρος «διαγλώσσα». Τα γλωσσικά

¹ Στα ελληνικά η χρήση αντωνυμικού υποκειμένου χρησιμοποιείται για λόγους έμφασης. Οι μαθητές με μητρική γλώσσα, που το υποκείμενο είναι υποχρεωτικό (π.χ. αγγλικά), δυσκολεύονται να το αποβάλλουν: π.χ. **Εγώ** ήρθα στην Ελλάδα τον Νοέμβριο. **Εγώ** δεν ξερα ελληνικά αλλά **εγώ** πήγα στο σχολείο για την ελληνικά γλώσσα. (Μπέλλα, 2011)

συστήματα που δημιουργούν οι μαθητές στη συστηματική γνώση μιας Γ2, τα οποία είναι ανεξάρτητα από τη γλώσσα – στόχο και από τη μητρική ονομάζονται διαγλώσσα (Μπέλλα, 2011). Η θεωρία της διαγλώσσας υποστηρίζει ότι οι μαθητές μαθαίνουν το σύστημα της Γ2 μέσα από υποθέσεις που κάνουν σχετικά με τους κανόνες της γλώσσας-στόχου και κατόπιν τους εφαρμόζουν στην επικοινωνία τους. Ανάλογα με τις αντιδράσεις του συνομιλητή του (π.χ. αν δεν κατανοεί το νόημα) αλλάζουν κατάλληλα ή/και όχι αυτούς τους κανόνες. Έτσι, ο κάθε μαθητής περνάει από διάφορα στάδια κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της εκμάθησης της Γ2, το οποίο διαθέτει ένα προσωπικό σύστημα κανόνων που άλλοτε συνδέονται με τη Γ1 ή τη Γ2 ή καμία από τις δύο (Χατζηδάκη, 2020: 127).

Ο Selinker (1972) επεσήμανε ότι η γλωσσική ικανότητα του μαθητή της Γ2 σταματάει σε κάποιο στάδιο κατάκτησης και δεν αποκτά ποτέ το επίπεδο της γλώσσας του φυσικού ομιλητή, με αποτέλεσμα η διαγλώσσα να διατηρείται ίδια σε αυτό το τελικό στάδιο που αφορά την απολίθωση (Μπέλλα, 2011).

Τα λάθη είναι ένα χαρακτηριστικό της διαγλώσσας του μαθητή της Γ2 που σχετίζονται με τα παραπάνω φαινόμενα (παρεμβολή, απολίθωση). Όλοι οι μαθητές κάνουν λάθη είτε στην κατανόηση είτε στην παραγωγή. Ο Corder θεωρεί σημαντικά τα λάθη για τρεις λόγους: α) γιατί παρέχουν στον διδάσκοντα πληροφορίες σχετικά με τις γνώσεις του μαθητή, β) γιατί παρέχουν πληροφορίες στον ερευνητή σχετικά με τον τρόπο κατάκτησης της γλώσσας και γ) γιατί λειτουργούν ως μηχανισμοί ανακάλυψης των κανόνων της Γ2 από τους μαθητές (Μπέλλα, 2011).

3. Ελληνισμός της Διασποράς

3.1. Ιστορική αναδρομή της ελληνικής διασποράς

Ο όρος Διασπορά ορίζεται από τον Χασιώτη (1993: 19) ως «γενικά το τμήμα εκείνο του ελληνικού λαού, το οποίο, παρόλο που εκπατρίστηκε για διάφορους λόγους και εγκαταστάθηκε, έστω και με τη σχετική μόνο μονιμότητα, σε χώρες ή περιοχές εκτός του εθνικού χώρου, εξακολούθησε να συντηρεί με ποικίλους τρόπους τους υλικούς, τους πολιτισμικούς ή έστω τους συναισθηματικούς του δεσμούς με τη γενέτειρα και τη χώρα της

άμεσης ή παλαιότερης καταγωγής του». Από την άλλη, ο Δαμανάκης (2004: 26)², προσπαθώντας να οριοθετήσει τη διαδικασία κοινωνικοποίησης και διαμόρφωσης ταυτότητας ατόμων που ζουν σε μεταναστευτικά περιβάλλοντα ή σε άλλους πολιτισμούς σε συνάρτηση με τη διαδικασία κοινωνικοποίησης, δίνει τον εξής ορισμό:

«Με τον όρο Διασπορά νοείται ο γεωγραφικός διασκορπισμός εθνοτικών ομάδων, οι οποίες αποκομμένες, αλλά όχι οπωσδήποτε αποξενωμένες, από την ομάδα προέλευσης/ αναφοράς τους, ή τον εθνοτικό κορμό, ζουν ως εθνοτικές ομάδες ή εθνικές μειονότητες στα πλαίσια μιας πολιτισμικά διαφορετικής κοινωνίας, κινούνται μεταξύ δύο ομάδων αναφοράς και μεταξύ πολιτισμικών συστημάτων και ως εκ τούτου διαμορφώνουν κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες την ταυτότητά τους»

Επεξηγηματικά, οριοθετείται σε άμεση συνάρτηση με τη διαδικασία ή γενικότερα σε καταστάσεις συνάντησης και αλληλεπίδρασης πολιτισμών. Εδώ, να επισημανθεί ότι η εθνοτική ή εθνική μειονότητα θεωρείται κατώτερη της εθνοτικής πλειονότητας και αντιμετωπίζει διακρίσεις και ανισότητες, ενώ η εθνοτική ομάδα αντιμετωπίζεται ως ισότιμο μέλος της πολυεθνοτικής κοινωνίας (Δαμανάκης, 2004: 26).

Αξίζει να αναφερθεί η διάκριση της Διασποράς από τον Δαμανάκη (2007) σε *ιστορική* και *μεταναστευτική*³. Η ιστορική Διασπορά δημιουργείται λόγω των ιστορικών εξελίξεων κυρίως στη Μεσόγειο και στη Μαύρη Θάλασσα ξεκινώντας από τον 15^ο αι. μέχρι την Μικρασιατική Καταστροφή (1922) ή τη λήξη του Β' Παγκοσμίου Πολέμου (1945). Η μεταναστευτική Διασπορά δημιουργείται κυρίως για οικονομικούς λόγους σε χώρους υποδοχής όπως οι ΗΠΑ, ο Καναδάς κ.ά., συμβαίνει την περίοδο μετά το 1890 και κορυφώνεται το τρίτο τέταρτο του 20^{ου} αι. Η διάκριση αυτή, κατά τον Δαμανάκη (2004) λαμβάνει υπόψη της την ιστορική συγκυρία της μετακίνησης και εγκατάστασης, τα αίτια της μετακίνησης, τους στόχους της μετακίνησης, το καθεστώς και την οργάνωση στις χώρες διαμονής, τη σχέση με το εθνικό κέντρο (Ελλάδα), την ιστορική συλλογική μνήμη και τη διαμόρφωση ταυτότητας.

Η νεοελληνική Διασπορά ξεκίνησε από την άλωση της Κωνσταντινούπολης (1453) σε περιοχές της δυτικής, κεντροανατολικής και νοτιοανατολικής Ευρώπης για λόγους πολιτικών

² Ο Δαμανάκης υπογραμμίζει ότι ο ορισμός που δίνει είναι ο διαφοροποιημένος και εμπλουτισμένος ορισμός του Hettlage (1991).

³ Η διάκριση αυτή δεν προκύπτει βάσει των χρονικών περιόδων, όπως η διάκριση του Χασιώτη (1993), γι' αυτό υπάρχει χρονική επικάλυψη.

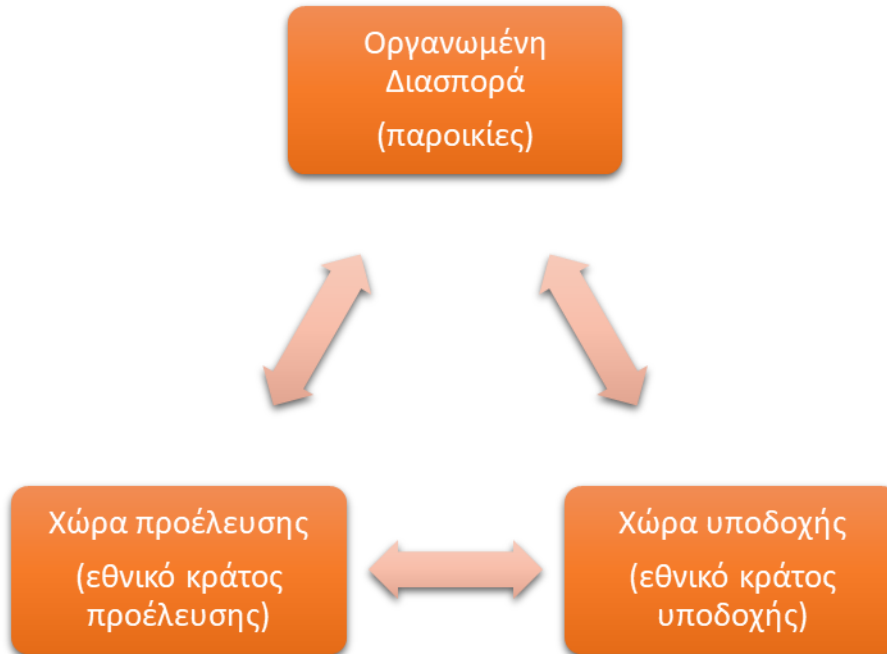
καταπίεσεων και διωγμών (Χατζηδάκη, 2016). Έπειτα από την ίδρυση του ελληνικού κράτους (1830) έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο πληθυσμοί μετακινούνται με τη θέληση τους (π.χ. στις ΗΠΑ) ή εξαναγκάζονται (όπως οι Έλληνες του Πόντου από τους Τούρκους στην Υπερκαυκασία και στη Γεωργία). Μετά το 1950 ξεκινά η εργατική μετανάστευση σε περιοχές της Αυστραλίας, των ΗΠΑ, του Καναδά, αλλά και σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως το Βέλγιο και η Γερμανία. Η μετακίνηση αυτή έγινε οργανωμένα και διαφέρει από την ιστορική διασπορά σε περιοχές όπως η Γεωργία, που βίωσε τον «διωγμό» (Φωτιάδης, 1990; Χασιώτης, 1993; Δαμανάκης, 2007). Μέχρι το 2010 υπολογίζεται ότι αποτελούσαν τον Ελληνισμό της Διασποράς περίπου 4.000.000 άτομα (Δαμανάκης, 2010, όπ. αναφέρ. στη Χατζηδάκη, 2016), δεδομένα που φαίνεται να έχουν ανατραπεί τα τελευταία χρόνια λόγω της οικονομικής κρίσης. Περίπου 200.000 παλιννοστούντες Έλληνες φαίνεται να επέστρεψαν σε χώρες του εξωτερικού από όπου είχαν επαναπατριστεί (Δαμανάκης, Κωνσταντινίδης και Τάμης 2014).

Μια αξιοσημείωτη διαφορά μεταξύ των πληθυσμών που μεταναστεύουν την περίοδο 1952 – 1972 και των πληθυσμών μετανάστευσης της σύγχρονης εποχής είναι η διαφορά στο μορφωτικό επίπεδο. Οι μετανάστες της σύγχρονης εποχής κατέχουν πανεπιστημιακούς τίτλους, σε αντίθεση με τους μετανάστες της παλαιότερης εποχής, οι οποίοι στην πλειονότητα τους είχαν κατώτερο επίπεδο μόρφωσης (Δαμανάκης, Κωνσταντινίδης και Τάμης 2014, όπ. αναφέρ. στη Χατζηδάκη, 2016).

3.2.Σχέση Κέντρου – Διασποράς

Η έννοια της παροικίας ορίζεται ως «το σύνολο των ατόμων που ζουν σε μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή εκτός της χώρας προέλευσης τους, και που με το κριτήριο την εθνοπολιτισμική ή και θρησκευτική τους προέλευση αυτοπροσδιορίζονται ως μια ιδιαίτερη ομάδα, σε σύγκριση με την κυρίαρχη εθνοπολιτισμική ή με άλλες μη κυρίαρχες εθνοπολιτισμικές ομάδες στην ίδια γεωγραφική περιοχή» (Δαμανάκης, 2004: 27). Κάθε άτομο φέρει εθνοπολιτισμικά στοιχεία, τα οποία δρουν ως συνδετικός κρίκος με τη χώρα προέλευσης και σαν διαφοροποιητικό στοιχείο με τη χώρα παραμονής. Πολλές φορές τα άτομα δημιουργούν παροικιακές οργανώσεις (π.χ. πολιτιστικοί σύλλογοι), οι οποίες λειτουργούν ως χώροι χρήσης της ελληνικής γλώσσας και κοινωνικοποίησης των νέων.

Η σχέση μεταξύ Κέντρου (Ελλάδα) και Διασποράς εξετάζεται μέσα από το «διασπορικό τρίπολο» (Δαμανάκης, 2004):

Σχήμα 1. Το διασπορικό τρίπολο

Τα μέλη μιας παροικίας συνδέουν το εθνικό κράτος προέλευσης και το εθνικό κράτος υποδοχής. Η οργάνωση και η εξέλιξη της παροικίας επηρεάζονται από τις σχέσεις των δύο χωρών και από τη στάση των μελών της παροικίας (αν δηλ. σε περιόδους κρίσης των σχέσεων μεταξύ των δύο χωρών τάσσονται υπέρ ή κατά της μίας ή της άλλης πλευράς) (Σχήμα 1).

Γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχουν πολλά πλαίσια που συντελούν στην κοινωνικοποίηση των παιδιών των Ελλήνων της Διασποράς, αφού η κοινωνικοποίηση τους επηρεάζεται από τη χώρα προέλευσης, την παροικία και την χώρα διαμονής. Ο Δαμανάκης (2004) υπογραμμίζει την ανάγκη που προκύπτει για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση των ομογενών να αναλυθεί η κοινωνικοποίησή τους λαμβάνοντας υπόψη όλους τους κοινωνικοποιητικούς παράγοντες (χώρα/ κοινωνία προέλευσης, παροικία, χώρα/ κοινωνία διαμονής), απαιτώντας δηλ. μια ολιστική προσέγγιση στα πλαίσια της οικογένειάς τους, του άμεσου και κοινωνικοπολιτισμικού τους περιβάλλοντος και της εκπαίδευσής τους. Ο κάθε μαθητής έχει διπολιτισμική ταυτότητα, δηλ. την «ικανότητα του ατόμου να ασχολείται ενεργά και (συγ)κριτικά με τους δύο πολιτισμούς, να διαχειρίζεται τη διπολιτισμική – διγλωσσική, βιοτική

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

του κατάσταση και να υπερασπίζεται προς τα έξω τη διπολιτισμικότητα και τη διγλωσσία του» (Δαμανάκης, 2004: σελ 54).

3.3. Εκπαίδευση στη διασπορά

3.3.1. Φορείς και μορφές εκπαίδευσης

Σύμφωνα με τον Δαμανάκη (2004: 32), οι φορείς και οι μορφές εκπαίδευσης στη διασπορά (Πίνακας 1) καθορίζονται από τις συνθήκες στην εκάστοτε χώρα διαμονής. Συγκεκριμένα, εξαρτώνται από την εκπαιδευτική πολιτική του κράτους διαμονής απέναντι στις εθνοτικές ομάδες που βρίσκονται στην επικράτεια της, την εξέλιξη της παρουσίας τους στη χώρα αυτή και την εκπαιδευτική πολιτική του κράτους προέλευσης.

Οι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης ανήκουν σε τρεις κατηγορίες: α) στις εκπαιδευτικές υπηρεσίες του κράτους διαμονής, β) στις εκπαιδευτικές υπηρεσίες του κράτους προέλευσης και γ) στους παροικιακούς φορείς. Αναλυτικότερα, μπορεί να είναι κρατικές υπηρεσίες είτε της χώρας προέλευσης είτε της χώρας διαμονής, αλλά μπορεί να είναι και η Εκκλησία, οι κοινότητες, παροικιακοί σύλλογοι και πρόσωπα. Οι δύο σημαντικότεροι φορείς ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης είναι οι αστικές κοινότητες και η Εκκλησία. Στις ΗΠΑ ως φορέας εκπαίδευσης λειτουργεί και η Ελληνική Ορθόδοξη Εκκλησία της Αμερικής. Στην πρώην Σοβιετική Ένωση η ελληνόγλωσση εκπαίδευση, πέρα από την κρατική μέριμνα, ξεκινά συνήθως από παροικιακές πρωτοβουλίες ή σπανιότερα από πρωτοβουλίες προσώπων. Τα Ημερήσια (δίγλωσσα) Σχολεία λειτουργούν σε μεγάλα αστικά κέντρα με πολλούς Έλληνες, όπως στη Μελβούρνη, με την προϋπόθεση ότι το επιτρέπει το κράτος διαμονής (Δαμανάκης, 2004).

Οι μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης μπορούν να διακριθούν σε δύο κατηγορίες ανάλογα με τον σκοπό τους: στις μορφές που στοχεύουν στην ένταξη στο ελλαδικό εκπαιδευτικό, οικονομικό και κοινωνικοπολιτισμικό σύστημα (παλιννόστηση) και στις μορφές που καλλιεργούν την Ελληνική στο πλαίσιο μιας πολυπολιτισμικής – πολυγλωσσικής πολιτικής στη χώρα διαμονής (ένταξη στις κοινωνίες υποδοχής).

Μια δεύτερη διάκριση προκύπτει με κριτήριο την ένταξη ή μη στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας διαμονής: α) στις εντός προγράμματος, που είναι ενταγμένες στο εκπαιδευτικό σύστημα

της χώρας διαμονής (σχολεία) και β) στις εκτός προγράμματος, όπου ανήκει και η πλειονότητα των μορφών ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης (Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας – ΤΕΓ). Παραδείγματα μορφών ελληνόγλωσσης είναι τα Ημερήσια Σχολεία, που λειτουργούν στις ΗΠΑ, στον Καναδά, στην Αυστραλία και αλλού. Το πρόγραμμα σπουδών τους είναι δίγλωσσο ή/και τρίγλωσσο και οι μαθητές εκπληρώνουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση. Αντίστοιχα, τα Αμιγή Ελληνικά Σχολεία της Γερμανίας, που ακολουθούν το ελλαδικό αναλυτικό πρόγραμμα και το Ε.Υ. και υπόκεινται στην ελληνική νομοθεσία, είναι ένα είδος Ημερήσιου Σχολείου, που οι μαθητές είναι ελληνικής καταγωγής, με υψηλό βαθμό ελληνομάθειας και εκπληρώνουν την υποχρεωτική τους εκπαίδευση. Αντίθετα, τα ΤΕΓ είναι τμήματα με χαρακτηριστικό γνώρισμα την ετερογένεια σε ηλικιακό επίπεδο και σε επίπεδο ελληνομάθειας, όπως για παράδειγμα τα Σαββατιανά. Φορείς τους είναι οι παροικιακές οργανώσεις και η εκκλησία. Το 85% των μαθητών που διδάσκονται την Ελληνική φοιτούν σε ΤΕΓ, τα οποία λειτουργούν συμπληρωματικά και συνήθως δεν παρέχουν τίτλους σπουδών (Δαμανάκης, 2004).

Όλες οι μορφές έχουν κοινό αντικείμενο, δηλ. τη διδασκαλία και την καλλιέργεια της Ελληνικής, του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής ιστορίας. Πέρα από τα Αμιγή Ελληνικά Σχολεία, οι υπόλοιπες μορφές εκπαίδευσης παρέχουν μαθήματα με στόχο την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας και πολιτισμού σε μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο (Δαμανάκης 2007: 84). Από αυτό προκύπτει η ανάγκη για έναν μη ελλαδοκεντρικό προσανατολισμό του εκπαιδευτικού υλικού, που θα ενδιαφέρεται για τη διπολιτισμική κοινωνικοποίηση των μαθητών και την κυριαρχία μιας άλλης γλώσσας και ενός άλλου πολιτισμού στη ζωή τους (Χατζηδάκη, 2016).

Πίνακας 1. Φορείς και μορφές ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στη Διασπορά (Δαμανάκης 2004)

Μορφές εκπαίδευσης και δέκτες	Τυπολογία φορέων εκπαίδευσης				
		Φυσικά πρόσωπα	Νομικά πρόσωπα(π.χ. Σύλλογοι, Κοινότητες)	Εκκλησία	Κρατικές υπηρεσίες της Χώρας προέλευσης Χώρας διαμονής
	A	B	Γ	Δ	E

1. Προσχολική Αγωγή					
1.1 Αμιγή Νηπιαγωγεία	+	+	+	+	
2.2 Μικτά Νηπιαγωγεία		+	+	+	+
2. Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση					
2.1 Αμιγή Ελληνικά (ιδιωτικά) Σχολεία		+		+	
2.2 Ημερήσια Δίγλωσσα Σχολεία για ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές		+	+	+	+
2.3 Τμήματα Ελληνικής Γλώσσας για ελληνόγλωσσους (ενταγμένα, απογευματινά, Σαββατιανά κλπ.)	+	+	+	+	+
2.4 Κανονικές Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με ελληνόγλωσσους ή και αλλόγλωσσους μαθητές					+
2.5 Κανονικές Τάξεις στα σχολεία της χώρας υποδοχής με μόνο αλλόγλωσσους μαθητές					+
3. Ευρωπαϊκά Σχολεία				+	+

3.3.2. Εκπαιδευτικοί και μαθητές

Η ελληνική γλώσσα χρησιμοποιείται στη Διασπορά κυρίως από την οικογένεια και σε μικρότερο βαθμό στην παροικία. Τα σχολεία ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης αποτελούν το μέρος, όπου χρησιμοποιείται κατεξοχήν η Ελληνική.

Σε αυτές τις συνθήκες ο/η εκπαιδευτικός είναι ο εκπρόσωπος της γλώσσας και του πολιτισμού. Υπάρχουν τρεις τύποι εκπαιδευτικών: ο πρώτος τύπος περιλαμβάνει τους/τις εκπαιδευτικούς που αποσπώνται από την Ελλάδα σε σχολικές μονάδες του εξωτερικού («αποσπασμένοι»). Συνήθως οι μαθητές θεωρούν κυρίως αυτόν τον τύπο ως βασικό εκπρόσωπο της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού. Από την άλλη, υπάρχει ο ομογενής εκπαιδευτικός, που από τη γέννησή του ζει στη χώρα διαμονής και έχει εκπαιδευτεί σε Πανεπιστήμιο αυτής της χώρας. Δεν έχει απαραίτητα γλωσσική επάρκεια στην Ελληνική και γι' αυτό συχνά δεν επικοινωνεί

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

με τους μαθητές του σε αυτή. Ο τελευταίος τύπος δασκάλου που υπάρχει στη Διασπορά είναι ο ομογενής, μη επαγγελματίας εκπαιδευτικός, που έχει αυτό το ρόλο λόγω έλλειψης επαγγελματία δασκάλου (Δαμανάκης, 2004).

Οι μαθητές χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες με βάση κριτήρια που αφορούν την καταγωγή τους και το βαθμό επάρκειας που έχουν στην ελληνική γλώσσα: α) στους ομοεθνείς ελληνόγλωσσους, β) στους ομοεθνείς χωρίς γνώση της Ελληνικής και γ) στους αλλοεθνείς αλλόγλωσσους. Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν μαθητές που έχουν επαφή με την παροικία και την Ελλάδα και χρησιμοποιούν την Ελληνική έστω και λίγο, με αποτέλεσμα να έχουν αποκτήσει τη βασική επικοινωνιακή ικανότητα, αλλά να κάνουν λάθη. Στις άλλες δυο κατηγορίες ανήκουν μαθητές που δεν έχουν καθόλου γλωσσική επάρκεια στα ελληνικά. Διαφέρουν, ωστόσο, μεταξύ τους, καθώς οι μαθητές της δεύτερης κατηγορίας, δηλαδή οι ομοεθνείς αλλόγλωσσοι, διαθέτουν έστω και κάποια ακούσματα από τη γλώσσα, αλλά κυρίως κάποια γνώση των ελληνικών εθίμων και άλλων πολιτισμικών στοιχείων⁴ (Χατζηδάκη, 2016). Αυτός ο διαχωρισμός αποτέλεσε ένα από τα κριτήρια που λήφθηκαν υπόψη για τη δημιουργία των προγραμμάτων σπουδών στα πλαίσια του έργου «Παιδεία Ομογενών».

Ένα άλλο κριτήριο της κατηγοριοποίησης των μαθητών της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, που έλαβε υπόψη το έργο «Παιδεία Ομογενών», για να διαμορφώσει τις ομάδες-στόχους, αποτελεί η ηλικία, κατά την οποία ξεκινούν οι μαθητές τη συστηματική εκμάθηση της Ελληνικής. Έτσι, η πρώτη κατηγορία διακρίνεται στην ουσία σε δυο επιμέρους: α) μαθητές ελληνικής καταγωγής, με κάποια γνώση της γλώσσας, που ξεκινούν να μαθαίνουν συστηματικά τα ελληνικά από μικρή ηλικία και β) μαθητές που ξεκινούν τα μαθήματα από την εφηβική ηλικία (Δαμανάκης, 2004). Για να παραχθούν τα κατάλληλα προγράμματα σπουδών και το κατάλληλο Ε.Υ. για κάθε ομάδα στόχο λήφθηκαν υπόψη ακόμη πολλά κριτήρια διαφοροποίησης (τύπος σχολείου, γεωγραφικές συνθήκες κ.τ.λ.) που θα μπορούσαν να αναφερθούν, αφού η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά χαρακτηρίζεται από ετερογένεια (Χατζηδάκη, 2016).

Βάσει των κριτηρίων που παρουσιάστηκαν παραπάνω, οι ομάδες-στόχοι για τις οποίες διαμορφώθηκε το Ε.Υ. στο πλαίσιο του «Παιδεία Ομογενών» είναι:

⁴ Ένα παράδειγμα από τον Δαμανάκη 2007 είναι: We ate μαγειρίτσα for Πάσχα.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

1. Ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας με έστω περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική
2. Ομοεθνείς μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική
3. Ομοεθνείς μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς καθόλου γλωσσικές και με ελάχιστες ή καθόλου ελληνογενείς πολιτισμικές προϋποθέσεις
4. Αλλοεθνείς-αλλόγλωσσοι μαθητές της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που μαθαίνουν την Ελληνική.

Η Ελλάδα ως εθνικό Κέντρο οφείλει να προσπαθεί για την καλλιέργεια της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού λαμβάνοντας υπόψη της πάντα τη διαφορετικότητα της κάθε Διασποράς.

4. Το πρόγραμμα «Παιδεία Ομογενών» του ΕΔΙΑΜΜΕ για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά

4.1. Γενική περιγραφή του έργου «Παιδεία Ομογενών»

Το έργο «Παιδεία Ομογενών» του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Κρήτης και συγκεκριμένα του Εργαστηρίου Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ), που υλοποιήθηκε με ευθύνη του Καθηγητή Μιχάλη Δαμανάκη κατά το διάστημα 1997-2008, είχε ως βασικούς στόχους τη διατήρηση, την καλλιέργεια και την προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού στο εξωτερικό. Το έργο χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας και από την Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), σε τέσσερις φάσεις. Επίσης, δημιουργήθηκαν συνεργασία με άλλα εκπαιδευτικά ιδρύματα στην Ελλάδα και στο εξωτερικό⁵.

Το έργο υλοποιήθηκε σε τέσσερις φάσεις (Δαμανάκης, 2010: 59):

- α. Η 1^η φάση διήρκησε από 3/7/1997 έως 31/12/1999.
- β. Η 2^η φάση διήρκησε από 1/1/2000 έως 31/10/2001.
- γ. Η 3^η φάση διήρκησε από 15/3/2002 έως 31/12/2004.
- δ. Η 4^η φάση διήρκησε από 12/1/2006 έως 31/8/2008.

Οι δράσεις του έργου ήταν τέσσερις (Δαμανάκης, 2010: 60):

- α. ΑΘΗΝΑ (Α): Προγράμματα Σπουδών και Εκπαιδευτικό Υλικό
Στην πρώτη φάση δημιουργήθηκαν Ε.Υ. για τα 3 Προγράμματα Σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και Ξένης Γλώσσας και ένα Π.Σ. για τη διδασκαλία Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού.
- β. ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ(Π): Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και Εκπαιδευτικά Προγράμματα Μαθητών

⁵ Περισσότερες πληροφορίες για το έργο, το υλικό, τις δράσεις κτλ. του εργαστηρίου μπορεί να βρει κανείς στην ιστοσελίδα του εργαστηρίου: <http://www.ediamme.edc.uoc.gr/>

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Στη δεύτερη φάση επιμορφώθηκαν αποσπασμένοι και ομογενείς εκπαιδευτικοί και υλοποιήθηκαν εκπαιδευτικά-μορφωτικά προγράμματα για ομογενείς μαθητές.

γ. ΕΡΜΗΣ (Ε): Βάσεις Δεδομένων, Δίκτυα και Υπηρεσίες, Τηλεκπαίδευσης

Στην τρίτη φάση δημιουργήθηκαν βάσεις δεδομένων, δίκτυα επικοινωνίας και υπηρεσίες τηλεκπαίδευσης.

δ. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΥΠΟΔΡΑΣΕΙΣ (ΟΥ): Συνέδρια, συμπόσια, ημερίδες, πρακτικά συνεδρίων, μελέτες.

Στην τέταρτη φάση έγινε υποστήριξη των υπόλοιπων τριών δράσεων του έργου.

Διοργανώθηκαν επιστημονικές συναντήσεις, ημερίδες, συμπόσια, συνέδρια, εκθέσεις.

Οι συντελεστές του έργου προέρχονταν από όλον τον κόσμο. Συγκεκριμένα, εργάστηκαν επιστημονικοί σύμβουλοι- συντονιστές του εξωτερικού, επιστημονικοί σύμβουλοι- συντονιστές ομάδων εργασίας του εσωτερικού, επιστημονικοί συνεργάτες του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. και του έργου, τεχνικοί – διοικητικοί συνεργάτες του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. και του έργου και άνθρωποι που ασχολήθηκαν με την ανάπτυξη και την υποστήριξη δικτύων και ιστοχώρων.

4.2.Οι στόχοι της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης του έργου

Το έργο απευθυνόταν σε ομοεθνείς, αλλά και σε αλλοεθνείς μαθητές. Πρώτον, στόχευε στη διατήρηση, στην καλλιέργεια και στην προώθηση της ελληνικής γλώσσας και του πολιτισμού στο εξωτερικό και, δεύτερον, στην ανάπτυξη μιας κοινωνικο-πολιτισμικής ταυτότητας που θα συνάδει με την κοινωνικοποίηση των αλλοεθνών. Επιπροσθέτως, ενδιαφερόταν για την καλλιέργεια της κοινωνικο-πολιτισμικής ταυτότητας των ομογενών που μαθαίνουν την Ελληνική και έρχονται σε επαφή με τον ελληνικό πολιτισμό και την ελληνική ιστορία (Χατζηδάκη, 2016).

Πιο αναλυτικά, το έργο στόχευε να αναπτύξει Ε.Υ. και προγράμματα σπουδών, να επιμορφώσει εκπαιδευτικούς, να οργανώσει εκπαιδευτικά προγράμματα για μαθητές και να δημιουργήσει δίκτυα επικοινωνίας και βάσεις δεδομένων μέσα από το διαδίκτυο (Χατζηδάκη, 2016). Επιπροσθέτως, το έργο είχε διπλή σκοποθεσία: α) η ελληνόγλωσση εκπαίδευση οφείλει να βοηθήσει το άτομο να αναπτύξει όλες τις δυνατότητές του και να αποκτήσει μια ταυτότητα που να συνάδει με τις διπολιτισμικές – διγλωσσικές συνθήκες κοινωνικοποίησής του

(παιδαγωγική σκοποθεσία) και β) να συμβάλλει στην αποσαφήνιση και στην οικοδόμηση της σχέσης των διασπορικών κοινοτήτων μεταξύ τους και με την χώρα προέλευσης, την Ελλάδα, και σε ένα βαθμό και με τη χώρα διαμονής, στο πλαίσιο παγκόσμιου γίνεσθαι (κοινωνικο-πολιτική σκοποθεσία) (Δαμανάκης, 2004: 55).

Βάσει, λοιπόν, των παραπάνω η ελληνική γλώσσα προσφέρεται στους ομογενείς σε δύο επίπεδα: το συμβολικό και το γνωστικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, προσφέρεται σε «*συμβολικό επίπεδο α) ως πολιτισμικό αγαθό και ως φορέας πολιτισμικών στοιχείων και νοημάτων, β) ως εμπλουτιστικό και συνθετικό στοιχείο της εθνοπολιτισμικής τους ταυτότητας και σε γνωστικό επίπεδο γ) ως γλωσσικό σύστημα (δομή, λεξιλόγιο, χρήση) και άρα ως μέσο επικοινωνίας*» (Δαμανάκης, 2004: 55). Ακόμη, ως προς τα Στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού τα επιλεγμένα ιστορικοπολιτισμικά στοιχεία της Ελλάδας και της Διασποράς έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους μαθητές:

«α) να αναπτύξουν μια προσωπική και κοινωνική ταυτότητα, η οποία να συνάδει με τις διπολιτισμικές/πολυπολιτισμικές συνθήκες κοινωνικοποίησης και διαβίωσής τους, β) να συνειδητοποιήσουν την οικογενειακή τους βιογραφία, καθώς και την ιστορία της παροικίας τους και τη θέση της στην κοινωνία της χώρας διαμονής, γ) να γνωρίσουν και να συνειδητοποιήσουν τη σχέση της παροικίας τους με άλλες ελληνικές παροικίες και με την Ελλάδα, την ιστορία του ελληνισμού εντός και εκτός Ελλάδας, τη θέση και το ρόλο του στο παγκόσμιο γίνεσθαι» (Δαμανάκης, 2004: 55).

Συνήθως οι μαθητές της Διασποράς αρκούνται στο συμβολικό επίπεδο και δεν στοχεύουν στην κατάκτηση της γλωσσικής επάρκειας της Ελληνικής. Από αυτή την ανάγκη τους προκύπτει μια διδακτική προσέγγιση απαλλαγμένη όσο μπορεί από τους καταναγκασμούς του αντικειμένου, καθώς και καταναγκασμούς των εξετάσεων και των επιδόσεων. Συγκεκριμένα, η ελληνόγλωσση εκπαίδευση πρέπει να καλλιεργήσει στους μαθητές μια ταυτότητα διπολιτισμική-διγλωσσική βάσει του διαφορετικού πολιτισμικού υποβάθρου του εκάστοτε μαθητή (Δαμανάκης, 2004). Αναλυτικότερα, η συμβολή της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και η σύνδεση της με τα διαφορετικά Προγράμματα Σπουδών του «Παιδεία Ομογενών» αναπτύσσεται στα επόμενα κεφάλαια.

4.3.Θεματικές ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού

Η γλωσσική χρήση των ατόμων σε συνθήκες μετανάστευσης διαμορφώνεται με βάση την επιλογή της γλώσσας της πλειονότητας (δηλ. του κράτους διαμονής) ή της μειονότητας (δηλ. του κράτους προέλευσης) ανάλογα με τις περιστάσεις της επικοινωνίας ή τους «κοινωνικούς χώρους χρήσης» (Fishman, 1965/2007, όπ. αναφέρ. στο Χατζηδάκη, 2016). Οι «κοινωνικοί χώροι χρήσης» είναι οι δραστηριότητες και οι παράγοντες, που λαμβάνονται υπόψη από τους δίγλωσσους, ώστε να επιλέξουν την κατάλληλη γλώσσα στη συγκεκριμένη περίπτωση (Σκούρτου, 2011).

Για να διαμορφωθούν τα περιεχόμενα της διδασκαλίας πρέπει να υπολογιστεί ότι «θα πρέπει να αντλούνται από τους χώρους κοινωνικοποίησης του ατόμου και να ανταποκρίνονται στις κοινωνικοπολιτισμικές προϋποθέσεις και ανάγκες του» (Δαμανάκης, 2004: 56). Συνεπώς, τα μεταναστευτικά περιβάλλοντα χρήσης της Ελληνικής είναι η οικογένεια, το σχολείο ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης, οι παροικιακές οργανώσεις, η Εκκλησία, τα ελληνόφωνα Μ.Μ.Ε., ιδρύματα μελέτης και προώθησης ελληνικής γλώσσας και εργασιακοί χώροι με συνεργάτες ελληνικής καταγωγής (Χατζηδάκη, 2016: 11). Από αυτό προκύπτει ότι οι κοινωνικοί χώροι άντλησης περιεχομένων (Πίνακας 2) που επελέγησαν στο πλαίσιο του συγκεκριμένου προγράμματος προέρχονται από την παροικία, τη χώρα διαμονής, τη χώρα προέλευσης κ.ά.

Πίνακας 2. Θεματικοί κύκλοι, θεματικοί τομείς και χώροι άντλησης περιεχομένων (Δαμανάκης, 2004: 58)

Θεματικοί κύκλοι Α – Ζ Θεματικοί τομείς 1-25 Καταστάσεις επικοινωνίας	Χώροι άντλησης περιεχομένων			
	Χώρα προέλευσης	Χώρα διαμονής	Παροικία	Άλλοι χώροι/οικουμενικά θέματα
A. Καθημερινή Ζωή				
1. Ζωή στο σπίτι				
2. Διατροφή				

3. Υγεία και καλή φυσική κατάσταση				
4. Σχολείο				
Β. Προσωπική και κοινωνική ζωή				
5. Οικογένεια				
6. Οι συγγενείς μου				
7. Εγώ και οι φίλοι μου				
8. Κοινωνικές σχέσεις-δραστηριότητες				
9. Ελεύθερος χρόνος				
Γ. Ο περίγυρός μου				
10. Γειτονιά-Χωριό-Πόλη				
11. Παροιμία				
12. Κυρίαρχη ομάδα				
13. Άλλες εθνότητες				
14. Φυσικό περιβάλλον				
Δ. Ο κόσμος της εργασίας-οικονομία				
15. Εργασία				
16. Αγορά-οικονομία				
Ε. Ιστορία και πολιτισμός				
17. Ιστορικά γεγονότα				
18. Πολιτισμός				
19. Λαϊκός πολιτισμός (κουλτούρα, ήθη – έθιμα)				
ΣΤ. Θρησκεία-εκκλησία				
20. Θρησκευτικά μυστήρια				

21. Εκκλησιασμός-θρησκευτικές γιορτές				
22. Άλλες θρησκείες				
Z. Υφήλιος				
23. Οικουμενικά θέματα και γεγονότα				
24. Άλλα κράτη και έθνη				
25. Ταξίδια-διακοπές				

4.4. Εκπαιδευτικό υλικό σε επίπεδα

Στο πλαίσιο της «Παιδείας Ομογενών» και σύμφωνα με τις τρεις ομάδες μαθητών, το ηλικιακό και το θεσμικό κριτήριο διαχωρίστηκαν τέσσερις ομάδες-στόχοι, όπως παρουσιάστηκαν στην υποενότητα 0. Για τις τέσσερις ομάδες-στόχους δημιουργήθηκαν τα προγράμματα σπουδών και το Ε.Υ. (Πίνακας 3) του έργου (Δαμανάκης, 2004).

Πίνακας 3: Ομάδες-στόχοι, Πρόγραμμα Σπουδών και σειρές εκπαιδευτικού υλικού (Δαμανάκης, 2004: 72)

Ομάδα-στόχος	Η Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα		Η Ελληνική ως Ξένη Γλώσσα	Στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού στην
	στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση	Σε Ταχύρρυθμα Τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση		
1 ^η ομάδα-στόχος	+			+
2 ^η ομάδα-στόχος	(+)	+		+
3 ^η ομάδα-στόχος		+	+	+
4 ^η ομάδα-στόχος			+	(+)

Κάθε επίπεδο έχει τους δικούς του σκοπούς. Η γλώσσα συνδέεται άμεσα με τα ιστορικοπολιτισμικά στοιχεία, πρώτον γιατί γίνεται το μέσο για τη διδασκαλία τους, και δεύτερον διότι κι αυτά, από την άλλη, μπορούν να χρησιμοποιηθούν με τη σειρά τους ως μέσο για τη διδασκαλία αυτής. Γι' αυτό, δημιουργήθηκε Ε.Υ. για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού σύμφωνα με το κάθε επίπεδο (Πίνακας 4).

Πίνακας 4. Επίπεδα παραγωγής διδακτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Στοιχείων Ιστορίας και Πολιτισμού (Δαμανάκης, 2004: 7610

Ηλικία	Τάξη	Επίπεδο	Γλωσσικό Υλικό	Ιστορικοπολιτισμικά Στοιχεία
6	Προδημοτική	Πρώτο	Προαναγνωστικό - Αναγνωστικό	Το άτομο και η οικογένειά του (οικο-ιστορία)
7	1η			
8	2α			
9	3η	Δεύτερο	Εμπέδωση της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Το άτομο, η οικογένεια και ο άμεσος περίγυρός του (τοπο-ιστορία)
10	4η			
11	5η	Τρίτο	Καλλιέργεια της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Χώρα προέλευσης και παροικίες (κοινωνιο-και εθνο-ιστορία)
12	6η			
13	7η	Τέταρτο	Αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου	Ελληνική και παροικιακή ιστορία (έθνο- και κοσμο-ιστορία)
14	8η			
15	9η			
16	10η	Πέμπτο		Ενασχόληση με την ιστορία και τον πολιτισμό
17	11η			

18	12η		Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία	της Ελλάδας και της ελληνικής διασποράς
----	-----	--	--	---

Λόγω της ετερογένειας δημιουργήθηκαν για τη σειρά υλικού «Πράγματα και Γράμματα» και συγκεκριμένα στα εγχειρίδια του 2^{ου} επιπέδου (Γ' - Δ' τάξη) σειρές που αποτελούνται από το Υλικό Κορμού ή Ταυτότητας, που είναι κοινό για όλους και το Υλικό Ετερότητας, που είναι διαφοροποιημένο ανά χώρα. Αυτή η διαφοροποιημένη διδασκαλία ισχύει και για τη γλώσσα, κυρίως για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης, και για τα στοιχεία της ιστορίας και του πολιτισμού. Αναλυτικά, το Υλικό Κορμού ή Ταυτότητας είναι κοινό για όλους τους μαθητές με στόχο τη δημιουργία μια κοινής πολιτισμικής βάσης δίνοντας την ευκαιρία για επικοινωνία μεταξύ όλων των ελληνικών διασπορών, καθώς και με την Ελλάδα. Το Υλικό Ετερότητας έχει ως στόχο την κάλυψη ειδικών αναγκών των μαθητών κάθε χώρας διαμονής λαμβάνοντας υπόψη τις διαφοροποιήσεις τους και λειτουργεί είτε αυτόνομα είτε σε συνάρτηση με το Υλικό Ταυτότητας (Δαμανάκης, 2004).

Υπάρχουν τρεις κατηγορίες Υλικού Ετερότητας (Δαμανάκης, 2004: 74):

α) το Υλικό Ετερότητας που συνοδεύει το Υλικό Κορμού ή Ταυτότητας. Πρόκειται για ένα Τετράδιο Δραστηριοτήτων, που συνοδεύει το Β' και Γ' επίπεδο για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης και συγκεκριμένα τη σειρά «Πράγματα και Γράμματα»,

β) το Υλικό Ετερότητας που λειτουργεί σε συνάρτηση με το Υλικό Κορμού, αλλά μπορεί να αξιοποιηθεί και ανεξάρτητα από αυτό. Πρόκειται για τη σειρά «Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς», που καλύπτει την παροικιακή ιστορία κάθε χώρας, και για τη σειρά «Ανθολόγιο της Διασποράς», που ανθολογούνται λογοτέχνες της ελληνικής Διασποράς και καλύπτουν τις ανάγκες του προγράμματος.

γ) το εξειδικευμένο γλωσσικό υλικό για την κάλυψη ειδικών αναγκών σε διάφορες χώρες. Στην κατηγορία αυτή εντάσσονται οι σειρές «Νέα Ελληνικά για το GCSE», «Ελληνικά, γιατί όχι;», «Μια φορά κι έναν καιρό 1-3» και το «Ελληνο-ισπανικό – Ισπανο-ελληνικό Λεξικό».

Στη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού υπολογίστηκε και ο σχολικός χρόνος για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση, ο οποίος ποικίλει στη Διασπορά. Για παράδειγμα, τα

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Απογευματινά και τα Σαββατιανά έχουν στη διάθεσή τους 2 με 4 ώρες διδασκαλίας την εβδομάδα, ενώ τα Ημερήσια Σχολεία διαθέτουν συνήθως 6 ώρες. Συνεπώς, το Ε.Υ. που σχετίζεται με τη διδασκαλία της γλώσσας θα μπορούσε να διδαχτεί σε 35 βδομάδες επί 4 ώρες τη βδομάδα ανά έτος, ενώ τα στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού σε 35 βδομάδες επί 2 ώρες.

4.5. Προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Παιδείας Ομογενών» δημιουργήθηκαν δύο προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: το πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και το πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε ταχύρρυθμα τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το πρώτο απευθύνεται σε ομοεθνείς μαθητές της προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας (5/6 έως 16) με έστω περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική και μπορεί να υλοποιηθεί σε 10 έτη με 4 ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως σε Ημερήσια Σχολεία, ΤΕΓ και κανονικές τάξεις με αποκλειστικά ελληνόγλωσσους μαθητές (Δαμανάκης, 2004: 83). Το δεύτερο απευθύνεται σε ομοεθνείς μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (12 με 16 ετών) με περιορισμένη επικοινωνιακή επάρκεια στην Ελληνική, και η προτεινόμενη διάρκειά του είναι 3 έτη από 4 ώρες εβδομαδιαίως σε ΤΕΓ και κανονικές τάξεις με ελληνόγλωσσους και αλλόγλωσσους μαθητές (Δαμανάκης, 2004: 137).

4.5.1. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών χωρίζεται σε τέσσερα επίπεδα. Το 1^ο επίπεδο απευθύνεται σε μαθητές από την προδημοτική έως και τη β' τάξη του δημοτικού και έχει ως βασικό στόχο την καλλιέργεια του αλφαριθμητισμού και τη βασική ανάπτυξη δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Στο 2^ο επίπεδο οι μαθητές είναι περίπου στην τρίτη και τέταρτη τάξη και στόχος του επιπέδου είναι η εμπέδωση και η διεύρυνση των βασικών δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού. Το 3^ο επίπεδο σκοπεύει να καλλιεργήσει και να αναπτύξει περισσότερο τις δεξιότητες κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου των μαθητών της πέμπτης και έκτης τάξης,

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Τέλος, στόχος του 4^{ου} επιπέδου είναι η καλλιέργεια της ικανότητας για κατανόηση και αυτόνομη παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου και της επικοινωνιακής επάρκειας σε επίσημες καταστάσεις και αφορά μαθητές της έβδομης μέχρι ένατης ή δέκατης τάξης (Δαμανάκης, 2004).

Ενδεικτικά, αναφέρονται παρακάτω κάποιες από τις σειρές υλικού που δημιουργήθηκαν: «Πράγματα και Γράμματα», «Η αλφαβήτα ταξιδεύει», «Παίζω και μιλώ». Στόχος είναι η εμπέδωση, η συστηματοποίηση και η περαιτέρω καλλιέργεια των γλωσσικών γνώσεων και δεξιοτήτων που διαθέτουν οι μαθητές δεδομένης της ύπαρξης ενός γλωσσικού και πολιτισμικού ελάχιστου⁶ (Δαμανάκης, 2004: 85). Η διπολιτισμική ταυτότητα των μαθητών αξιοποιείται μέσω κειμένων, εικόνων κτλ. που περιέχουν βιώματα από την ελληνική Διασπορά, και η διγλωσσία αξιοποιείται σε δραστηριότητες, όπου οι μαθητές συνειδητοποιούν τις ομοιότητες των δύο γλωσσικών συστημάτων, με αποτέλεσμα να γίνονται πιο εύκολα κατανοητά κάποια στοιχεία και φαινόμενα της Ελληνικής. Γενικά, όμως, γίνεται προσπάθεια να περιορίζεται η άλλη γλώσσα και να χρησιμοποιείται μόνο όταν είναι απαραίτητο, δηλ. για την εξυπηρέτηση των στόχων διδασκαλίας (Δαμανάκης, 2004: 85).

Τα κείμενα που αξιοποιούνται στη διδασκαλία επιλέχθηκαν με βάση τις αρχές της κειμενικότητας (π.χ. συνοχή) και το κατά πόσο θα οδηγήσουν τους μαθητές σε μια βίωση αξιών και σε προβληματισμό του κοινωνικοπολιτισμικού και παγκόσμιου γίνεσθαι. Τα κείμενα είναι τριών ειδών: α) κείμενα επικοινωνιακού τύπου (π.χ. διάλογοι) με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με την αμεσότητα του προφορικού λόγου, β) κείμενα πεζά, μη λογοτεχνικά (π.χ. άρθρα) με στόχο τη επαφή με το πραγματικό πολιτισμικό περιβάλλον και γ) λογοτεχνικά κείμενα (π.χ. ποιήματα) με στόχο την επαφή του με την ποιητική διάσταση της γλώσσας και την προσφορά της αισθητικής απόλαυσης και της συγκίνησης. Στο πρώτο επίπεδο κατασκευάστηκαν διαλογικά, περιγραφικά κτλ. κείμενα με στόχο την συνειδητοποίηση στοιχείων και δομών της Ελληνικής. Από το δεύτερο επίπεδο χρησιμοποιούνται αυθεντικά κείμενα και λογοτεχνικά, που σκοπεύουν στην εξοικείωση των μαθητών με καινούρια κειμενικά είδη και με κείμενα υψηλότερου ύφους. Στο δεύτερο επίπεδο επιλέγονται κείμενα από την παιδική λογοτεχνία και ποιήματα με ομοιοκαταληξία, ενώ στο τρίτο και στο τέταρτο

⁶ Τα κύρια χαρακτηριστικά του πολιτισμικού ελάχιστου είναι συναισθηματικά και συμβολικά. (Δαμανάκης 2004).

χρησιμοποιούνται λογοτεχνικά κείμενα συνήθως για τη διδασκαλία ενός γλωσσικού φαινομένου και για δραστηριότητες παραγωγής και κατανόησης γραπτού και προφορικού λόγου (Δαμανάκης, 2004: 86).

Οι *δραστηριότητες* του πρώτου επιπέδου έχουν στόχο την εισαγωγή των μαθητών στον αλφαριθμητισμό στην Ελληνική μέσω της ανάγνωσης μικρών αυτοτελών κειμένων με απλές γλωσσικές ασκήσεις. Από το δεύτερο επίπεδο και μετά τα κείμενα χρησιμοποιούνται ως ασκήσεις για την κατάκτηση της Ελληνικής με συνηθέστερη άσκηση τις ερωτήσεις κατανόησης. Για την παραγωγή λόγου και την άσκηση φαινομένων αξιοποιούνται δραστηριότητες όπως παιχνίδια ρόλων, κρυπτόλεξα κ.ά., καθώς και δραστηριότητες που μιμούνται πραγματικές καταστάσεις π.χ. αλληλογραφία (Δαμανάκης, 2004: 87).

Η *διδασκαλία της μορφοσύνταξης* έγινε με σπειροειδή διάταξη συνυπολογίζοντας έρευνες με τα συστηματικά λάθη των ομογενών. Συγκεκριμένα, διδάσκεται από επίπεδο σε επίπεδο με επανάληψη και εμπλουτισμό των φαινομένων εστιάζοντας σε προβληματικά σημεία της γλώσσας. Αυτό έχει ως στόχο την εμπέδωση αυτών των προβληματικών σημείων της γλώσσας, για να γίνεται η σωστή της χρήση (Δαμανάκης, 2004: 88).

Η *διδασκαλία του λεξιλογίου* έχει ως στόχο μέσα από τις θεματικές ενότητες να καλύψει όλη την καθημερινότητα των μαθητών. Στο πρώτο επίπεδο ο μαθητής διδάσκεται λεξιλόγιο, ώστε να μπορεί να εκφραστεί σχετικά με τον εαυτό του, τους γύρω του και τις καθημερινές του ανάγκες. Τα επόμενα επίπεδα αποσκοπούν στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου χρησιμοποιώντας σταδιακά πιο εξειδικευμένες λέξεις (Δαμανάκης, 2004: 92).

Γενικότερα, κάθε επίπεδο έχει τους δικούς του γλωσσικούς (π.χ. αναπαραγωγή μιας ιστορίας) και κοινωνικοπολιτισμικούς σκοπούς (π.χ. αναγνώριση προόδου του σύγχρονου ελληνικού πολιτισμού). Επιπλέον, κάθε επίπεδο περιέχει συγκεκριμένα μορφολογικά και συντακτικά στοιχεία που πρέπει να διδαχθούν (π.χ. γένη ουσιαστικών), καθώς και ενδεικτικούς τρόπους πραγμάτωσης σε διάφορες επικοινωνιακές περιστάσεις (π.χ. καλωσόρισμα) (Δαμανάκης, 2004).

4.5.2. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας σε ταχύρρυθμα τμήματα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών χωρίζεται σε τρία επίπεδα. Το 1^ο επίπεδο αφορά την κάλυψη επικοινωνιακών αναγκών και τη διδασκαλία της βασικής γραμματικής μέσω της χρήσης διαλογικών κειμένων. Στόχος του 2^{ου} επιπέδου είναι να καταστεί σαφές το επικοινωνιακά κατάλληλο και το γραμματικά επαρκές με διεύρυνση στους τύπους των κειμένων και στο 3^ο επίπεδο το γραμματικά ακριβές μέσω της διορθωτικής αγωγής με βάση τα λάθη των μαθητών. Ενδεικτικά, αναφέρονται παρακάτω κάποιες από τις σειρές υλικού που δημιουργήθηκαν: «Ελληνικά για την παρέα μου I,II», «Ελληνικά από κοντά» (Δαμανάκης, 2004).

Σκοπός της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας είναι οι μαθητές να γίνουν ικανοί χρήστες της γλώσσας τόσο στον προφορικό όσο και στον γραπτό λόγο. (Δαμανάκης, 2004).

Στο εξωτερικό οι διδακτικές ώρες για την Ελληνική είναι περιορισμένες, όπως ακριβώς και ο χρόνος των έφηβων μαθητών. Γι' αυτό, δημιουργήθηκε το συγκεκριμένο ταχύρρυθμο πρόγραμμα (περίπου 200 ωρών διδασκαλίας) στηριζόμενο στη δομή της ελληνικής γλώσσας, σε θεματικές σχετικές με τα ενδιαφέροντα των μαθητών, σε τύπους κειμένων που ξεκινούν από διαλογικά και σταδιακά εμπλουτίζονται με λογοτεχνικά κείμενα, κείμενα διαφημίσεων κ.ά., σε διαστρωμάτωση του γλωσσικού περιεχομένου, σε χρήση της κυρίαρχης γλώσσας κατά τη διδασκαλία, όταν είναι αναγκαία για την κατανόηση με σταδιακή επικράτηση της Ελληνικής και τέλος σε μεθοδολογικές αρχές για το σχεδιασμό του εκπαιδευτικού υλικού, αφού το υλικό είναι καθοριστικό για την επικοινωνία και την συνεργασία ανάμεσα στον μαθητή και τον εκπαιδευτικό. Το υλικό πρέπει να είναι φιλικό προς τους χρήστες και να αποτελεί το εργαλείο των εκπαιδευτικών (Δαμανάκης, 2004: 139).

4.5.3. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στο πλαίσιο του «Παιδεία Ομογενών» παράχθηκε ακόμη το πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης γλώσσας. Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε ομοεθνείς μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης χωρίς καθόλου γλωσσικές και με ελάχιστες ή καθόλου ελληνογενείς πολιτισμικές προϋποθέσεις, καθώς και σε αλλοεθνείς – αλλόγλωσσους μαθητές της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μαθητές τους οποίους

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

αφορά είναι ηλικίας 6 έως 12 ετών και προτείνεται να διαρκεί 6 έτη από 3 ώρες διδασκαλίας εβδομαδιαίως σε ΤΕΓ, σε κανονικές τάξεις με αλλοεθνείς ή/ και ομοεθνείς μαθητές χωρίς καθόλου γνώση της Ελληνικής και λιγότερο σε Ημερήσια Σχολεία. Ενδεικτικά, αναφέρονται παρακάτω κάποιες από τις σειρές υλικού που δημιουργήθηκαν: «*Μαργαρίτα 1*», «*Μαργαρίτα 2*» (Δαμανάκης, 2004: 155).

Οι αλλοεθνείς – αλλόγλωσσοι μαθητές δε διαθέτουν ελληνογενείς κοινωνικοπολιτισμικές προϋποθέσεις ούτε γλωσσικές δεξιότητες. Το ίδιο ισχύει και για τους ομοεθνείς μαθητές του συγκεκριμένου προγράμματος, οι οποίοι όμως διαθέτουν το πολιτισμικό ελάχιστο και για αυτούς η διδασκαλία της Ελληνικής έχει συμβολικό νόημα. Επειδή τα όρια της διδασκαλίας της Ελληνικής ως δεύτερης και ως ξένης γλώσσας είναι ρευστά, δημιουργούνται δυσκολίες στη σωστή κατάρτιση των διαφοροποιημένων Προγραμμάτων Σπουδών. Έτσι, το Ε.Υ. που δημιουργήθηκε για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης διαφοροποιείται στη στοχοθεσία και στα περιεχόμενα, τα οποία είναι κυρίως ελληνογενή. Σε αντίθεση, το Ε.Υ. για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως ξένης διαφοροποιείται σε επίπεδο μεθοδολογίας σε σχέση με το Ε.Υ. που δημιουργήθηκε για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης (Δαμανάκης, 2004).

Το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να λάβει υπόψη του ορισμένα γενικά κριτήρια, όπως το εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας διαμονής και το στάδιο της γνωστικής ανάπτυξης των μαθητών, αλλά και ειδικότερα, όπως η επιλογή των επικοινωνιακών περιστάσεων με έμφαση στον προφορικό λόγο ανάμεσα στις τέσσερις επικοινωνιακές δεξιότητες (κατανόηση και παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου). Ακόμη, οι επικοινωνιακές καταστάσεις που επιλέχθηκαν ορίζονται με βάση τη συχνότητα στην καθημερινότητα και τα ενδιαφέροντα των μαθητών. Επικοινωνιακές καταστάσεις που επιλέχθηκαν είναι π.χ. το σπίτι, το σχολείο, τα ταξίδια κ.ά. (Δαμανάκης, 2004).

Τα επίπεδα είναι τρία: το 1^ο, που αφορά μαθητές πρώτης και δεύτερης τάξης, έχει ως στόχο τη βασική ανάπτυξη των στοιχειωδών δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού λόγου (αλφαριθμητισμός). Στο 2^ο οι μαθητές της τρίτης και της τέταρτης στοχεύοντας στην ανάπτυξη βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων και στην καλλιέργεια της εκφραστικής επάρκειας και των δεξιοτήτων κατανόησης και παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου. Τέλος, το 3^ο επίπεδο αφορά μαθητές πέμπτης και έκτης τάξης και αποσκοπεί στην καλλιέργεια της γλωσσικής

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

επάρκειας, στην ανάπτυξη και εμπέδωση δεξιοτήτων παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου (Δαμανάκης, 2004).

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κάθε επίπεδο έχει συγκεκριμένους γλωσσικούς και κοινωνικοπολιτισμικούς στόχους. Για παράδειγμα, στο συγκεκριμένο πρόγραμμα το πρώτο επίπεδο αποσκοπεί στη δημιουργία και διατήρηση ενός διαλόγου με επικοινωνιακό τρόπο (γλωσσικός στόχος) και στην αναγνώριση γεωγραφικών περιοχών και πόλεων της Ελλάδας (κοινωνικοπολιτισμικός στόχος). Τέλος, σε κάθε επίπεδο διδάσκονται συγκεκριμένα μορφολογικά και συντακτικά στοιχεία με σπειροειδή διάταξη της ύλης. Παραδείγματος χάριν, στο πρώτο επίπεδο διδάσκονται οι αριθμοί της ελληνικής (μορφολογία) και οι βασικοί τύποι ερώτησης-απάντησης (σύνταξη) (Δαμανάκης, 2004).

4.5.4. Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Ο βασικός στόχος του προγράμματος σπουδών για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού είναι η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και η μελέτη ιστορικών και πολιτιστικών στοιχείων λαμβάνοντας υπόψη την κοινωνικοπολιτισμική ταυτότητα του Έλληνα μαθητή της Διασποράς. Ωστόσο, επιδιώκεται ο μαθητής να μάθει να επιλέγει, να αξιοποιεί ιστορικές πηγές, καθώς και να παρατηρεί και να μπορεί να προσεγγίζει «βιωματικά» το παρελθόν (Δαμανάκης, 2004: 175).

Συγκεκριμένα, το πρόγραμμα σπουδών στοχεύει να παρουσιάσει την ελληνική ιστορία και τον πολιτισμό μέσα από το πλαίσιο της πολυπολιτισμικότητας με απώτερο σκοπό τη δημιουργία μιας δι-ιστορικής και δι-πολιτισμικής συνείδησης. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της γνωριμίας με την ιστορία, τα επιτεύγματα, τον τρόπο ζωής και τις νοοτροπίες των Ελλήνων καθ' όλη τη διάρκεια της ύπαρξής τους, την κατανόηση των ιστορικο-πολιτιστικών δρώμενων, την εξέλιξη της κοινωνίας και να συνειδητοποιήσει τα στοιχεία που υπάρχουν στον εαυτό του και στο περιβάλλον του. Συνεπώς, η διδακτική προσέγγιση δεν στοχεύει στην παρουσίαση των ιστορικών γεγονότων μόνο, αλλά και στην ανάλυση, στην ερμηνεία και στην εξήγηση των γεγονότων και των δράσεων. Τέλος, τα γεγονότα και οι δράσεις που περιλαμβάνει το υλικό προέρχονται από την ιστορία και τον πολιτισμό της χώρας προέλευσης, της χώρας υποδοχής

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

και των παροικιών συνάμα συνυπολογίζοντας ότι η διδασκαλία της εθνικής ιστορίας πραγματοποιείται σε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποιημένο και πρέπει να δίνεται έμφαση στη πολυδιάστατη θεώρηση και τη διαπολιτισμική αλληλεπίδραση (Δαμανάκης, 2004) .

Το πρόγραμμα σπουδών που αναπτύχθηκε απευθύνεται σε όλες τις ομάδες-στόχους, σε όλες τις μορφές εκπαίδευσης και σε όλες τις χώρες διαμονής. Η ηλικία των μαθητών είναι από 6 έως 16 και η προτεινόμενη διάρκεια σπουδών είναι από 3 ώρες εβδομαδιαίως για 9 έτη. Ενδεικτικά, αναφέρονται παρακάτω κάποιες από τις σειρές υλικού που δημιουργήθηκαν: «*Εμείς και οι Άλλοι*», «*Από τη Ζωή των Ελλήνων της Διασποράς*» (Δαμανάκης, 2004).

Το πρόγραμμα διακρίνεται σε τέσσερα επίπεδα. Το 1^ο επίπεδο (πρώτη και δεύτερη τάξη) περιέχει στοιχεία από το άτομο και την οικογένειά του. Το 2^ο (τρίτη και τέταρτη τάξη) σχετίζεται με το άτομο, την οικογένεια και τον περίγυρό του, δηλ. τον τόπο και την ιστορία. Το 3^ο επίπεδο μεταξύ πέμπτης και έκτης τάξης αποτελείται από στοιχεία της χώρας προέλευσης και των παροικιών (κοινωνιο και εθνο-ιστορία) και το 4^ο μεταξύ έβδομης και ένατης ή δέκατης τάξης απαρτίζεται από την ελληνική και παροικιακή ιστορία σε ευρωπαϊκό και παγκόσμιο πλαίσιο. Πιο αναλυτικά, το 1^ο επίπεδο αποσκοπεί να εισάγει τα παιδιά σε βασικές πολιτισμικές έννοιες και να επικεντρωθεί σε θέματα όπως η συνεργασία και η αλληλοβοήθεια μέσα στην οικογένεια, οι φιλικές σχέσεις, η ερμηνεία συμπεριφοράς μυθικών προσώπων και ηρώων. Στόχοι της διδασκαλίας στο 2^ο επίπεδο είναι η κατανόηση της διαλεκτικής σχέσης των γεγονότων, η ανάλυση των κοινωνικών φαινομένων και η γνώση εντοπισμού στον κοινωνικο-πολιτισμικό χώρο διαβίωσής τους. Η θεματολογία του 2^{ου} επιπέδου γίνεται με σκοπό την κατανόηση της κοινωνικής συγκρότησης της ιστορίας και την προσέγκυση του ενδιαφέροντος τους για την ελληνική ιστορία. Ανάμεσα στο 2^ο και στο 3^ο υπάρχει ένα μεσοεπίπεδο, που επιδιώκει να καλύψει τις παιδαγωγικές και γνωστικές ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τις ιδιαιτερότητες των μαθητών. Σε αυτό διδάσκεται η μυθολογία με λιγότερο «παραμυθιακό» στοιχείο, αφού απευθύνεται σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικία, τα οποία μπορούν να αξιοποιήσουν τη μυθολογική γνώση με κριτικό τρόπο. Στο 3^ο και 4^ο επίπεδο διδάσκεται η αρχαία και βυζαντινή ιστορία μέσω μιας ιστοριογεωγραφικής προσέγγισης με στόχο την εξοικείωση των μαθητών με τη μελέτη των παλαιότερων κοινωνιών. Μέσω της μεθόδου της διδασκαλίας της τοπικής ιστορίας εξάπτεται το ενδιαφέρον των μαθητών λόγω καταγωγής ή επικείμενης επίσκεψης. Στο 4^ο επίπεδο διδάσκεται η ιστορία του νεότερου

κόσμου με την ίδια μεθοδολογία και επιδιώκεται ο μαθητής να αναλάβει τον ρόλο του ιστορικού/ ερευνητή αναζητώντας την ιστορική «αλήθεια» μέσω μια συλλογικής ή ατομικής προσπάθειας όπως συνοψίζεται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5. Περιεχόμενα διδασκαλίας ανά επίπεδο και τάξη (Δαμανάκης, 2004: 178)

Επίπεδα	Περιεχόμενο	Τάξεις
1 ^ο επίπεδο:	Στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού Ι	1 ^η – 2 ^α Δημοτικού
2 ^ο επίπεδο:	Στοιχεία Ιστορίας και Πολιτισμού ΙΙ	3 ^η – 4 ^η Δημοτικού
2 ^ο – 3 ^ο επίπεδο/ μεσοεπίπεδο:	Μυθολογία	4 ^η – 6 ^η Δημοτικού
3 ^ο – 4 ^ο επίπεδο/ μεσοεπίπεδο	Ιστορία Αρχαίων και Βυζαντινών Χρόνων	Τελευταίες τάξεις Δημοτικού & 1 ^η Γυμνασίου
4 ^ο επίπεδο:	Ιστορία Νεότερου Ελληνισμού	2 ^α -3 ^η Γυμνασίου

Οι προτεινόμενες δραστηριότητες για το συγκεκριμένο πρόγραμμα είναι ποικίλες. Κάθε δραστηριότητα αποσκοπεί στην κατανόηση του περιεχομένου, την καλλιέργεια και την ανάπτυξη γνώσεων, ενδιαφερόντων, κλίσεων και δεξιοτήτων των μαθητών. Οι δραστηριότητες διακατέχονται από μια διαθεματική προσέγγιση με στόχο τη σύνδεση της ιστορίας και του πολιτισμού είτε με άλλα αντικείμενα είτε με την καθημερινότητα. Επίσης, μπορούν να είναι είτε ατομικές είτε ομαδικές με προετοιμασία ή και χωρίς. Τέτοιες δραστηριότητες μπορεί να είναι η παρατήρηση, η αποκωδικοποίηση και ερμηνεία εικόνων και φωτογραφιών, η επιλογή, η καταγραφή και η παρουσίαση ιστορικών γεγονότων, ενεργειών, προσώπων και δράσεων, η έκφραση απόψεων για τις πράξεις των ιστορικών προσώπων, η διατύπωση προβλημάτων και η αναζήτηση λύσεων, η δραματοποίηση ιστορικών γεγονότων κ.ά. Τέλος, προτείνεται η αξιοποίηση του διαδικτύου, η χρήση βιβλιοθηκών, η διοργάνωση εκδηλώσεων, οι συζητήσεις και οι ερευνητικές δραστηριότητες, καθώς και η αξιοποίηση πηγών (Δαμανάκης, 2004).

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Η αξιολόγηση του συγκεκριμένου προγράμματος έχει στόχο κυρίως την ανάπτυξη της ιστορικής και πολιτισμικής σκέψης και συνείδησης των μαθητών. Οι μαθητές θα πρέπει να έχουν κατακτήσει βασικά στοιχεία της ελληνικής μυθολογίας, ιστορίας και πολιτισμού μέσω του ενεργητικού ρόλου του ερευνητή της ιστορικής «αλήθειας». Συνεπώς, ο εκπαιδευτικός λαμβάνοντας υπόψη του τις ιδιαιτερότητες της Διασποράς οφείλει να ελέγξει μέσω της αξιολόγησης τόσο το γνωστικό περιεχόμενο όσο και το βαθμό καλλιέργειας της δι-ιστορικής και δι-πολιτισμικής συνείδησης των μαθητών (Δαμανάκης, 2004).

Μέρος Β: Ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τις αρχές της ΕξΑΕ

Εισαγωγή

Στο δεύτερο μέρος της εργασίας αναφέρονται τα κριτήρια σύμφωνα με τα οποία σχεδιάστηκε το Ε.Υ..

Η δομή του κεφαλαίου είναι η εξής:

Στην 1^η υποενότητα παρουσιάζεται το θεωρητικό υπόβαθρο και συγκεκριμένα οι αρχές πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η ανάπτυξη του υλικού.

Στη 2^η υποενότητα αναφέρεται η διαδικασία δημιουργίας του εκπαιδευτικού υλικού και προβάλλεται το τελικό αποτέλεσμα.

Η 3^η υποενότητα περιλαμβάνει τις διδακτικές ενότητες του εκπαιδευτικού υλικού.

5. Μεθοδολογία σχεδιασμού

5.1.Θεωρητικό υπόβαθρο

Υπάρχουν πολλά μοντέλα-πρότυπα σχεδιασμού διδασκαλίας, όμως κανένα από αυτά δεν εγγυάται μια επιτυχή μαθησιακή διαδικασία, αφού συχνά η ίδια η μαθησιακή διαδικασία και η ανθρώπινη συμπεριφορά είναι απρόβλεπτες. Ένα Ε.Υ. σχεδιάζεται με βάση κάποιες αρχές. Αρχικά, ο Holmberg (2008) επισημαίνει ότι πρέπει να υπάρχει διαδραστικότητα ανάμεσα στον εκπαιδευόμενο και το Ε.Υ. Αναλυτικά, οι αρχές που πρέπει να διέπουν τον σχεδιασμό και την ανάπτυξη ενός Ε.Υ. σύμφωνα με τον Holmberg είναι:

- η απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου με χρήση όσο το δυνατόν της καθομιλουμένης, ευανάγνωστη γραφή και μέτρια πυκνότητα στην παρουσίαση των πληροφοριακών δεδομένων (Αναγνωσιμότητα, Κατανοησιμότητα)
- οι ρητές και αιτιολογημένες συμβουλές και προτροπές προς τον διδασκόμενο για τις απαιτούμενες ενέργειες και την απαιτούμενη προσοχή στα εκάστοτε σημεία (Συμβουλευτική)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

- τα ερεθίσματα ανταλλαγής απόψεων, σκέψεων, κρίσεων και ερωτήσεων σχετικά με το τι πρέπει να γίνει αποδεκτό και τι όχι (Διαδραστικότητα)
- οι προσπάθειες για συναισθηματική εμπλοκή του εκπαιδευόμενου, ώστε το θέμα να του κεντρίσει το ενδιαφέρον (Διαδραστικότητα)
- η χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, ώστε το Ε.Υ. να χαρακτηρίζεται από φιλικό και προσωπικό ύφος (Αναγνωσιμότητα)
- η οριοθέτηση των αλλαγών των θεμάτων μέσα από σαφείς αναφορές και τυπογραφικά μέσα ή στις περιπτώσεις προφορικού λόγου (π.χ. CD ήχου) με αλλαγή των εκφωνητών ή των ομιλητών (Αναγνωσιμότητα)

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι βασικές αρχές για τη δημιουργία εξ αποστάσεως Ε.Υ. σύμφωνα με τη διάκριση του Mayer (2017):

- *πολυμεσική αρχή*: ο συνδυασμός κειμένου και εικόνας σχετικής με τις πληροφορίες που παρουσιάζονται στο Ε.Υ. βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση από τους εκπαιδευόμενους
- *αρχή της χωρικής συνάφειας*: η εικόνα που σχετίζεται με το περιεχόμενο προτείνεται να βρίσκεται κοντά στο συναφές κείμενο, ώστε να το αντιλαμβάνονται καλύτερα οι εκπαιδευόμενοι
- *αρχή της χρονικής συνάφειας*: οι λέξεις παρουσιάζονται ταυτόχρονα με τις εικόνες κι όχι διαδοχικά με στόχο τη διευκόλυνση της μάθησης των εκπαιδευομένων
- *αρχή της συνοχής*: το ΕΥ καλό είναι να είναι απαλλαγμένο από περιττές λεκτικές και οπτικές πληροφορίες
- *αρχή της τροπικότητας*: η χρήση αφήγησης συστήνεται έναντι της παράθεσης γραπτών κειμένων
- *αρχή του πλεονασμού*: η χρήση πολλαπλών μεσών για την παρουσίαση του περιεχομένου επιβαρύνει το Ε.Υ. και γι' αυτό προτείνεται ο συνδυασμός έως δύο μεσών το πολύ
- *αρχή της προσωποποίησης*: το ύφος του Ε.Υ. πρέπει να είναι φιλικό κι αυτό επιτυγχάνεται από τη χρήση φιλικής γλώσσας, δευτέρου προσώπου, αφήγησης κ.ά.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

- αρχή της κατάκτησης: οι εκπαιδευόμενοι διατηρούν στη μνήμη τους ευκολότερα τις πληροφορίες με την προϋπόθεση ότι παρουσιάζονται στο Ε.Υ. σύντομα και αποφεύγοντας τις μακροσκελείς αφηγήσεις
- αρχή της σηματοδότησης: η παροχή των κατάλληλων νύξεων (π.χ. υπογράμμιση, χρήση έντονων χαρακτήρων) στοχεύουν στην ουσιαστικότερη επεξεργασία των δεδομένων από τους διδασκόμενους
- αρχή της προπαίδευσης: πρέπει να προηγείται η εκμάθηση απαραίτητων γνώσεων και δεξιοτήτων για τη μελέτη βασικού μέρους του Ε.Υ.
- αρχή της φωνής: οι φωνές που χρησιμοποιούνται για την αφήγηση των πληροφοριών πρέπει να είναι φιλικές
- αρχή της εικόνας: η ύπαρξη της εικόνας του αφηγητή στο Ε.Υ. δεν βοηθάει απαραίτητα τους διδασκόμενους.

5.2. Δημιουργία του Ε.Υ.

Εικόνα 1: Εξώφυλλο Ε.Υ.

Στα πλαίσια της εκπόνησης της διπλωματικής εργασίας, δημιουργήθηκε Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές τις ΕξΑΕ, όπως αυτές αναφέρθηκαν στην υποενότητα 3.1., με σκοπό την αξιολόγησή του από πτυχιούχους παιδαγωγικών τμημάτων και τμημάτων φιλολογίας.. Το Ε.Υ. έχει τη μορφή ΠΜΤ ασύγχρονης μετάδοσης, βρίσκεται στην πλατφόρμα Chamilo⁷ και αναπτύχθηκε

⁷ Το Ε.Υ. υπάρχει στο:

http://chamilo.datacenter.uoc.gr/metchamilo/courses/DIDASKALIATHSELLHNIKHSWSDEYTERHS3/index.php?id_session=0

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

με τη χρήση του H5P. Δημιουργήθηκε εξώφυλλο για το Ε.Υ. (βλ. εικόνα 1) και συνοδεύτηκε από τον οδηγό μελέτης, το μονοπάτι γνώσης και τον χώρο επικοινωνίας (chat room).

Διδασκαλία της ε&ι ...

Καλωσόρισες στο μάθημα!

Κάνε κλικ στο εικονίδιο για να εισέλθεις.

Περιγραφή μαθήματος

Μονοπάτι γνώσης

Chat

Εικόνα 2: Αρχική σελίδα μαθήματος

Συγκεκριμένα, στην αρχική σελίδα (βλ. εικόνα 2) του μαθήματος περιέχεται ένα βίντεο αφόρμησης (βλ. εικόνα 3), στο οποίο αναφέρονται οι τίτλοι των διδακτικών ενοτήτων.

Καλωσόρισες στο μάθημα!

Κάνε κλικ στο εικονίδιο για να εισέλθεις.

Εικόνα 3: Απόσπασμα από το βίντεο καλωσορίσματος

Στη συνέχεια, στον οδηγό μελέτης (βλ. εικόνα 4) περιγράφεται το μάθημα, δηλ. αναγράφονται ο σκοπός του μαθήματος, οι στόχοι του, τα περιεχόμενα, οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες, η επεξήγηση πλήκτρων και οι συμβουλές μελέτης.

Περιγραφή μαθήματος

Εικόνα 4: Εικονίδιο για τον οδηγό μελέτης

Στον χώρο επικοινωνίας (chat room), οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να ανταλλάξουν απόψεις, ιδέες, σκέψεις και κρίσεις (βλ.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

εικόνα5). Επίσης, μπορούν να επικοινωνήσουν με τον εκπαιδευτή για τυχόν δυσκολίες που θα προκύψουν.

Chat

Εικόνα 5: Εικονίδιο για chat room

Τέλος, η αρχική σελίδα ολοκληρώνεται με το εικονίδιο του μονοπατιού γνώσης (βλ. εικόνα 6), το οποίο αποτελεί και το βασικότερο σημείο του Ε.Υ., αφού πατώντας το ο εκπαιδευόμενος κατευθύνεται στις διδακτικές ενότητες.

Μονοπάτι γνώσης

Εικόνα 6: Εικονίδιο για το μονοπάτι γνώσης

Το Ε.Υ, αποτελείται από οχτώ διδακτικές ενότητες (βλ. εικόνα 7).

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Τίτλος

1η Διδακτική Ενότητα: Εισαγωγή

2η Διδακτική Ενότητα: Γλωσσικά χαρακτηριστικά μαθητή και οι ατομικές διαφορές

3η Διδακτική Ενότητα: Ελληνική διασπορά και οι σχέσεις μεταξύ Κέντρου - Διασποράς

4η Διδακτική Ενότητα: Εκπαίδευση στη διασπορά

5η Διδακτική ενότητα: Προγράμματα σπουδών στη Διασπορά

6η Διδακτική ενότητα: Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

7η Διδακτική ενότητα: Προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

8η Διδακτική ενότητα: Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Εικόνα 7: Διδακτικές ενότητες μαθήματος

Όλες οι διδακτικές ενότητες περιέχουν τα εισαγωγικά στοιχεία (βλ. εικόνα 8), τα οποία αναπτύχθηκαν στο Η5Ρ με τη μορφή Accordion. Στα εισαγωγικά στοιχεία αναγράφονται ο σκοπός της διδακτικής ενότητας, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα κατηγοριοποιημένα σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, οι έννοιες κλειδιά και η δομή της ενότητας.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

> Σκοπός

> Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

> Έννοιες κλειδιά

> Δομή ενότητας

↻ Reuse <> Embed

H5P

Εικόνα 8: Εισαγωγικά στοιχεία

Επίσης, το περιεχόμενο κάθε ενότητας δημιουργήθηκε στο H5P με τη μορφή Course Presentation, το οποίο αποτελούσε και τον πυρήνα του μαθήματος:

- Στην πρώτη διαφάνεια του Course Presentation υπάρχει πάντα το κουμπί της εισόδου (βλ. εικόνα 9).

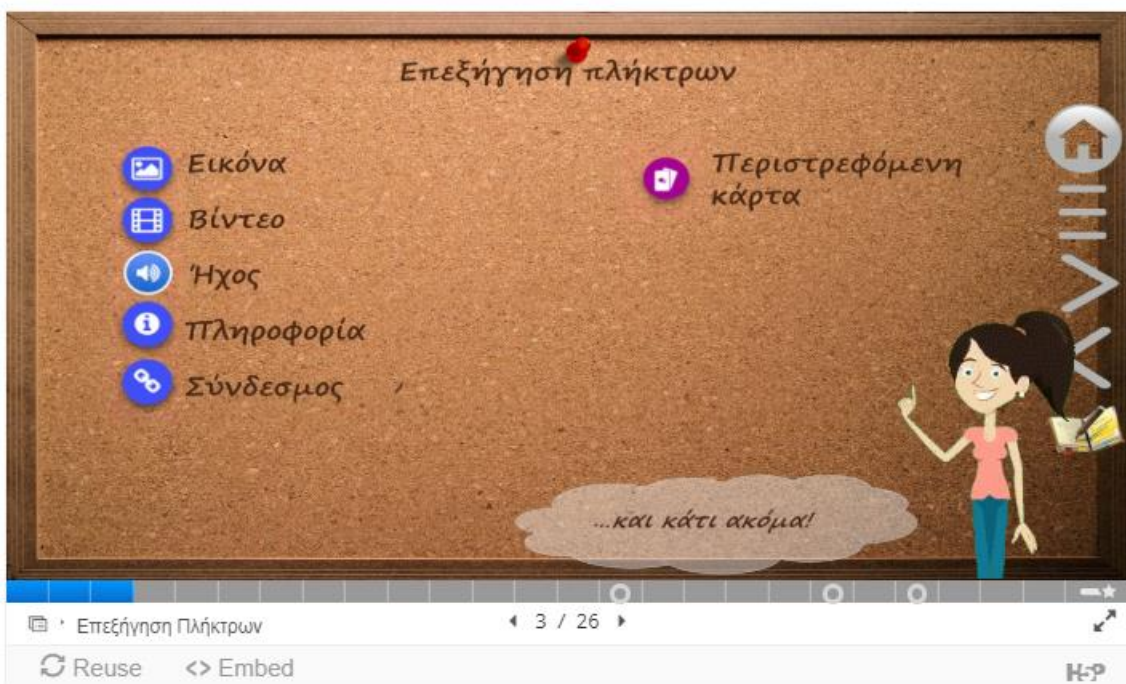
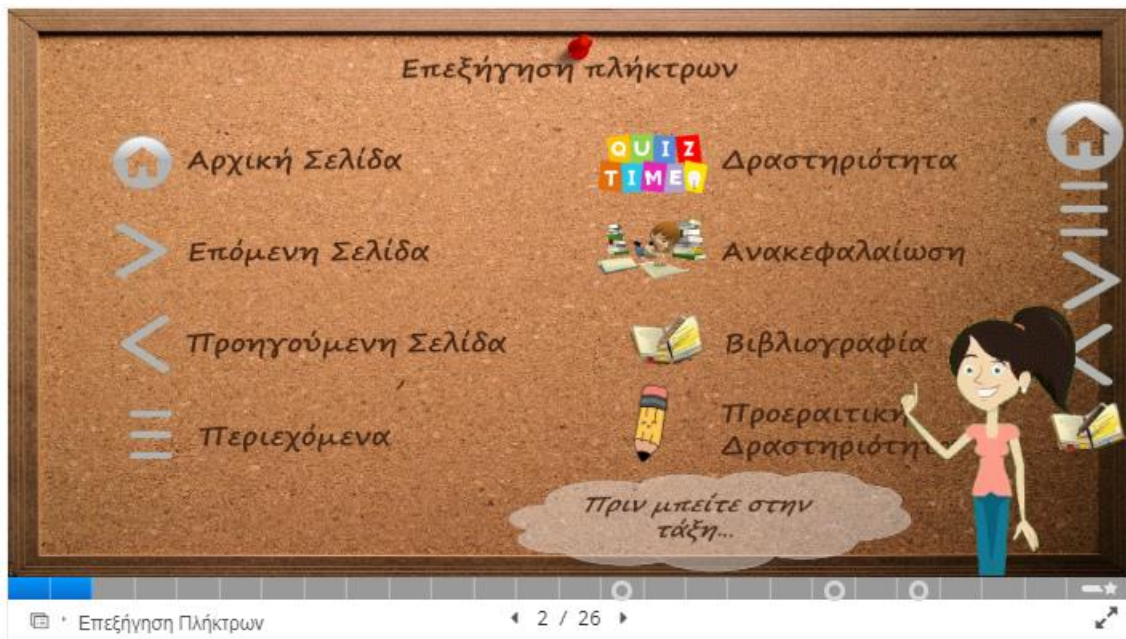
«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 9: Αρχική σελίδα Course Presentation

- Οι επόμενες δύο διαφάνειες (βλ. εικόνα 10) επεξηγούν τα πλήκτρα που υπάρχουν σε όλο το Course Presentation.

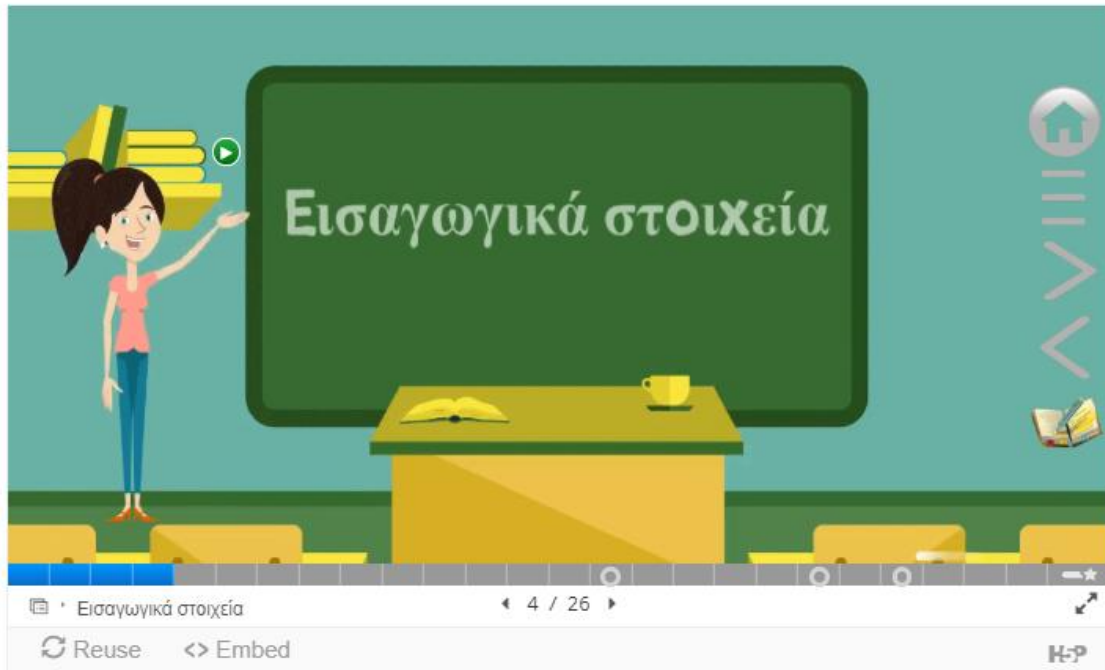
«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 10: Διαφάνειες επεξήγησης πλήκτρων

- Η τέταρτη διαφάνεια (βλ. εικόνα 11) συνδυάζει οπτικοακουστικά ερεθίσματα, αφού απεικονίζεται ο τίτλος της διδακτικής ενότητας και στο ηχητικό αναφέρεται περιληπτικά το περιεχόμενο της.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 11: Διαφάνεια με οπτικοακουστικό υλικό

- Στη συνέχεια, αναφέρονται τα περιεχόμενα και ξεκινά η παρουσίαση του υλικού. Το περιεχόμενο έχει δομηθεί σύμφωνα με τις αρχές του Holmberg (2008) και του Mayer (2017). Ενδεικτικά, στις εικόνες 12, 13 και 14 παρατίθενται ορισμένα παραδείγματα:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

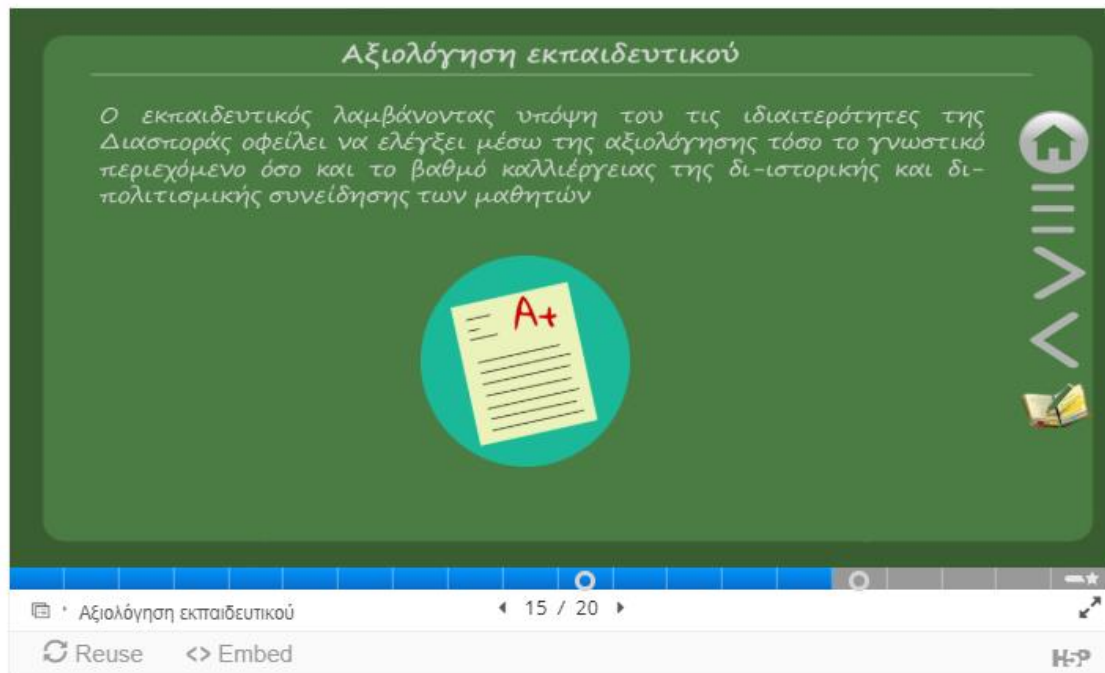
Δραστηριότητα 4 - Προαιρετική

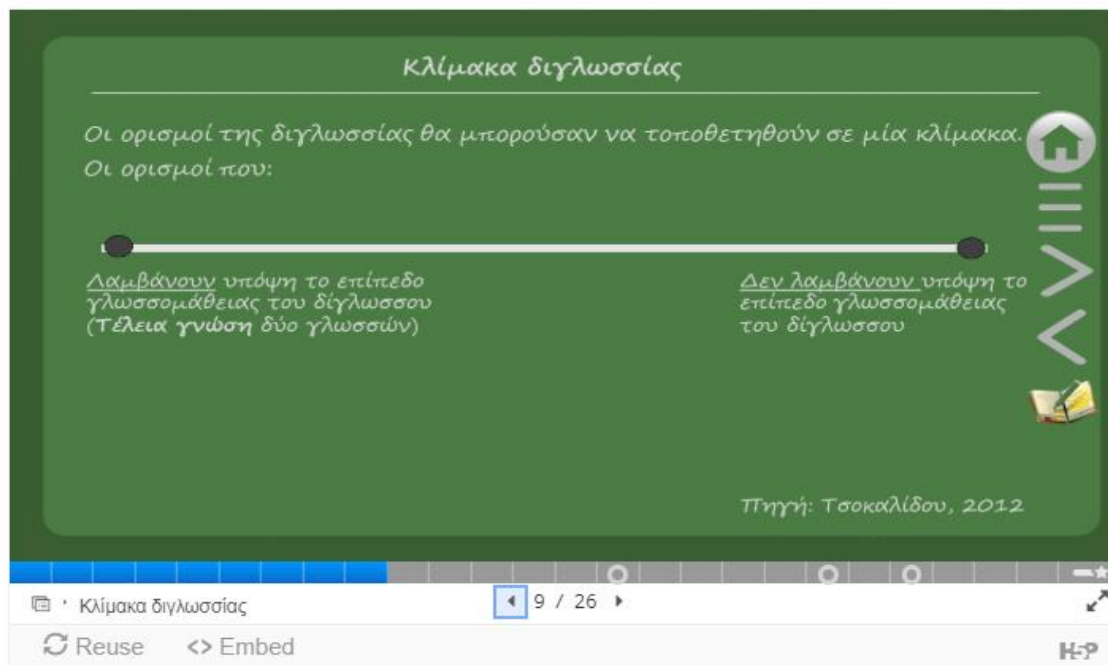
Ποια πιστεύετε ότι θα ήταν τα συναισθήματά σας αν μεταναστεύατε σε ένα άλλο κράτος και ποια θα θέλατε να είναι η σχέση σας με την πατρίδα σας;

Εικόνα 12: Δραστηριότητα στο Ε.Υ. σύμφωνα με την αρχή της διαδραστικότητας και με στόχο την συναισθηματική εμπλοκή των εκπαιδευόμενων (Holmberg, 2008)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 13: Διαφάνεια δομημένη σύμφωνα με την πολυμεσική αρχή (Mayer, 2017)

Εικόνα 14: Διαφάνεια δομημένη σύμφωνα με την αρχή της σηματοδότησης (Mayer, 2017)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

- Η τελευταία δραστηριότητα κάθε ενότητας είναι η δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης (βλ. εικόνα 15).

Εικόνα 15: Δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης

- Μετά τη δραστηριότητα ανακεφαλαίωσης υπάρχει η διαφάνεια σύνοψης (βλ. εικόνα 16), η οποία συνδυάζει οπτικοακουστικό υλικό.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 16: Διαφάνεια σύνοψης

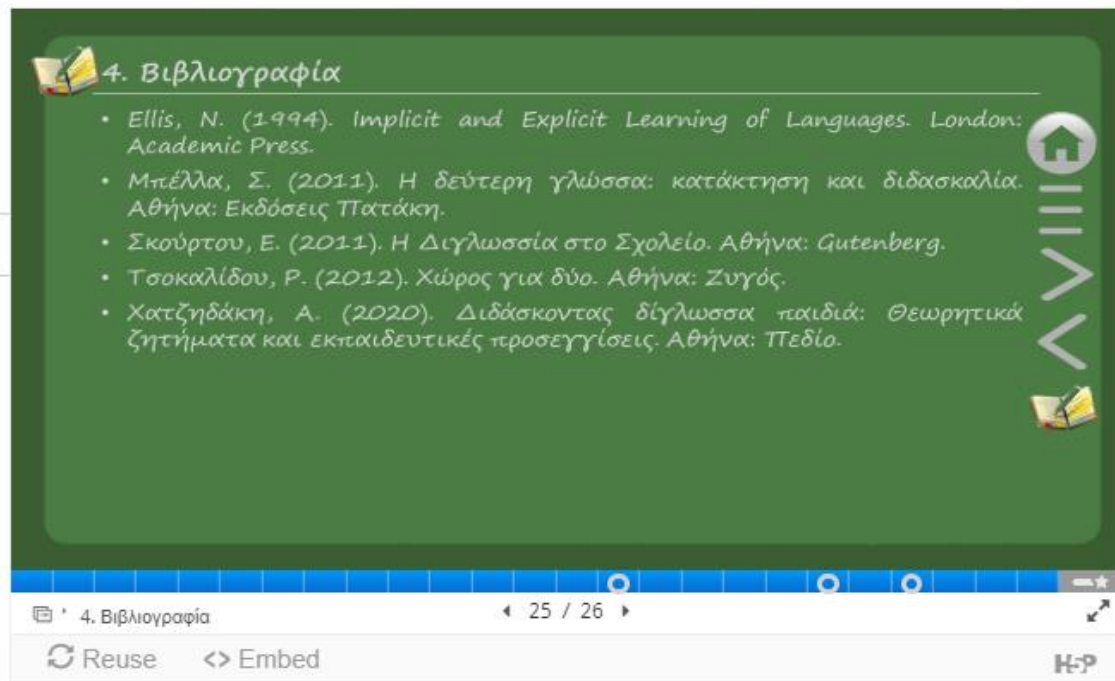
- Στη συνέχεια, υπάρχει η διαφάνεια που κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο στην επόμενη ενότητα (βλ. εικόνα 17).

Εικόνα 17: Διαφάνεια που κατευθύνει τον εκπαιδευόμενο στην επόμενη ενότητα

- Στην τελευταία διαφάνεια κάθε ενότητας αναγράφεται η βιβλιογραφία (βλ. εικόνα 18).

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

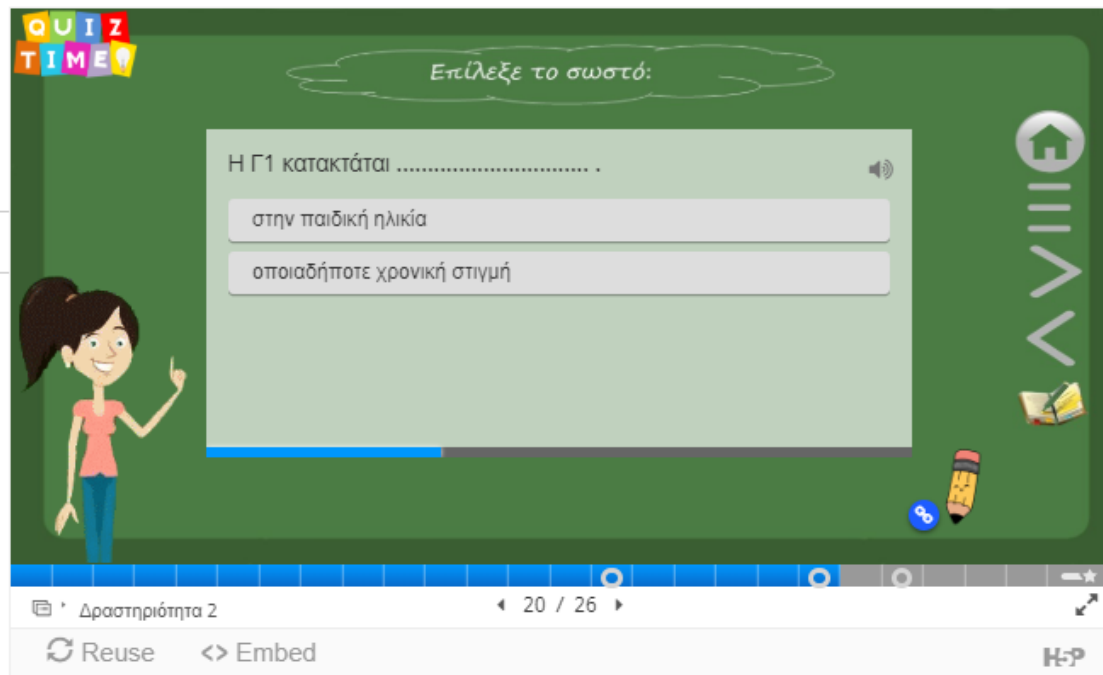

Εικόνα 18: Διαφάνεια βιβλιογραφίας

Οι δραστηριότητες του Ε.Υ. είναι ποικίλες:

- Δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης σε διάφορες μορφές. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται κάποιες στις εικόνες 19, 20, 21 και 22:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

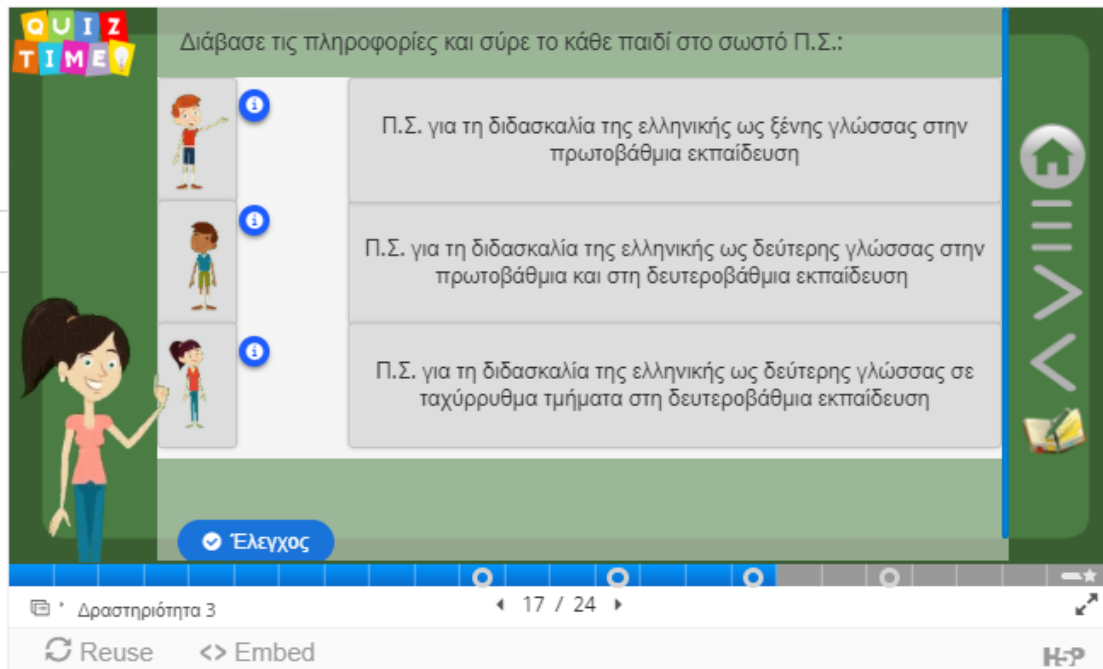

Εικόνα 19: Δραστηριότητα πολλαπλής επιλογής

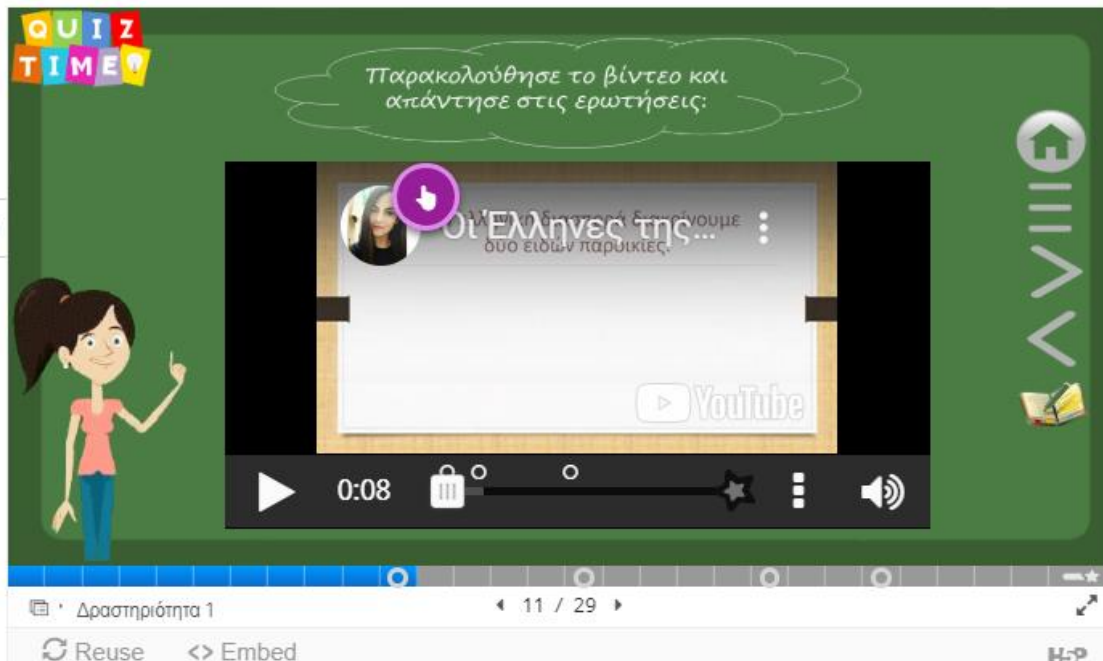

Εικόνα 20: Δραστηριότητα σωστού/λάθους

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Εικόνα 21: Δραστηριότητα αντιστοίχισης

Εικόνα 22: Δραστηριότητα διαδραστικού βίντεο

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

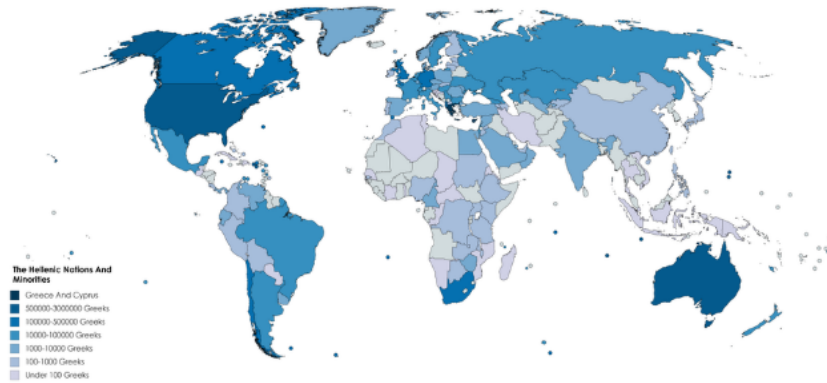
- Δραστηριότητες αξιολόγησης
- Δραστηριότητες συζήτησης και ανταλλαγής απόψεων (βλ. εικόνα 23 και 24)

Εικόνα 23: Δραστηριότητα σε padlet (<https://padlet.com/marakitamp/crd7slb6hz1q4mpk>)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Δραστηριότητα 1 - Προαιρετική

Κατά τη γνώμη σας, για ποιο λόγο είναι αναγκαία η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά;

← Απάντηση σε αυτό το μήνυμα

🗨️ Παράθεση μηνύματος

Εικόνα 24: Δραστηριότητα σε forum στην πλατφόρμα του Chamilo

α. Δραστηριότητες δημιουργίας υλικού (βλ. εικόνα 25)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

  Upload my assignment

Δραστηριότητα 7 - Προαιρετική

Περιγραφή

Αν διδάσκατε την Ελληνική ως Γ2, δημιουργήστε μια δραστηριότητα σε αρχείο κειμενογράφου (π.χ. word) που θα θεωρούσατε καταλληλότερη για τη διδασκαλία σας.

Τι	Τίτλος	Ανάλ	Ημερομηνία	Λεπτομέρ:
Page 0 of 0 20 No records				

Εικόνα 25: Δραστηριότητα ανάθεσης εργασίας στην πλατφόρμα Chamilo

β. Δραστηριότητες με σκοπό τη συναισθηματική εμπλοκή (βλ. εικόνα 12)

Στην τελευταία σελίδα του Chamilo, αναγράφονται οι βιβλιογραφικές αναφορές της εκάστοτε ενότητας (βλ. εικόνα 26)

Βιβλιογραφία

Ellis, N. (1994). *Implicit and Explicit Learning of Languages*. London: Academic Press.

Μπέλλα, Σ. (2011). *Η δεύτερη γλώσσα: κατάκτηση και διδασκαλία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Σκούρτου, Ε. (2011). *Η Διγλωσσία στο Σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Τσοκαλίδου, Ρ. (2012). *Χώρος για δύο*. Αθήνα: Ζυγός.

Χατζηδάκη, Α. (2020). *Διδάσκοντας δίγλωσσα παιδιά: Θεωρητικά ζητήματα και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Εικόνα 26: Τελευταία σελίδα Chamilo

5.3.Διδακτικές ενότητες του Ε.Υ.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, στα πλαίσια της εκπόνησης του Ε.Υ. δημιουργήθηκαν οχτώ διδακτικές ενότητες για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας:

α. 1^η διδακτική ενότητα: Εισαγωγή

Στην εισαγωγική ενότητα παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο, όπως πρώτη γλώσσα, δεύτερη γλώσσα κτλ. και γίνεται μια πρώτη γνωριμία των διδασκόμενων με την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά.

β. 2^η Διδακτική Ενότητα: Γλωσσικά χαρακτηριστικά μαθητή και οι ατομικές διαφορές

Στη δεύτερη διδακτική ενότητα προβάλλονται τα γλωσσικά χαρακτηριστικά και οι ατομικές διαφορές των μαθητών που μαθαίνουν μια δεύτερη γλώσσα, εντοπίζοντας αυτά στους ομογενείς μαθητές που διδάσκονται την Ελληνική.

γ. 3^η Διδακτική Ενότητα: Ελληνική διασπορά και οι σχέσεις μεταξύ Κέντρου–Διασποράς

Σε αυτή την ενότητα γίνεται μια ιστορική ανασκόπηση της ελληνικής Διασποράς και επισημαίνεται η αλληλεπίδραση που προκύπτει στις σχέσεις μεταξύ Κέντρου-Διασποράς.

δ. 4^η Διδακτική Ενότητα: Εκπαίδευση στη διασπορά

Στην τέταρτη διδακτική ενότητα περιγράφεται η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά, αναλύεται η συμβολή της στους ομογενείς και κατηγοριοποιούνται οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές της Διασποράς.

ε. 5^η Διδακτική ενότητα: Προγράμματα σπουδών στη Διασπορά

Εδώ αναπαριστώνται οι στόχοι της ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης και συγκεκριμένα του έργου «Παιδεία Ομογενών», παρουσιάζονται οι θεματικές ενότητες του προγράμματος και σκιαγραφείται το Ε.Υ..

στ. 6^η Διδακτική ενότητα: Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση

Σε αυτή την ενότητα προβάλλεται το πρόγραμμα σπουδών, που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του έργου «Παιδεία ομογενών», για τη διδασκαλία στοιχείων ιστορίας και πολιτισμού στην πρωτοβάθμια και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

ζ. 7^η Διδακτική ενότητα: Προγράμματα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας

Στην έβδομη διδακτική ενότητα περιγράφονται τα δύο προγράμματα σπουδών, που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια του έργου «Παιδεία ομογενών», για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας και η διάκριση μεταξύ τους.

η. 8^η Διδακτική ενότητα: Πρόγραμμα σπουδών για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Στην τελευταία ενότητα παρουσιάζεται το πρόγραμμα σπουδών, που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του έργου «Παιδεία ομογενών», για τη διδασκαλία της ελληνικής ως ξένης γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Μέρος Γ: Η έρευνα

Εισαγωγή

Η έρευνα αυτή ασχολείται με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού, που αναπτύχθηκε στα πλαίσια της συγκεκριμένης διπλωματικής εργασίας, με θέμα τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας. Η αξιολόγηση διενεργήθηκε από οχτώ πτυχιούχους παιδαγωγικών τμημάτων και τμημάτων φιλολογίας.

Έρευνα είναι η συστηματική προσπάθεια εξεύρεσης απαντήσεων σε ένα ερώτημα (Tuckman, 1978: 1, οπ. αναφ. στο Βάμβουκας, 2006). Σε κάθε έρευνα υπάρχουν ερευνητικά ερωτήματα, τα οποία προσπαθεί να απαντήσει ο ερευνητής. Επιπλέον, ο ερευνητής υιοθετεί μία συγκεκριμένη μεθοδολογία έρευνας.

Οι ερευνητικές μέθοδοι διακρίνονται σε ποσοτική και ποιοτική έρευνα. Στην ποσοτική έρευνα γίνεται η παρατήρηση και η ανάλυση μιας κατάστασης, ενώ στην ποιοτική γίνεται η ερμηνεία και η κριτική της. Μετά την έρευνα γίνεται η ανάλυση και η αξιολόγηση των δεδομένων που συνέλεξε ο ερευνητής, μια ενέργεια αναγκαία, αφού πρέπει να τα ερμηνεύσει, να δώσει νόημα, να συνδέσει φαινομενικά ασύνδετα σημεία και να δημιουργήσει τη νέα γνώση. Στη συγκεκριμένη εργασία ακολουθήθηκε ποιοτική έρευνα.

Η δομή του κεφαλαίου είναι η εξής:

Στην 1^η υποενότητα επισημαίνεται ο σκοπός της έρευνας.

Στη 2^η υποενότητα παρουσιάζονται τα ερευνητικά ερωτήματα.

Στην 3^η υποενότητα περιγράφεται η μεθοδολογία της έρευνας.

Στην 4^η υποενότητα καταγράφονται οι περιορισμοί της έρευνας.

Στην 5^η υποενότητα παρουσιάζεται το δείγμα που συμμετείχε στην έρευνα.

Στην 6^η υποενότητα γίνεται η παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Στην 7^η υποενότητα γίνεται η συζήτηση των αποτελεσμάτων και εξάγονται τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα.

Στην 8^η υποενότητα γίνονται προτάσεις για μελλοντική έρευνα.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

6. Έρευνα-αποτίμηση Ε.Υ.

6.1. Σκοπός έρευνας

Σκοπός της παρούσας διπλωματικής εργασίας ήταν να δημιουργηθεί εξ αποστάσεως Ε.Υ. επιμόρφωσης στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και να αξιολογηθεί από πτυχιούχους παιδαγωγικών τμημάτων και τμημάτων φιλολογίας.

6.2.Ερευνητικά ερωτήματα

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν σε σχέση με τον βασικό σκοπό είναι τα ακόλουθα:

- α. Υπάρχει επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση του Ε.Υ.;
- β. Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου;
- γ. Είναι το Ε.Υ. εύχρηστο;
- δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του;
- ε. Ο εκπαιδευόμενος υποστηρίζεται στην αλληλεπίδραση με το Ε.Υ. στη μελέτη του;
- στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα αναστοχασμού - αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο;
- ζ. Στο Ε.Υ. προσδιορίζονται με σαφήνεια ο σκοπός και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα;
- η. Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της πολυμεσικής μάθησης;

6.3. Μεθοδολογία έρευνας

Στα πλαίσια της παρούσας διπλωματικής εργασίας εκπονήθηκε έρευνα με στόχο την αξιολόγηση του Ε.Υ. που δημιουργήθηκε βασισμένο στις αρχές της ΕξΑΕ με θέμα τη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν ποιοτική και για αυτό δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης με ερωτήσεις ανοικτού τύπου (βλ. Παράρτημα Α). Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν, εκτός από τα δημογραφικά στοιχεία των αξιολογητριών, κωδικοποιήθηκαν με τη χρήση του Atlas, προγράμματος επεξεργασίας δεδομένων ποιοτικής έρευνας. Ως μονάδα ανάλυσης της

ποιοτικής έρευνας ορίστηκε η περίοδος. Οι απόψεις των αξιολογητριών, που συμμετείχαν στην έρευνα για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού υλικού κατατάχθηκαν στους παρακάτω άξονες:

1. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.
2. Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου
3. Ευχρηστία του Ε.Υ.
4. Υποστήριξη-καθοδήγηση στη μελέτη του Ε.Υ.
5. Αλληλεπίδραση Ε.Υ.-εκπαιδευόμενου
6. Δυνατότητα αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης από το Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο
7. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα
8. Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης
9. Γενικές Επισημάνσεις
10. Διάφορα

6.4. Περιορισμοί της έρευνας

Η παρούσα έρευνα φαίνεται να έχει τρεις περιορισμούς: α) τον χρονικό περιορισμό, β) την ποσότητα του δείγματος και γ) το είδος της έρευνας. Αρχικά, τα χρονικά περιθώρια που δόθηκαν στις αξιολογήτριες, για να απαντήσουν, ήταν αρκετά στενά με αποτέλεσμα να τους πιέζει ο χρόνος και οι απαντήσεις τους πολλές φορές να είναι ελλιπείς και ανακριβείς. Επίσης, οι αξιολογήτριες που συμμετείχαν στην έρευνα για την αξιολόγηση του Ε.Υ. ήταν πολύ λίγες (μόλις 8). Το μικρό δείγμα προέκυψε από το γεγονός ότι δεν πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση, αλλά αποτίμηση του Ε.Υ. Έτσι, δεν δύναται να υπάρξει γενίκευση στα συμπεράσματα. Τέλος, η ποιοτική έρευνα εκ φύσεως δεν χαρακτηρίζεται από αντικειμενικότητα, αφού ο ερευνητής παρουσιάζει σχολιάζοντας τα αποτελέσματα της έρευνας από τη δική του οπτική γωνία, δηλ. όπως εκείνος αντιλαμβάνεται τις απαντήσεις που έδωσαν οι αξιολογήτριες.

6.5. Το δείγμα της έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτελείται μόνο από γυναίκες (8/8). Όπως φαίνεται στον Πίνακα 6, για τον προσδιορισμό της ηλικίας των αξιολογητριών χρησιμοποιήθηκαν τρεις ηλικιακές ομάδες: α) 22-30, β) 31-40, γ) 41-50. Οι περισσότερες ανήκουν στην πρώτη ηλικιακή ομάδα (6/8), μία στη δεύτερη και μία στην τρίτη. Τα έτη προϋπηρεσίας ξεκινούσαν από 0 έως 20 έτη και λίγο πάνω από τις μισές είχαν προϋπηρεσία 0-4 έτη (5/8):

Πίνακας 6: Δημογραφικά στοιχεία δείγματος

Εκπαιδευτικοί	Φύλο	Ηλικία	Χρόνια προϋπηρεσίας
E1	Γυναίκα	22-30	0-4
E2	Γυναίκα	22-30	0-4
E3	Γυναίκα	22-30	0-4
E4	Γυναίκα	22-30	0-4
E5	Γυναίκα	31-40	5-10
E6	Γυναίκα	22-30	0-4
E7	Γυναίκα	41-50	11-20
E8	Γυναίκα	22-30	5-10

Σχετικά με το τεχνολογικό προφίλ, όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 7, πέντε από τις οκτώ αξιολογήτριες φαίνεται να είναι πολύ εξοικειωμένες με τις ΤΠΕ, δύο αρκετά και το μία πάρα πολύ. Ακόμη, οι μισές αξιολογήτριες δήλωσαν ότι χρησιμοποιούν πολύ τις ΤΠΕ στην εκπαιδευτική πράξη, οι δύο τις χρησιμοποιούν λίγο, η μια αρκετά και άλλη μια καθόλου. Στις ερωτήσεις σχετικά με την ΕξΑΕ, οι μισές αξιολογήτριες απάντησαν ότι ήταν αρκετά εξοικειωμένες με την ΕξΑΕ με χρήση των ΤΠΕ, ενώ δύο απάντησαν ότι ήταν λίγο κι οι άλλες δύο πολύ εξοικειωμένες. Τέλος, οι μισές αξιολογήτριες (4/8) δήλωσαν ότι ήταν αρκετά εξοικειωμένες με τη μελέτη Ε.Υ., το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της ΕξΑΕ, τρεις δήλωσαν ότι ήταν πολύ εξοικειωμένες και μια μόνο δήλωσε ότι ήταν λίγο εξοικειωμένη:

Πίνακας 7: Τεχνολογικό προφίλ δείγματος

Εκπαιδευτικοί	Εξοικείωση με ΤΠΕ	Χρήση ΤΠΕ στη διδασκαλία	Εξοικείωση με ΕξΑΕ με χρήση ΤΠΕ	Εξοικείωση με Ε.Υ. βάσει ΕξΑΕ
E1	Αρκετά	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά
E2	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
E3	Πάρα πολύ	Αρκετά	Πολύ	Λίγο
E4	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Αρκετά
E5	Πολύ	Λίγο	Αρκετά	Αρκετά
E6	Πολύ	Πολύ	Αρκετά	Πολύ
E7	Αρκετά	Λίγο	Λίγο	Πολύ
E8	Πολύ	Πολύ	Πολύ	Πολύ

6.6. Παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων

Σε αυτή την ενότητα θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα της έρευνας σχετικά με τις απόψεις των συμμετεχουσών σχετικά με την αξιολόγηση του Ε.Υ. Η αναφορά στις αξιολογήτριες θα γίνεται με τον κωδικό τους, δηλαδή με το γράμμα Ε και τον αριθμό τους π.χ. Ε1, Ε2 κ.ο.κ.

Η κατηγοριοποίηση των απόψεων των αξιολογητριών, που απαιτεί η έρευνα, έγινε βάσει των αξόνων που προαναφέρθηκαν στην ενότητα 6.3. και προέκυψαν από την έρευνα της αξιολόγησης του Ε.Υ. μέσω του ερωτηματολογίου (δες *Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο*), το οποίο δόθηκε στις συμμετέχουσες⁸. Για τη διασφάλιση της εγκυρότητας και της αποτελεσματικότητας του συστήματος κατηγοριοποίησης των αξόνων και των βασικών αντικειμένων τους, εφαρμόστηκαν οι κανόνες της αντικειμενικότητας (objectivity), εξαντλητικότητας (Exhaustivity), καταλληλότητας (Correctness) και του αμοιβαίου

⁸ Μια αναλυτική παρουσίαση των ευρημάτων γίνεται στο Παράρτημα Β.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

αποκλεισμού (Exclusivity). Τα βασικά αντικείμενα ανά άξονα παρατίθενται στους παρακάτω Πίνακες:

Πίνακας 8: Βασικά αντικείμενα 1^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η παράθεση πληροφοριών / απόψεων σε σχέση με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση στο Ε.Υ.	BIBLIOGRAFIKES_ANAFORES	A.1.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ) στο Ε.Υ.	POIKILIA_BIBLIOGRAFIKON_ANAFORON	A.2.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων στο Ε.Υ.	SIGKRISI_PLIROFORION	A.3.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που είναι εμπλουτισμένο το Ε.Υ. με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.	ERMINIA_KRITIKI_SIZITISI_PLIROFORION	A.4.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο με τον οποίο παρέχει το Ε.Υ. τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.	EPIPLEON_MELETI_SE_ALLES_PIGES	A.5.

Πίνακας 9: Βασικά αντικείμενα 2^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για το ύφος γραφής του Ε.Υ.	IFOS_EY	B.1.
Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση ή μη προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών στο Ε.Υ.	XRISI_PROSOPIKON&K TITIKON_ANTONIMION	B.2.
Γράψτε την άποψή σας για τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο Ε.Υ.	GLOSSA_EY	B.3.
Γράψτε την άποψή σας για τη γραφή του Ε.Υ.	GRAFI_EY	B.4.
Γράψτε την άποψή σας για την πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ.	PIKNOTITA_EY	B.5.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που παρουσιάζεται το Ε.Υ. σε σχέση με το μέγεθος της οθόνης.	MEGETHOS_PAROYSIA SIS_EY	B.6.
Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.	MONO_KEIMENO_STO_ EY	B.7.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει κείμενο και εικόνες.	ΚΕΙΜΕΝΟ&ΕΙΚΟΝΕΣ_STO_EY	B.8.
Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει κείμενο, εικόνες και video.	ΚΕΙΜΕΝΟ&ΕΙΚΟΝΕΣ&VIDEO_STO_EY	B.9.
Γράψτε την άποψή σας για τις χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ.	ΧΡΩΜΑΤΙΚΕΣ_SYNTHESEIS_STO_EY	B.10.

Πίνακας 10: Βασικά αντικείμενα 3^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ).	ΚΟΥΜΠΙΑ_EY	Γ.1.
Γράψτε την άποψή σας για τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ).	ΕΙΚΟΝΙΔΙΑ_EY	Γ.2.
Γράψτε την άποψή σας για την πλοήγηση στο Ε.Υ.	ΠΛΟΗΓΗΣΗ_EY	Γ.3.
Γράψτε την άποψή σας για τους υπερσυνδέσμους του Ε.Υ.	ΥΠΕΡΣΥΝΔΕΣΜΟΙ_EY	Γ.4.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Πίνακας 11: Βασικά αντικείμενα 4^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τις συμβουλές που παρέχονται για τον τρόπο μελέτης του Ε.Υ.	SYMBOYLES_MELETIS_EY	Δ.1.
Γράψτε την άποψή σας για την υποστήριξη του Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (πλαίσια ή έντονη γραφή σήμανση), ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες.	EMFASI_SIMEION_EY	Δ.2.
Γράψτε την άποψή σας για τα επεξηγηματικά σχόλια στο Ε.Υ., τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.	EPEKSIGIMATIKA_SXOLIA_EY	Δ.3.

Πίνακας 12: Βασικά αντικείμενα 5^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.	DRASTIRIOTITES_EKFRASIS_AOPSIS	E.1.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.	DRASTIRIOTITES_EKFRASIS_EROTISEON	E.2.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.	DRASTIRIOTITES_SINA ISTHIMATIKIS_EMPLO KIS	E.3.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.	DRASTIRIOTITES_ANT ALLAGIS_APOPSEON	E.4.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.	DRASTIRIOTITES_MEL OS_KOIN_OMADAS	E.5.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.	DRASTIRIOTITES_EM PLOYTISMOY_EY	E.6.

Πίνακας 13: Βασικά αντικείμενα 6^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.	DRASTIRIOTITES_AYT OAXIOLOGISIS	Στ.1.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.	DRASTIRIOTITES_KRITIKIS_SKEPSIS	Στ.2.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.	DRASTIRIOTITES_EPIKOINONIAS_ANATROFODOTISIS	Στ.3.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.	DRASTIRIOTITES_SISXETISIS_ME_DIKI_TOY_PRAGMATIKOTITA	Στ.4.
Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.	DRASTIRIOTITES_EFARMOSIS_ME_DIKI_TOY_PRAGMATIKOTITA	Στ.5.

Πίνακας 14: Βασικά αντικείμενα 7^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο διατύπωσης του σκοπού κάθε διδακτικής ενότητας στο Ε.Υ.	SKOPOS_DE	Z.1.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο διατύπωσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε κάθε διδακτική ενότητα στο Ε.Υ.	PROSDOKOMENA_APO_TELESMATA_DE	Z.2.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.	PROSDOKOMENA_APO TELESMATA_EPIPEDO_ GNOSEON	Z.3.
Γράψτε την άποψή σας σχετικά με το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.	PROSDOKOMENA_APO TELESMATA_EPIPEDO_ DEKSIOTITON	Z.4.
Γράψτε την άποψή σας σχετικά με το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.	PROSDOKOMENA_APO TELESMATA_EPIPEDO_ STASEON	Z.5.
Γράψτε την άποψή σας για τον έλεγχο της προόδου από τον εκπαιδευόμενο με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.	ELEGXOS_PROODOY	Z.6.

Πίνακας 15: Βασικά αντικείμενα 8^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Γράψτε την άποψή σας για τον συνδυασμό κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ.	KEIMENO&EIKONES_S E_SXESI_ME_GNOSTIK O_ANTIKEIMENO	H.1.
Γράψτε την άποψή σας για τη βοήθεια στην κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου από τις εικόνες που περιέχονται στο Ε.Υ.	KATANOISI_GNOSTIKO Y_ANTIKEimENOY_AP O_EIKONES	H.2.
Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη στοιχείων αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.) στο Ε.Υ.	STOIXEIA_AFIGISIS	H.3.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για τη σχετικότητα των πληροφοριών (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο που συμπεριλαμβάνονται στο Ε.Υ.	SXETIKOTITA_PLIROF ORION_ME_GNOSTIKO _ANTIKEIMENO	H.4.
Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση φιλικής γλώσσας στο Ε.Υ.	FILIKI_GLOSSA_EY	H.5.
Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση δεύτερου προσώπου στο Ε.Υ.	B_PROSOPO_STO_EY	H.6.
Γράψτε την άποψή σας για την ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.	IXITIKI_PAROYSIASI_G NOSTIKOY_ANTIKEim ENOY	H.7.
Γράψτε την άποψή σας για ο ύφος της ηχητικής παρουσίασης στο Ε.Υ.	IFOS_IXITIKIS_PAROYS IASIS	H.8.
Γράψτε την άποψή σας για την εμφάνιση στο Ε.Υ. ενός φιλικού χαρακτήρα (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων.	AVATAR_EY	H.9.
Γράψτε την άποψή σας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.	PAROYSIASI_GNOSTIK OY_ANTIKEIMENOY	H.10.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη διαδραστικών δραστηριοτήτων που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους στο Ε.Υ.	DIADRASTIKES_DRASTIRIOTITES_ANATROFODOTISIS	H.11.
Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη μακροσκελών κειμένων για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.	MAKROSKELI_KEIMENA	H.12.
Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο παροχής οδηγιών στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών στο Ε.Υ.	ODIGIES_DRASTIRIOTITON	H.13.
Γράψτε την άποψή σας για τα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.) στο Ε.Υ.	STOIXEIA_EPISIMANSIS	H.14.
Γράψτε την άποψή σας για τις εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.	EISAGOGIKES_DRASTIRIOTITES	H.15.

Πίνακας 16: Βασικά αντικείμενα 9^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;	DINATA_SIMEIA_YLIKOU	Θ.1.
Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το Ε.Υ..	PROTASEIS_VELTIOSIS	Θ.2.

Πίνακας 17: Βασικά αντικείμενα 10^{ου} άξονα

Ερώτηση	Κωδικοποίηση	Θεματικά πεδία
Άλλο	OTHER	I.1.

6.6.1. 1^{ος} άξονας: *Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.*

Στην υποενότητα αυτή θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με την επιστημονική συνοχή/τεκμηρίωση του Ε.Υ. Υπενθυμίζεται ότι τα βασικά αντικείμενα αυτού του άξονα είναι τα παρακάτω: 1) η παράθεση πληροφοριών/απόψεων που είναι σημαντικό να παρουσιάζεται με τη σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση στο Ε.Υ., 2) η αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών στο Ε.Υ., που πρέπει να υπάρχει 3) η συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών/απόψεων στο Ε.Υ., που είναι καλό να συμβαίνει 4) ο εμπλουτισμός Ε.Υ. με την ερμηνεία/κριτική συζήτηση των πληροφοριών, που αποτελεί ένα απαραίτητο χαρακτηριστικό για το Ε.Υ. και 5) η δυνατότητα για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές, που πρέπει να περιέχει.

1. Η πλειονότητα των αξιολογητριών (6/8), που συμμετείχαν στην έρευνα, διατυπώνουν την άποψη ότι υπάρχει παράθεση πληροφοριών/απόψεων με τη σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση. Ενδεικτικά, παρουσιάζονται παρακάτω κάποιες απόψεις τους:

Είναι σωστά διατυπωμένη και γραμμένη και πάντα παρατίθεται ενδιάμεσα των πληροφοριών και στο τέλος κάθε ενότητας. (E1)

Θεωρώ εύστοχη τη βιβλιογραφικά τεκμηρίωση και εύστοχο τον εμπλουτισμό της μέσω του εικονιδίου i. (E7)

Επίσης είναι βοηθητικό που υπάρχει και συγκεκριμένος κατάλογος βιβλιογραφίας σε χωριστή διαφάνεια. (E7)

Πολύ χρήσιμη. (E8)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

2. Επίσης, θεωρούν ότι δεν υπάρχει ποικιλία στις πηγές (3/8), αν και οι μισές έδωσαν μη σχετικές απαντήσεις. Από αυτό προκύπτει ότι πιθανόν αυτή η ερώτηση να μην ήταν κατανοητή και να έπρεπε να διατυπωθεί με περισσότερη σαφήνεια. Παρακάτω παρατίθενται κάποια σχόλια:

Η ποικιλία των πηγών πληροφόρησης απουσιάζει. (E1)

Η κύρια πηγή πληροφόρησης είναι τα βιβλία. (E1)

Ικανοποιητική, εύκολη πρόσβαση στις πηγές. (E2)

Η αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών γίνεται ως ένα βαθμό. (E3)

3. Η συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών/απόψεων στο Ε.Υ. επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό βαθμό, σύμφωνα με τις απόψεις των αξιολογητριών (5/8):

Η συγκριτική ανάλυση γίνεται ως ένα βαθμό. (E3)

Η συγκριτική ανάλυση πληροφοριών/ απόψεων είναι πολύ εύστοχη. (E7)

4. Χρειαζόταν περισσότερος εμπλουτισμός του με την ερμηνεία/κριτική συζήτηση των πληροφοριών, σύμφωνα με τις απόψεις των αξιολογητριών του Ε.Υ (3/8), αν και αρκετές έδωσαν μη σχετικά σχόλια (3/8) :

Κυρίως απλώς παρατίθενται οι πληροφορίες και μετέπειτα ελέγχεται αν έχουν γίνει κατανοητές. (E1)

Δεν έχει δοθεί χώρος για κριτική συζήτηση των πληροφοριών. (E1)

Δεν θεωρώ ότι υπάρχει αρκετή κριτική συζήτηση των πληροφοριών, γίνεται απλή παράθεση των πηγών (πχ παράθεση εννοιών). (E2)

Θεωρώ ότι το υλικό είναι αρκετά εμπλουτισμένο με την κριτική συζήτηση των πληροφοριών. (E3)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

5. Τέλος, οι περισσότερες (7/8) συμφωνούν στην άποψη ότι το Ε.Υ. παρέχει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές:

Βοηθητική, υπάρχει δυνατότητα περαιτέρω μελέτης μέσω των συνδέσμων. (E2)

Το Ε.Υ. δίνει τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περισσότερη μελέτη σε διαφορετικές πηγές. (E3)

Η βιβλιογραφία που παρατίθεται αποτελεί μία καθοδήγηση για περισσότερη μελέτη, είτε γύρω από τους ίδιους μελετητές είτε άλλους. (E3)

Δίνει τη δυνατότητα να εμπλουτίσουν τις ήδη υπάρχουσες γνώσεις και πληροφορίες με κάτι νέο σε διαφορετικές πηγές ή ακόμα και να στηριχτούν και να συγκρίνουν τις προϋπάρχουσες με τις νέες. (E4)

6.6.2. 2^{ος} άξονας: Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

Σε αυτή την υποενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με την απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου στο Ε.Υ. Να επισημανθεί ότι, όπως παρουσιάζεται αναλυτικά και στο 5.1., το Ε.Υ. πρέπει να χαρακτηρίζεται από απλή και κατανοητή παρουσίαση των πληροφοριών, φιλικό ύφος και γλώσσα με χρήση προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, χρήση σύντομων κι όχι μακροσκελών κειμένων, τα οποία θα συνδυάζουν κείμενο και εικόνα με σχετικό περιεχόμενο.

Σε αυτόν τον άξονα συγκαταλέγονται: 1) το ύφος γραφής του Ε.Υ., 2) η χρήση ή μη προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών στο Ε.Υ., 3) η γλώσσα του Ε.Υ., 4) η γραφή του Ε.Υ., 5) η πυκνότητα πληροφοριών του Ε.Υ., 6) η παρουσίαση Ε.Υ. σε σχέση με το μέγεθος της οθόνης, 7) η ύπαρξη μόνο κείμενου στο Ε.Υ., 8) η ύπαρξη κείμενου και εικόνων στο Ε.Υ., 9) η ύπαρξη κείμενου, εικόνων και βίντεο στο Ε.Υ. και 10) οι χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ.

1. Η πλειοψηφία των συμμετεχουσών (7/8) συμφωνεί ότι το ύφος γραφής είναι απλό και κατανοητό:

Το ύφος είναι άμεσο και οικείο. (E4)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Το ύφος γραφής είναι απλό και κατανοητό. (E5)

Έχει απλό και κατανοητό ύφος. (E6)

2. Σύγχυση υπάρχει στις απόψεις τους σχετικά με τη χρήση ή μη προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών στο Ε.Υ., αφού κάποιες υποστηρίζουν ότι γίνεται χρήση τους (2/8), δημιουργώντας ένα πιο οικείο ύφος και κάποιες ότι κυριαρχεί η τριτοπρόσωπη αφήγηση υιοθετώντας ένα πιο αντικειμενικό ύφος (3/8). Αυτή η ερώτηση, όμως, αποδεικνύεται μη κατανοητή, αφού τρεις δεν απαντούν εύστοχα (3/8):

Δεν παρατήρησα κάτι. (E1)

Ικανοποιητικό. (E2)

Κυριαρχεί το γ' ενικό και το β' πληθυντικό πρόσωπο. (E3)

3. Από την άλλη, διατυπώνονται θετικά σχόλια για τη γλώσσα (7/8):

Απλή, κατανοητή, χωρίς δύσκολο λεξιλόγιο. (E3)

Οι διευκολύνσεις που υπάρχουν βοηθούν τη γλώσσα να είναι όσο γίνεται κατανοητή. (E4)

Η γλώσσα είναι απλή και κατανοητή. (E5)

4. Το ίδιο θετικά σχόλια διατυπώνονται από όλες τις αξιολογήτριες και για τη γραφή του Ε.Υ.:

Διαβάζεται εύκολα και γρήγορα. (E1)

Απλή και κατανοητή. (E3)

Ευχάριστη στο διάβασμα. (E3)

Το Ε.Υ. είναι γραμμένο με απλό και κατανοητό τρόπο, ώστε να μπορεί να γίνεται αντιληπτό. (E5)

5. Σχετικά με την πυκνότητα στο Ε.Υ., οι απόψεις (5/8) τείνουν να την θεωρούν ικανοποιητική, σωστά δομημένη και κατανοητή. Βέβαια, συγκεντρώνονται και αρνητικά

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

σχόλια, αφού αρκετές θεωρούν ότι το Ε.Υ. περιλαμβάνει πολλές πληροφορίες, για να μελετηθεί σε μικρό χρονικό διάστημα:

Οι πληροφορίες δίνονται σύντομα και κατάλληλα δοσμένες, ώστε επαρκούν για την κατανόηση του θέματος.(Ε6)

Συσσωρεύονται πολλές πληροφορίες σε λίγο χρόνο.(Ε7)

6. Η παρουσίαση του Ε.Υ. σχολιάζεται θετικά από όλες τις αξιολογήτριες:

Είναι ιδανικό το μέγεθος.(Ε1)

Η παρουσίαση του υλικού καταλαμβάνει τον απαραίτητο χώρο σε σχέση με το μέγεθος της οθόνης.(Ε6)

Το μέγεθος της οθόνης δε δημιουργούσε κανένα πρόβλημα.(Ε7)

7. Ακόμη, όλες οι συμμετέχουσες συμφωνούν ότι το Ε.Υ. δεν περιέχει μόνο κείμενο, αλλά χαρακτηρίζεται από πολυτροπικότητα:

Πολύ θετικό είναι το σημείο ότι το Ε.Υ. χαρακτηρίζεται από πολυτροπικότητα.(Ε5)

Συνδυάζει δηλαδή κείμενο, εικόνα, ήχο και βίντεο.(Ε5)

Με αυτόν τον τρόπο δεν αφήνει τον εκπαιδευόμενο να βαρεθεί.(Ε5)

Αν το Ε.Υ. είχε μόνο κείμενο θα ήταν απρόσιτο και δεν θα προκαλούσε το ενδιαφέρον του εκπαιδευόμενου.(Ε6)

Το Ε.Υ. περιέχει κείμενο πολυτροπικό.(Ε8)

Περιέχει οπτικά και ακουστικά στοιχεία που καθοδηγούν τον αναγνώστη για μια κριτική ανάγνωση.(Ε8)

8. Σχετικά με το αν υπήρχαν κείμενο και εικόνες στο Ε.Υ., φαίνεται να συμπίπτουν όλες οι απόψεις των αξιολογητριών που συμμετείχαν στην έρευνα. Όλες όσες απάντησαν σχετικά (6/8), επισημαίνουν ότι υπήρχε ένας συνδυασμός μεσών σχολιάζοντας το χαρακτηριστικό αυτό θετικά:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Το Ε.Υ. περιέχει κείμενο συνδυασμένο με εικόνες γεγονός που δημιουργεί μία ευχάριστη αίσθηση ενασχόλησης. (Ε3)

Το Ε.Υ. συνδυάζει εκτός από κείμενο και εικόνα, ήχο και βίντεο. (Ε5)

Μέσα από τον συνδυασμό κειμένων και εικόνων, το Ε.Υ. θα είναι πιο ευχάριστο και θα ελκύσει τον χρήστη, ώστε να το παρακολουθήσει. (Ε6)

9. Όλες οι αξιολογήτριες φαίνεται να συμφωνούν ότι το Ε.Υ. περιλάμβανε κείμενο, εικόνες και βίντεο σε ικανοποιητικό γράφοντας θετικά σχόλια για το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό:

Περιέχει σε ικανοποιητικό βαθμό και τα τρία. (Ε1)

Το ΕΥ περιέχει κείμενο, εικόνες και βίντεο σε επαρκές επίπεδο. (Ε3)

Το Ε.Υ περιέχει κείμενο, εικόνες και βίντεο. (Ε7)

10. Να επισημάνουμε, τέλος, ότι οι χρωματικές συνθέσεις που χρησιμοποιήθηκαν σχολιάζονται αρκετά θετικά (7/8):

Στο Ε.Υ. γίνεται κατάλληλη χρήση χρωματικών συνθέσεων, προσαρμοσμένων στις ανάγκες του υλικού. (Ε6)

Εξαιρετικές οι χρωματικές συνθέσεις. (Ε7)

Περιέχει χρώματα που δεν έχουν επιλεγεί τυχαία, αλλά αξιοποιώντας τα στοιχεία του οπτικού γραμματισμού. (Ε8)

6.6.3. 3^{ος} άξονας: Ευχρηστία του Ε.Υ.

Σε αυτή την υποενότητα θα εξεταστούν οι απόψεις των αξιολογητριών, που συμμετείχαν στην έρευνα σε σχέση με την ευχρηστία του Ε.Υ. Ο 3^{ος} άξονας περιλαμβάνει: 1) τα κουμπιά στο Ε.Υ., 2) τα εικονίδια στο Ε.Υ., 3) την πλοήγηση στο Ε.Υ. και 4) τους υπερσύνδεσμους στο Ε.Υ.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

1. Σχετικά με τα κουμπιά που χρησιμοποιούνται στο Ε.Υ., οι περισσότερες αξιολογήτριες υποστηρίζουν ότι είναι εύκολα και χρήσιμα για την πλοήγηση (6/8):

Μπορεί κάποιος να τα κατανοήσει χωρίς να του τα εξηγήσει το πρόγραμμα στην αρχή. (E1)

Εύκολο. (E2)

Τα κουμπιά είναι χρήσιμα στην πλοήγηση. (E3)

2. Όλες οι συμμετέχουσες σχολιάζουν εξίσου θετικά τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. χαρακτηρίζοντας τα ως εύκολα, κατανοητά, χαριτωμένα κ.τ.λ.:

Αρκετά εύκολα και κατανοητά. (E2)

Πολύ καλή η ιδέα για τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. , καθώς βοηθούσε τον χρήστη να κατανοήσει καλύτερα το περιεχόμενο του υλικού μέσα από επεξηγήσεις και παραδείγματα. (E6)

Τα εικονίδια είναι χαριτωμένα. (E7)

3. Οι περισσότερες (7/8) θεωρούν την πλοήγηση εύκολη και ευχάριστη με μόνο αρνητικό τη δυσκολία μετάβασης από τη μία διδακτική ενότητα στην άλλη:

Μέτριο, δεν ήξερα πώς να πάω στην επόμενη ενότητα. (E2)

Ευχάριστη, εύκολη, γρήγορη. (E3)

Η πλοήγηση είναι αρκετά κατανοητή και βοηθάει με τις πληροφορίες ειδικά στην αρχή ακόμα και τα περιεχόμενα. (E4)

4. Τέλος, όλες πιστεύουν ότι οι υπερσύνδεσμοι είναι βοηθητικοί, εύχρηστοι και χρήσιμοι για την κατανόηση:

Η χρήση υπερσυνδέσεων είναι πολύ καλή επιλογή, καθώς βοηθάει στην καλύτερη κατανόηση του περιεχομένου κάθε διδακτικής ενότητας. (E6)

Εύστοχοι και εύχρηστοι. (E7)

Πολύ καλά τοποθετημένοι. (E8)

6.6.4. 4^{ος} άξονας: Υποστήριξη-καθοδήγηση στη μελέτη του Ε.Υ.

Στον 4^ο άξονα εξετάζεται κατά πόσο υπήρχε υποστήριξη και καθοδήγηση στη μελέτη του Ε.Υ. Όπως αναφέρθηκε και στο 5.1., σύμφωνα με την αρχή της Συμβουλευτικής, πρέπει να υπάρχουν συμβουλές προς τον εκπαιδευόμενο που θα τον καθοδηγούν για τις ενέργειές του, για τον τρόπο μελέτης και για τα σημαντικά σημεία, που μελετά. Οι αξιολογήτριες κλήθηκαν να απαντήσουν σε ερωτήσεις σχετικά με: 1) τις συμβουλές για τον τρόπο μελέτης του Ε.Υ., 2) την έμφαση σε σημαντικά σημεία στο Ε.Υ. και 3) τα επεξηγηματικά σχόλια στο Ε.Υ.

1. Η πλειονότητα των συμμετεχουσών (6/8) χαρακτηρίζει τις συμβουλές που παρέχονται για τον τρόπο μελέτης του Ε.Υ. ως βοηθητικές και χρήσιμες:

Παρέχονται αρκετές βοηθητικές συμβουλές. (E3)

Οι συμβουλές που παρέχονται για τον τρόπο μελέτης και η επεξήγηση των επιμέρους εικονιδίων είναι πολύ βοηθητικά. (E5)

Πολύ χρήσιμες. (E8)

2. Το ίδιο θετικά σχόλια λαμβάνουν η υποστήριξη του Ε.Υ. προς τον εκπαιδευόμενο (6/8):

Υπήρχαν σε αρκετά σημεία και βοήθησαν τον εκπαιδευόμενο να εστιάσει την προσοχή του. (E1)

Μέσα από τα πλαίσια και την έντονη γραφή, το υλικό βοηθάει τον χρήστη να εντοπίσει τα σημαντικά σημεία του θέματος και να τα εσωτερικεύσει. (E6)

Το Ε.Υ υποστηρίζει εύστοχα τον εκπαιδευόμενο να δώσει έμφαση σε σημεία που χρήζουν προσοχής. (E7)

3. Τέλος, τα επεξηγηματικά του σχόλια σχολιάζονται θετικά και είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η σχετική ερώτηση συγκεντρώνει μόνο θετικά σχόλια:

Αρκετά βοηθητικά και κατανοητά. (E2)

Τα επεξηγηματικά σχόλια λειτούργησαν βοηθητικά στην κατανόηση των πληροφοριών. (E5)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Τα επεξηγηματικά σχόλια αποτελούν απαραίτητο στοιχείο του Ε.Υ., καθώς βοηθάνε στην κατανόηση του περιεχομένου της κάθε διδακτικής ενότητας.(Ε6)

6.6.5. 5^{ος} άξονας: Αλληλεπίδραση Ε.Υ.-εκπαιδευόμενου

Σε αυτή την υποενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητριών σε σχέση με την αλληλεπίδραση μεταξύ Ε.Υ. και εκπαιδευόμενου. Όπως προαναφέρθηκε στο 5.1., πρέπει το Ε.Υ. να περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες που να επιδιώκουν τη διαδραστικότητα, π.χ. δραστηριότητες ανταλλαγής απόψεων. Αυτός ο άξονας περιλαμβάνει τα εξής: 1) δραστηριότητες έκφρασης προσωπικής άποψης, 2) δραστηριότητες έκφρασης ερωτήσεων, 3) δραστηριότητες συναισθηματικής εμπλοκής, 4) δραστηριότητες ανταλλαγής απόψεων μεταξύ εκπαιδευομένων, 5) δραστηριότητες νοητής ένταξης σε μια κοινωνική ομάδα και 6) δραστηριότητες εμπλουτισμού απόψεων εκπαιδευόμενου.

1. Σχετικά με τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα, οι αξιολογήτριες τείνουν να συμφωνούν ότι οι δραστηριότητες αυτού του είδους είναι αρκετές (6/8):

Υπάρχει ελευθερία έκφρασης σε όλες τις ενότητες. (Ε1)

Δίνονται ευκαιρίες να εκφράσει τις δικές του ιδέες ο εκπαιδευόμενος.(Ε3)

Τον βοηθούν αρχικά να έχει ένα πλαίσιο που θα τον στηρίζει.(Ε4)

2. Η ερώτηση που αφορά τις δραστηριότητες έκφρασης ερωτήσεων στο Ε.Υ. μάλλον δεν ήταν αρκετά κατανοητή, αφού απάντησαν εύστοχα μόλις τρεις:

Αναστοχαστικές και κριτικές πάνω σε όσα διάβασε.(Ε2)

Δίνονται ευκαιρίες να εκφράσει τις δικές του ερωτήσεις ο εκπαιδευόμενος.(Ε3)

Οι δραστηριότητες είναι κατανοητές και ο εκπαιδευτικός παρέχει και τις δικές του γνώσεις πάνω σε αυτές.(Ε4)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

3. Πέντε από τις συμμετέχουσες υποστηρίζουν ότι οι δραστηριότητες που εμπλέκουν συναισθηματικά τους εκπαιδευόμενους είναι αρκετές και εύστοχες, όμως υπάρχουν και αρνητικά σχόλια:

Υπάρχουν τέτοιες ερωτήσεις που βάζουν τον εκπαιδευόμενο να μπει στην θέση, για παράδειγμα, του μετανάστη.(E1)

Αρκετά καλές.(E2)

Οι δραστηριότητες θα μπορούσαν να κατευθύνονται περισσότερο προς τα προσωπικά ενδιαφέροντα των μαθητών.(E3)

4. Ακόμη, οι περισσότερες (5/8) πιστεύουν ότι οι δραστηριότητες ανταλλαγής απόψεων δεν επαρκούν:

Δίνονται ευκαιρίες αλλά ως ένα βαθμό.(E3)

Πολύ καλή η επιλογή δραστηριοτήτων για ανταλλαγή απόψεων με τους εκπαιδευτικούς , καθώς προωθεί την επικοινωνία και την πολύπλευρη εξέταση του υλικού.(E6)

Δε θεωρώ ότι δίνει κίνητρα για ανταλλαγή απόψεων με άλλους εκπαιδευόμενους.(E7)

5. Από την άλλη, για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας, που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες, φαίνεται να θεωρούν ότι υπάρχουν, αλλά χρειάζονται περισσότερο εμπλουτισμό:

Θεωρώ ότι λίγες δραστηριότητες δημιουργούν αυτό το συναίσθημα.(E1)

Νομίζω ότι και αυτό συμβαίνει σε μέτριο βαθμό με βάση τις δραστηριότητες (π.χ. ενότητα 4-προαιρετική δραστηριότητα).(E8)

6. Τέλος, οι δραστηριότητες που περιλαμβάνει το Ε.Υ., με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει/εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό κρίνονται από τις περισσότερες αξιολογήτριες (6/8) χρήσιμες:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Σίγουρα οι δραστηριότητες του Ε.Υ. ωθούν τον εκπαιδευόμενο να αναζητήσει περαιτέρω γνώσεις που θα τον βοηθήσουν στον εμπλουτισμό των απόψεων του. (Ε1)

Πολύ καλές, οι περισσότερες έδιναν την ευκαιρία στον εκπαιδευόμενο να αναστοχαστεί και να εμπλακεί στο θέμα. (Ε2)

Οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλουτίσει τις απόψεις του. (Ε3)

6.6.6. 6^{ος} άξονας: Δυνατότητα αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης από το Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο

Ο 6^{ος} άξονας εξετάζει τις απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με τις δυνατότητες αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης που παρέχει το Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνει: 1) τις δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης, 2) τις δραστηριότητες ανάπτυξης κριτικής σκέψης, 3) τις δραστηριότητες ανάπτυξης επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση, 4) τις δραστηριότητες συσχέτισης δεδομένων με τη δική του πραγματικότητα και τις 5) τις δραστηριότητες εφαρμογής νέας γνώσης με τη δική του πραγματικότητα.

1. Όλες οι αξιολογήτριες συμφωνούν ότι υπάρχουν ποικίλες δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης:

Πολύ καλές, δίνει την ευκαιρία για περαιτέρω μελέτη των θεμάτων με αποτέλεσμα και την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου. (Ε2)

Οι δραστηριότητες ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση καθώς δίνονται ευκαιρίες ελέγχου γνώσεων. (Ε3)

Οι δραστηριότητες αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευόμενου, τον βοηθούν να αξιολογήσει την προϋπάρχουσα του γνώση, την νέα γνώση και τελικά να οδηγηθεί στον εμπλουτισμό των γνώσεων του ή την αναθεώρηση τους. (Ε6)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

2. Υπάρχει σύγκυση στις απόψεις τους σχετικά με τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου. Συγκεκριμένα, υποστηρίζουν ότι υπάρχουν, αλλά δεν επαρκούν:

Δεν θεωρώ ότι επαρκούν οι δραστηριότητες του Ε.Υ. για να αναπτυχθεί η αυτόνομη κριτική σκέψη του εκπαιδευόμενου.(Ε1)

Αυτές οι δραστηριότητες κατά τη γνώμη μου είναι λίγες και μάλιστα προαιρετικές.(Ε5)

Είναι σχεδιασμένες έτσι ώστε σε μέτριο βαθμό πιστεύω ότι το πετυχαίνουν. (Ε8)

3. Το ίδιο συμβαίνει και με τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ., με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου:

Κρίνω ότι είναι αρκετές και ποικιλόμορφες, ικανές να κρατήσουν την προσοχή και το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων.(Ε5)

Νομίζω ότι στις περισσότερες δραστηριότητες δεν είναι σαφές το -αυθεντικό ή μη-επικοινωνιακό πλαίσιο ώστε να ληφθεί και ανατροφοδότηση άμεσα.(Ε8)

4. Οι δραστηριότητες συσχέτισης των νέων δεδομένων του εκπαιδευόμενου με τη δική του πραγματικότητα, στην πλειονότητά τους (6/8) λαμβάνουν ενθαρρυντικά σχόλια:

Ναι, ειδικά ένα εκπαιδευτικό που έχει μαθητές με διαφορετικό γλωσσικό και πολιτισμικό υπόβαθρο.(Ε1)

Πολύ καλές όπου χρειαζόταν υπήρξαν τα κατάλληλα ερεθίσματα. (Ε2)

Ο εκπαιδευόμενος με κριτική σκέψη μπορεί να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.(Ε3)

5. Αντίθεση κυριαρχεί στις απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με τις δραστηριότητες που περιλαμβάνει το Ε.Υ., με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα, με αποτέλεσμα να μοιράζεται ο αριθμός των θετικών και των αρνητικών απαντήσεων:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Το Ε.Υ. ενθαρρύνει τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα καθώς εμπεριέχει σύγχρονες και κατανοητές δραστηριότητες που αφορούν το «σήμερα».(Ε3)

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες εσωτερικεύεται η νέα γνώση και δίνει την δυνατότητα να την εφαρμόσει μέσα στην καθημερινότητα του.(Ε6)

Η διάσταση της πρακτικής σύνδεσης νέας γνώσης και προϋπάρχουσας θεωρώ ότι επιτυγχάνεται σε μέτριο βαθμό με βάση το σχεδιασμό των δραστηριοτήτων.(Ε8)

6.6.7. 7^{ος} άξονας: Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Σε αυτή την υποενότητα θα παρουσιαστούν οι απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με τη διατύπωση του σκοπού και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων στο Ε.Υ. Συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν οι απόψεις τους σχετικά με: 1) τη διατύπωση σκοπού διδακτικής ενότητας με ξεκάθαρο τρόπο, 2) τη διατύπωση προσδοκώμενων αποτελεσμάτων διδακτικής ενότητας, 3) τη διατύπωση προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο γνώσεων, 4) τη διατύπωση προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων, 5) τη διατύπωση προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο στάσεων και 6) τον έλεγχο της προόδου με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

1. Όλες οι αξιολογήτριες θεωρούν ότι ο σκοπός κάθε διδακτικής ενότητας διατυπώνεται με κατανοητό τρόπο:

Σαφής και κατανοητός.(Ε1)

Αρκετά ξεκάθαρος στον αναγνώστη πριν από κάθε παρουσίαση.(Ε2)

Πολύ ξεκάθαρη διατύπωση των σκοπών της κάθε ενότητας και εύστοχο το κινούμενο σχέδιο.(Ε7)

2. Ο τρόπος διατύπωσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων είναι κατάλληλος, αφού περιγράφεται ως απλός, κατανοητός, αλλά και απαραίτητος για την κατανόηση των εκπαιδευομένων:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Είναι πολύ σαφή τα προσδοκώμενα αποτελέσματα κάθε διδακτικής ενότητας και βοηθάνε τον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει τι θα πρέπει να γνωρίζει.(E6)

Πολύ ξεκάθαρη διατύπωση από πλευράς εκφοράς του λόγου.(E7)

Θεωρώ κατάλληλα σχεδιασμένη αυτή την υποενότητα.(E8)

3. Επίσης, τείνουν να πιστεύουν ότι τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων και τον βοηθούν στον έλεγχο της προόδου τους. Όμως, η συγκεκριμένη ερώτηση φαίνεται να μην είναι απολύτως κατανοητή, αφού τρεις δεν απαντούν εύστοχα:

Σίγουρα ο εκπαιδευόμενος έρχεται σε επαφή με αρκετές γνώσεις, αλλά δεν επαρκεί αυτό για την επιμόρφωση του πάνω στο συγκεκριμένο αντικείμενο.(E1)

Πιθανόν ναι. (E2)

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων καθώς δίνουν μία σφαιρική εικόνα για το υπό συζήτηση θέμα.(E3)

4. Το ίδιο συμβαίνει και σχετικά με τον τρόπο διατύπωσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων, συγκεντρώνοντας τρεις μη σχετικές απαντήσεις. Οι απόψεις των συμμετεχουσών, που απαντούν εύστοχα, δίστανται, κρίνοντας τον τρόπο άλλοτε κατάλληλο και άλλοτε όχι:

Όχι, παρακινούν κυρίως τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δραστηριοτήτων.(E1)

Δεν νομίζω.(E2)

Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων καθώς δίνουν ευκαιρία για την ανάπτυξη πολλών ικανοτήτων του.(E3)

5. Τα προσδοκώμενα αποτελέσματα σε επίπεδο στάσεων φαίνεται να παρακινούν με τον κατάλληλο τρόπο τον εκπαιδευόμενο, αλλά να μην επαρκούν:

Τον παρακινούν να σκεφτεί κάποιες απόψεις του.(E1)

Σίγουρα, όμως, δεν τον παρακινεί να τις αλλάξει.(E1)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

*Η διαμόρφωση των στάσεων, οι οποίες συσχετίζονται με τις απόψεις του ατόμου, είναι μια επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία και δεν επαρκεί μια επιμόρφωση για να αλλάξουν.(Ε1)
Θα μπορούσε, αλλά σε μικρότερο βαθμό, καθώς κυρίως οι στόχοι και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα είναι κυρίως γνωστικά.(Ε5)*

6. Τέλος, ο έλεγχος προόδου κρίνεται χρήσιμος συγκεντρώνοντας θετικά σχόλια σχεδόν από όλες τις συμμετέχουσες (7/8):

Υπάρχει συνεχής έλεγχος της προόδου, κάτι που είναι πολύ σημαντικό.(Ε1)

Αρκετά ικανοποιητικός.(Ε2)

Πολύ χρήσιμος.(Ε8)

6.6.8. 8^{ος} άξονας: Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης

Ο 8^{ος} άξονας αφορά τις απόψεις των αξιολογητριών σχετικά με τη δημιουργία του Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης, όπως αυτές παρουσιάστηκαν στην ενότητα 5.1. Ειδικότερα, τους ζητήθηκε να απαντήσουν σχετικά με: 1) το συνδυασμό κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ., 2) την κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου από τις εικόνες που περιέχονται στο Ε.Υ., 3) την ύπαρξη στοιχείων αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.) στο Ε.Υ., 4) τη σχετικότητα των πληροφοριών (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο που συμπεριλαμβάνονται στο Ε.Υ., 5) τη χρήση φιλικής γλώσσας στο Ε.Υ., 6) τη χρήση δεύτερου προσώπου στο Ε.Υ., 7) την ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ., 8) το ύφος της ηχητικής παρουσίασης στο Ε.Υ., 9) την εμφάνιση στο Ε.Υ. ενός φιλικού χαρακτήρα (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων, 10) την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ., 11) την ύπαρξη διαδραστικών δραστηριοτήτων που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους στο Ε.Υ., 12) την ύπαρξη μακροσκελών κειμένων για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ., 13) τις οδηγίες που παρέχονται στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών στο Ε.Υ., 14) τα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.) στο Ε.Υ. και 15)

τις εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.

1. Στην πλειοψηφία τους οι αξιολογήτριες (7/8) χαρακτηρίζουν ως εύστοχο και χρήσιμο το συνδυασμό κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.:

Ο συνδυασμός κάνει πιο ευχάριστη την ανάγνωση, ξεκουράζει και ελκύει το ενδιαφέρον.(Ε2)

Το κείμενο και οι εικόνες λειτουργούν συμπληρωματικά στην παρουσίαση της παρεχόμενης γνώσης.(Ε5)

Μέσα από τον συνδυασμό της εικόνας με το κείμενο, το Ε.Υ. γίνεται πιο προσιτό και ευχάριστο για τον εκπαιδευόμενο και κατά επέκταση πιο κατανοητό.(Ε6)

2. Επίσης, οι περισσότερες (7/8) θεωρούν ότι οι εικόνες βοηθούν στην ευκολότερη κατανόηση των πληροφοριών από τους εκπαιδευομένους, προσελκύοντας έτσι το ενδιαφέρον τους:

Η κατανόηση του γνωστικού αντικειμένου γίνεται σαφώς πιο σαφής από τις εικόνες που περιέχονται στο Ε.Υ.(Ε3)

Οποσδήποτε οι εικόνες αποτελούν ένα σημαντικό μέρος για να κατανοήσει ο εκπαιδευόμενος το γνωστικό αντικείμενο, καθώς βοηθάει το κείμενο.(Ε6)

Πολύ καλή η αναπαραστατική λειτουργία των εικόνων.(Ε8)

3. Επιπροσθέτως, εφτά από τις συμμετέχουσες αναφέρουν ότι γενικά υπάρχει ποικιλία στοιχείων αφήγησης στο Ε.Υ. και σχετικότητα ανάμεσα στις πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι):

Αρκετά καλή, σε πολλά σημεία παρατηρήθηκαν διάφορα στοιχεία αφήγησης που έκαναν ευχάριστη την ανάγνωση.(Ε2)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Τα στοιχεία αυτά βοηθάνε τον εκπαιδευόμενο να κατανοήσει καλύτερα το περιεχόμενο του Ε.Υ.(Ε6)

Πολύ χρήσιμη.(Ε8)

4. Το γνωστικό αντικείμενο φαίνεται να αλληλοσυμπληρώνεται με τις σχετικές πληροφορίες (λέξεις, εικόνες, ήχοι) και να συνδέονται όλα μεταξύ τους με αρμονικό τρόπο, αφού οι πλειονότητα των αξιολογητριών (7/8) απαντούν με θετικά σχόλια:

Συνδέονται αρμονικά.(Ε1)

Όλο το υλικό που χρησιμοποιήθηκε λειτουργεί συμπληρωματικά.(Ε5)

Άμεσα σχετικές.(Ε8)

5. Ακόμη, οι εφτά πιστεύουν ότι είναι αρκετά φιλική και κατανοητή η γλώσσα στο Ε.Υ. προσδίδοντας αμεσότητα και προδιαθέτοντας θετικά τον εκπαιδευόμενο:

Ο εκπαιδευόμενος αισθάνεται οικεία.(Ε1)

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι αρκετά φιλική προς τους εκπαιδευόμενους.(Ε3)

Είναι εμφανές ότι χρησιμοποιείται φιλική γλώσσα στο Ε.Υ., γεγονός που προδιαθέτει θετικά τον εκπαιδευόμενο για να το παρακολουθήσει.(Ε6)

6. Το παραπάνω χαρακτηριστικό ενισχύεται περισσότερο με τη χρήση του δεύτερου προσώπου βάσει των θετικών σχολίων των αξιολογητριών (7/8):

Το δεύτερο πρόσωπο κάνει άμεση τη διδασκαλία και πιο φιλικό το ύφος προς τους διδασκόμενους.(Ε3)

Υπάρχει αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα.(Ε3)

Η χρήση β προσώπου δημιουργεί οικειότητα με τον συγκεκριμένο τρόπο μάθησης και το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο.(Ε7)

7. Σχετικά με την ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ., σχεδόν όλες (7/8) εκφράζουν θετικά σχόλια:

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Κατανοητική και βοηθητική.(E1)

Ευχάριστη, απλή και κατανοητή προς τον αναγνώστη.(E2)

Ο ήχος βοηθάει στην παρουσίαση.(E3)

8. Ακόμη, οι επτά χαρακτηρίζουν το ύφος της ηχητικής παρουσίασης ως φιλικό, κατανοητό και απλό:

Κατανοητός και βοηθητικός.(E1)

Απλό. (E2)

Το ύφος είναι προσωπικό και απλό, ξεκάθαρη ομιλία.(E3)

9. Η εμφάνιση φιλικού χαρακτήρα (avatar) για την ενίσχυση της μάθησης θεωρείται ενδιαφέρουσα και πρωτότυπη από τις περισσότερες συμμετέχουσες (7/8):

Ενδιαφέρον, χωρίς να εμποδίζει τη διαδικασία μάθησης.(E2)

Ο φιλικός χαρακτήρας (avatar) ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων αφού η χρήση της τεχνολογίας κάνει πιο διασκεδαστική και προσιτή τη γνώση.(E3)

Μέσα από την χρήση του φιλικού χαρακτήρα καταφέρνει να δώσει μια κατεύθυνση στον εκπαιδευόμενο, ώστε να μπορεί πιο εύκολα να παρακολουθήσει το Ε.Υ. και συμβάλλει στην δημιουργία ενός πιο ευχάριστου ηλεκτρονικού περιβάλλοντος.(E6)

10. Παρόμοια σχόλια (4/3) δέχεται κι η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, που χαρακτηρίζεται ως ενδιαφέρουσα, εύκολη και σύγχρονη, αν και επισημαίνεται ότι χρειάζεται περισσότερη εμβάθυνση:

Σε γενικές γραμμές είναι ικανοποιητική.(E1)

Χρειάζεται όμως εμβάθυνση.(E1)

Η παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ. είναι αρκετά σύγχρονη, ανταποκρίνεται στα νέα δεδομένα της εποχής και εύκολη.(E3)

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γίνεται πολύ σωστή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου και μέσα από τις διδακτικές ενότητες ταξινομείται και οργανώνεται η σκέψη του εκπαιδευόμενου.(Ε6)

11. Οι απόψεις των συμμετεχουσών ως προς την ύπαρξη διαδραστικών δραστηριοτήτων ανατροφοδότησης διαφέρουν, αφού μερικές θεωρούν ότι είναι βοηθητικές και απαραίτητες (5/8), άλλες τις θεωρούν αδιάφορες και άλλες επισημαίνουν ότι χρειαζόταν πιο σαφείς οδηγίες:

Οι διαδραστικές δραστηριότητες βοηθούν στην ανατροφοδότηση και στην εμπέδωση της διδακτέας ύλης.(Ε3)

Μου ήταν αδιάφορες αυτές οι δραστηριότητες.(Ε7)

Προσωπικά σε κάποιες από αυτές δυσκολεύτηκα να καταλάβω τι έπρεπε να κάνω.(Ε8)

Νομίζω ότι οι οδηγίες σε αυτό το σημείο θα μπορούσαν να είναι πιο εμφανείς.(Ε8)

12. Το ίδιο συμβαίνει και με την ύπαρξη ή μη μακροσκελών κειμένων στο Ε.Υ. Πέντε θεωρούν ότι δεν υπάρχουν, χαρακτηριστικό το οποίο είναι θετικό:

Υπάρχουν ελάχιστα, αλλά ακόμα και αυτά είναι κατανοητά.(Ε1)

Δεν παρατήρησα κάποιο μακροσκελή κείμενο μέσα στον Ε.Υ.(Ε6)

Νομίζω ότι δεν είναι ιδιαίτερα μακροσκελείς.(Ε8)

13. Οι οδηγίες στις δραστηριότητες κρίνονται κατάλληλες, κατανοητές και βοηθητικές από όλες πλην μίας:

Σε κάθε διδακτική ενότητα δινόταν οι κατάλληλες πληροφορίες–οδηγίες που διευκόλυναν τον εκπαιδευόμενο να περιηγηθεί στο Ε.Υ.(Ε6)

Οι οδηγίες ήταν σαφείς και ξεκάθαρες.(Ε7)

Θεωρώ ότι μπορούσαν να είναι περισσότερες οι οδηγίες.(Ε8)

14. Τα στοιχεία επισήμανσης στο Ε.Υ. εντοπίζονται σε ικανοποιητικό βαθμό κι είναι αρκετά χρήσιμα σύμφωνα με τις θετικές απόψεις των αξιολογητριών (6/8), κάποιες εκ των οποίων

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

προτείνουν επισήμανση με διαφορετικό τρόπο (π.χ. διαφορετικό χρώμα) και σε περισσότερα σημεία:

Γενικά θα έλεγα ότι δεν υπάρχουν πολλά τέτοια στοιχεία.(E5)

Γίνεται κατάλληλη χρήση στοιχείων επισήμανσης για να τονιστούν τα σημαντικά στοιχεία.(E6)

Εύστοχα τα σημεία επισήμανσης.(E7)

15. Τέλος, ένθερμα σχόλια (7/8) λαμβάνουν οι εισαγωγικές δραστηριότητες στο Ε.Υ., που χαρακτηρίζονται ως εύστοχες, βοηθητικές κ.τ.λ.:

Εύκολες και βοηθητικές.(E1)

Είναι πιο απλές και κατανοητές.(E4)

Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες γίνεται καλύτερη κατανόηση του Ε.Υ.(E6)

6.6.9. 9^{ος} άξονας: Γενικές Επισημάνσεις

Σε αυτόν τον άξονα περιλαμβάνονται οι γενικές επισημάνσεις των αξιολογήτριες σχετικά με το Ε.Υ. Συγκεκριμένα, σχολιάζουν 1) τα τρία δυνατά σημεία του Ε.Υ. και 2) προτείνουν αλλαγές, ώστε να βελτιωθεί το Ε.Υ. Στον Πίνακα 25 παρουσιάζονται ενδεικτικά κάποιες απόψεις από τις συμμετέχουσες.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 18, το Ε.Υ. δέχεται αρκετά θετικά σχόλια, μερικά εκ των οποίων συγκλίνουν ως προς την πολυτροπικότητα του, τον συνδυασμό οπτικοακουστικών μέσων, τις δραστηριότητες που περιέχει και την απλή και κατανοητή διατύπωση των πληροφοριών. Οι προτάσεις βελτίωσης που επισημαίνουν οι αξιολογήτριες ποικίλουν, όμως εστιάζουν αρκετά στις δραστηριότητες, αφού όλες σχεδόν προτείνουν κάποια αλλαγή σε αυτές.

Πίνακας 18: Ενδεικτικά παραδείγματα από τα σχόλια του 9^{ου} άξονα

Επισημάνσεις αξιολογητριών	
Δυνατά σημεία του Ε.Υ.	Προτάσεις για αλλαγή

<p>Ο πολυτροπικός σχεδιασμός του Ε.Υ., η ανακεφαλαίωση στο τέλος, η παρουσίαση του σκοπού με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα (Ε4)</p>	<p>Περισσότερες δραστηριότητες και παραδείγματα.(Ε3)</p>
<p>Πολυτροπικότητα, διαδραστικότητα, δραστηριότητες ανατροφοδότησης και αυτοαξιολόγησης (Ε5)</p>	<p>Λιγότερα bullets και περισσότερα κείμενα.(Ε7)</p> <p>Οι δραστηριότητες μου φάνηκαν περιττές.(Ε7)</p> <p>Πιο αργή ροή στον προφορικό λόγο.(Ε7)</p>
<p>Ο συνδυασμός οπτικοακουστικών στοιχείων, τα κείμενα, απλά και κατανοητά (γλώσσα, σύνταξη, πυκνότητα, σαφήνεια, εύστοχη τοποθέτηση εικόνων), η δομή των ενοτήτων. (Ε8)</p>	<p>Περισσότερες οδηγίες στις δραστηριότητες (τις σύντομες, που περιλαμβάνονται στα πολυτροπικά κείμενα-βίντεο). (Ε8)</p> <p>Περισσότερο ομαδικές δραστηριότητες-αλληλεπίδραση. (Ε8)</p> <p>Περισσότερο βιωματικές δραστηριότητες/σενάρια. (Ε8)</p>

6.6.10. 10^{ος} άξονας: Διάφορα

Προκειμένου να καλυφθεί η αρχή της εξαντλητικότητας, γίνεται χρήση του δέκατου άξονα, στον οποίο κατατάσσονται δηλώσεις ή απόψεις των συμμετεχουσών για θέματα που δεν αφορούν τα βασικά αντικείμενα του Πίνακα 8.

Η Ε8 σε δύο ερωτήσεις φαίνεται να μην απαντάει ουσιαστικά στην ερώτηση πιθανόν λόγω κούρασης ή έλλειψης χρόνου. Συγκεκριμένα, αυτό συμβαίνει στις ερωτήσεις σχετικά με την ύπαρξη κειμένου και εικόνων στο Ε.Υ. (Β8) και την ύπαρξη κειμένου, εικόνων και βίντεο στο Ε.Υ. (Β9) δίνοντας την ίδια απάντηση και στις δύο περιπτώσεις:

Το εξήγησα νωρίτερα (Β7).

Η συγκεκριμένη αξιολογήτρια δεν απαντάει καθόλου και σε άλλες δύο ερωτήσεις.

6.7. Συμπεράσματα

Η παρούσα εργασία είχε ως σκοπό τη δημιουργία εξ αποστάσεως Ε.Υ. επιμόρφωσης σχετικά με την χρήση της ΕξΑΕ στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό και κατόπιν τη διερεύνηση των απόψεων των αξιολογητριών, που συμμετείχαν στην έρευνα. Έπειτα, λοιπόν, από την παρουσίαση και συζήτηση των αποτελεσμάτων της έρευνας προκύπτουν τα παρακάτω συμπεράσματα:

Σύμφωνα με τα σχόλια το πλέον επιτυχημένο σημείο του Ε.Υ. είναι η ευχρηστία του (3^{ος} άξονας). Το κομμάτι που χρήζει βελτίωσης βάσει της αξιολόγησης των συμμετεχουσών είναι η επιστημονική συνοχή/τεκμηρίωση του Ε.Υ. (1^{ος} άξονας). Αναλυτικά, αν οι άξονες τοποθετούνταν σε κλίμακα επιτυχίας, όπως προαναφέρθηκε, ο πιο επιτυχημένος άξονας είναι ο 3^{ος}. Ακολουθούν ο 4ος (Υποστήριξη-καθοδήγηση στη μελέτη του Ε.Υ.), ο 8^{ος} (Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης), ο 2^{ος} (Απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου), ο 6^{ος} (Δυνατότητα αναστοχασμού-αυτοαξιολόγησης από το Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο), ο 7^{ος} (Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα), ο 5^{ος} (Αλληλεπίδραση Ε.Υ.-εκπαιδευόμενου) και τέλος ο 1^{ος}.

Από τις αξιολογήτριες του Ε.Υ. φαίνεται ότι αυτή που κρίνει πιο αυστηρά το Ε.Υ. είναι η Ε7, με τα περισσότερα αρνητικά σχόλια της να σχετίζονται με τη δημιουργία του Ε.Υ. σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης. Συνολικά, εντοπίστηκαν 20 αρνητικά σχόλια. Συγκεκριμένα, επισημαίνει την επιφύλαξή της ως προς τις δραστηριότητες, αναφέρει ότι το Ε.Υ. δίνει την εντύπωση της ολοκληρωμένης γνώσης και ότι προτιμά τα γραπτά και μακροσκελή κείμενα. Η συγκεκριμένη αξιολογήτρια έχει την περισσότερη εμπειρία από τις συμμετέχουσες στην έρευνα και δηλώνει ότι είναι πολύ εξοικειωμένη με τη μελέτη του Ε.Υ., το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της ΕξΑΕ. Τέλος, η αξιολογήτρια με τα περισσότερα μη σχετικά σχόλια είναι η Ε4, η οποία τείνει να προσπαθεί να εξηγήσει την ερώτηση με αποτέλεσμα να μην απαντά ουσιαστικά σε αρκετές ερωτήσεις.

Συνοπτικά, συμπεραίνουμε ότι η επιστημονική συνοχή και τεκμηρίωση του Ε.Υ. κρίνεται μερικώς εύστοχη και χρειάζεται αρκετή ενίσχυση με μεγαλύτερη ποικιλία σε διαφορετικού

είδους πηγές. Σχετικά με την απλή και κατανοητή παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό βαθμό με μόνη παρατήρηση για τη χρήση ή μη προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών, καθώς και για την πυκνότητα του Ε.Υ. Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, η ευχρηστία του Ε.Υ. ίσως να είναι από τα πιο δυνατά του σημεία, αφού δέχεται ελάχιστα αρνητικά σχόλια, κυρίως για τη μετάβαση από τη μία διδακτική ενότητα στην άλλη. Επίσης, θετικά σχολιάζεται και η υποστήριξη/καθοδήγηση στη μελέτη Ε.Υ. προς τον εκπαιδευόμενο. Ακόμη, η αλληλεπίδραση ανάμεσα σε Ε.Υ. και εκπαιδευόμενο είναι εκείνη που ίσως χρειάζεται περισσότερο εμπλουτισμό, αφού στην πλειονότητα τους οι αξιολογήτριες κρίνουν χρήσιμες τις δραστηριότητες, αναφέροντας, όμως, ότι δεν επαρκούν. Ομοίως, η δυνατότητα αναστοχασμού και αυτοαξιολόγησης από το Ε.Υ. προς τον εκπαιδευόμενο θεωρείται ότι επιτυγχάνεται επαρκώς, όμως πρέπει να ενισχυθεί με περισσότερες δραστηριότητες (π.χ. δραστηριότητες ανάπτυξης κριτικής σκέψης). Επιπροσθέτως, κατάλληλος κρίνεται ο τρόπος διατύπωσης του σκοπού και των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων με λίγες επισημάνσεις από τις αξιολογήτριες κυρίως για τον τρόπο διατύπωσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε επίπεδο δεξιοτήτων. Τέλος, το Ε.Υ. φαίνεται να έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης.

Ολοκληρώνοντας την παρουσίαση των συμπερασμάτων της παρούσας έρευνας, οφείλουμε να τονίσουμε ότι το σύνολο των αποτελεσμάτων της έχει χαρακτήρα ενδείξεων και δεν μπορεί να γενικευθεί, αφενός λόγω της χρήσης μικρού δείγματος και αφετέρου λόγω της επιλογής της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου για την ανάλυση των δεδομένων της.

6.8. Προτάσεις για το μέλλον

Με βάση τους περιορισμούς που αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο 6.4. και ως αφετηρία την παρούσα έρευνα, θα μπορούσαμε να προτείνουμε την επανάληψη της έρευνας με την αξιοποίηση του Ε.Υ., που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας στα πλαίσια ενός επιμορφωτικού προγράμματος, με μεγαλύτερο πλήθος αξιολογητών Πρωτοβάθμιας ή/και Δευτεροβάθμιας ΠΕ02. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να εξαχθούν πιο αντικειμενικά αποτελέσματα, που θα επιτρέψουν τη γενίκευσή τους. Επιπροσθέτως, τέτοιου είδους επιμορφώσεις ενδείκνυται να πραγματοποιούνται σε μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, ώστε να μην υπάρχει ο περιορισμός του χρόνου και τα αποτελέσματα να είναι πιο αξιόπιστα.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Σχετικά με τον σχεδιασμό του Ε.Υ. και σύμφωνα με τα σχόλια των αξιολογητριών, προκύπτουν οι παρακάτω προτάσεις για μελλοντική έρευνα:

- Περισσότερη αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων μέσω πρακτικών δραστηριοτήτων που θα δίνουν έμφαση στην απόκτηση περισσότερων δεξιοτήτων,
- πιο συνοπτικά κείμενα,
- εμπλουτισμός του υλικού με περισσότερες δραστηριότητες και παραδείγματα κυρίως στις επισημάνσεις και στις επεξηγήσεις,
- προσθήκη επιπλέον ηρώων (κιν. σχεδίων),
- χρήση διαφορετικών χρωμάτων σε κάθε υποενότητα

Άλλη μια πρόταση για μελλοντική έρευνα, είναι να δημιουργηθεί ένα άλλο ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο που δημιουργήθηκε για τη συγκεκριμένη έρευνα χρήζει ολικής αλλαγής, αφού σε πολλά σημεία τα ερωτήματα του είναι ασαφή και πολλές συμμετέχουσες δεν κατανοούσαν τις ερωτήσεις με αποτέλεσμα να δίνουν μη σχετικές απαντήσεις. Έτσι, προτείνεται να κατασκευαστεί ένα ερωτηματολόγιο με ερωτήματα που θα έχουν μια καταλληλότερη διατύπωση και μορφή.

Μέσω μιας μελλοντικής έρευνας θα μπορούσαν να ελεγχθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα μετά την ολοκλήρωση της ΕξΑΕ, να αξιολογηθεί το Ε.Υ. ανά ενότητα με σκοπό τη βελτιστοποίησή του και να συγκριθούν οι απόψεις των αξιολογητών πριν και μετά την ΕξΑΕ, για να ελεγχθεί η αποτελεσματικότητα ή μη της παρέμβασης.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Βιβλιογραφικές αναφορές

Anastasiades, P. (2005). Synchronous Vs Asynchronous Learning? Principles, Methodology and Implementation Policy of a Blended Learning Environment for Lifelong Learning, at the University of Crete. Proceedings of the ED-MEDIA 2005 World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications, (AACE), Montreal, Association for the Advancement of Computing in Education , June 27-July 2, 2005, Canada.

Anastasiades, P. (2008). Blending Interactive Videoconferencing and Asynchronous Learning in Adult Education: Towards a Constructivism Pedagogical Approach. A Case Study at the University of Crete (EDIAMME). In S. Negash (Ed) *Distance Learning for Real-Time and Asynchronous Information Technology Education* , NY, Idea Group Inc.

Anastasiades, Panagiotis. (2012). Design of a blended learning environment for the training of greek teachers: Results of the survey on educational needs. *Blended Learning Environments for Adults: Evaluations and Frameworks*. 230-256. 10.4018/978-1-4666-0939-6.ch012.

Anderson, T., & Garrison, D.-R. (1998). Learning in a networked world: New roles and responsibilities. In C. Gibson (Ed.) *Distance learners in higher education* (pp. 97-112). Madison, WI: Atwood Publishing.

Anderson, T. (2008). Towards a theory of online learning. *Theory and practice of online learning*, pp. 45-74.

Bates, A. W. (Tony). (2005). *Technology, e-learning and Distance Education*. Routledge.

Berge, Z.L., & Collins, M.P. (Eds.) (1995). Computer-Mediated Communication and the Online Brusilovsky, P. (1999). Adaptive and Intelligent Technologies for Web-based Education. In C. Rollinger and C. Peylo (ed.), *Special Issue on Intelligent Systems and Teleteaching*. Kuenstliche Intelligenz, 4, 19-25.

Carr, Wilfred. *Για μια κριτική εκπαιδευτική θεωρία : εκπαίδευση, γνώση και έρευνα δράσης* / Αθήνα : Κώδικας, 1997.

Courau, S. (2000) (μτφ. Ε. Μουτσοπούλου). *Τα βασικά "εργαλεία" του εκπαιδευτή ενηλίκων*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

De Bra, P., Eklund, J., Kobsa, A., Brusilovsky, P., & Hall, W. (1999). *Adaptive Hypermedia: Purpose, Methods and Techniques*. 10th ACM Conference on Hypertext and Hypermedia, 1999, 199-200

Ellis, N. (1994). *Implicit and Explicit Learning of Languages*. London: Academic Press.

Garrison, D. & Shale, D. (1987). Mapping the boundaries of distance education: Problems in defining the field. *The American Journal of Distance Education* (1), 4-13.

Garrison, D. R. (1993). An analysis of the control construct in self-directed learning. In H.B. Long (Ed.), *Emerging perspectives of self-directed learning* (pp. 27-44). Norman, OK: Research Center for Continuing Professional and Higher Education of the University of Oklahoma.

Garrison, D.-R., & Anderson, T. (2003). *E-Learning in the 21st century*. London: Routledge.

Holmberg, B. (1977). *Distance education: A survey and bibliography*. London: Kogan Page.

Holmberg, B. (1995). *Theory and practice of distance education*. New York, NY: Routhledge.

Holmberg, B. (2008). *The evolution, principles, and practices of distance education*. Oldenburg, DE: BIS-Verlag der.

Jarvis, P. (1995). *Adult and Continuing Education*. London: Routledge.

Johnson, D.-W., & Johnson, R.-T. (1996). Cooperation and the use of technology. In D.-H. Jonassen (Ed.), *Handbook of research for educational communications and technology* (pp. 170-198). New York: Simon & Schuster Macmillan.

Keegan, D. (1988). *On defining distance education*. *Distance Education*, 1:1, 13-36, DOI: 10.1080/0158791800010102

Keegan, D. (1996). *Οι βασικές αρχές της Ανοικτής και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης* (μτφ. Α. Μελίστα). Αθήνα: Μεταίχμιο.

Kemmis S (1985) Action Research and the Politics of Reflection. In: Boude D et al (1985) *Reflection Turning Experience into Learning*. Kogan Page, London

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

- Mayer, Richard. (2017). Using multimedia for e-learning: Multimedia for e-learning. *Journal of Computer Assisted Learning*. 33. 10.1111/jcal.12197.
- Mezirow J. (1991) *Transformative Dimensions of Adult Learning*. Jossey-Bass, San Francisco
- Moon, K., & Sumner, M. (2010). Learning and generalization of novel contrasts across speakers. *The Journal of the Acoustical Society of America*, 127(3), 1958–1958.
- Moore, M. G. (1977). *On a theory of independent study* (ZIFF Papiere 16). Hagen, Germany, FernUniversität.
- Moore, G.-M. (1989). Three types of interaction. *The American Journal of Distance Education*, 3(2) 1-7.
- Moore, M. G. (1993). Theory of transactional distance. In D. Keegan (ed.), *Theoretical principles of distance education* (pp. 22-38). New York: Routledge.
- O' Rourke, J. (2003). *Tutoring in Open and Distance Learning, A Handbook for Tutors*. Canada: The Commonwealth of Learning (COL).
- Paulsen, M. F. (2014). *Cooperative Freedom and Transparency in Online Education*, ICICTE 2012 Proceedings.
- Perraton, H. (1988). A theory for distance education. In *Distance education: International perspectives*, ed. D. Sewart, D. Keegan, and B. Holmberg, 34-45. New York: Routledge.
- Peters, O. (1971). 'Theoretical aspects of correspondence instruction', in O. Mackenzie & E. I. Christensen (eds), *The changing world of correspondence study*. University Park, PA: Pennsylvania State University.
- Peters, O. (1971). *Theoretical aspects of distance education*. The changing world of correspondence study: International readings, 224-228.
- Peters, O. (2003). *Distance Education in Transition*. New Trends and Challenges. Studien und Berichte der Arbeitsstelle Fernstudienforschung der Carl von Ossietzky Universität Oldenburg. Band 5.
- Rumble, G. (1989). On defining distance education. *The American Journal of Distance Education*, 3(2), 8-21.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Simonson, M., Smaldino, S., Albright, M., & Zvacek, S. (2003). *Teaching and learning at a distance*. Upper Saddle River, NJ: Merrill.

Sims, R. (1999). Interactivity on stage: Strategies for learner designer communication. *Australian Journal of Educational Technology*, 15(3), 257-272.

Thach, E., & Murphy, K. (1995). Competencies for Distance Education Professionals. *Educational Technology Research and Development*, 43(1), 57-79.

Wedemeyer, C. A. (1973c). *Characteristics of open learning systems*. Report of NAEB Advisory Committee on Open Learning Systems to NAEB Conference, New Orleans, Louisiana (ERIC Document Reproduction Service No. ED099593).

Wedemeyer, C. A. (1977). 'Independent study', in A.S. Knowles (ed). *The International Encyclopedia of Higher Education*, Boston: North eastern University. Wisconsin Press.

Wedemeyer, C. A. (1981). *Learning at the back door: Reflections on non-traditional learning in the lifespan*. Madison, WI: University of Wisconsin Press.

Αναστασιάδης, Π. (2006). Περιβάλλοντα Μάθησης στο Διαδίκτυο και Εκπαίδευση από Απόσταση. Στο Α. Λιοναράκης, επιμ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.

Αναστασιάδης, Π. (2007). Οι Προηγμένες Μαθησιακές Τεχνολογίες Σύγχρονης και Ασύγχρονης Μετάδοσης στην Υπηρεσία της εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Ζητήματα Σχεδιασμού και Υλοποίησης Συστήματος Μικτής Μάθησης (Blended Learning) για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών της Ομογένειας. Κοινωνικο – Επικοινωνιακή Προσέγγιση. Στο Α. Λιοναράκης (Επιμ) *Πρακτικά 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης, Αθήνα 23-25 Νοεμβρίου, 2007.

Βάμβουκας, Μ. (2006). *Εισαγωγή στην Ψυχοπαιδαγωγική έρευνα και Μεθοδολογία*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Βαρλοκώστα, Σ. & Λ. Τριανταφυλλίδου (2003). *Επίπεδα Γλωσσομάθειας στην Ελληνική ως Δεύτερη Γλώσσα*. Αθήνα: Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής, Πανεπιστήμιο Αθηνών.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Γιαγλή, Σ., Γιαγλής, Γ., & Κουτσούμπα, Μ. (2010). Αυτονομία στην μάθηση στο πλαίσιο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. *Open Education Journal*, 6(1-2), 93-106.

Γιαγλής, Δ. (1983). *Θεμελιώδεις Αρχές και Ιδέες στην Παιδαγωγική της Μ. Montessori*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης

Δαμανάκης, Μ. (2007). *Ταυτότητες και εκπαίδευση στη Διασπορά*. Αθήνα: Gutenberg

Δαμανάκης, Μ. (2010). *Αποτίμηση της μέχρι το 2010 ελληνόγλωσσης εκπαίδευσης στο εξωτερικό και οι προ-οπτικές της*. Διαθέσιμο στο: http://www.ediamme.edc.uoc.gr/diaspora/index.php?option=com_content&view=article&id=248:apotimisi-tis-mexri-to2010&catid=136&Itemid=655&lang=el.

Δαμανάκης, Μ. (2014β). Ελληνική Νεομεταναστευτική προς Γερμανία. Στο Μ. Δαμανάκης, Σ. Κωνσταντινίδης & Α. Τάμης (επιμ.) *Νέα Μετανάστευση από και προς την Ελλάδα*. Αθήνα: Αλεξάνδρεια (Πανεπιστήμιο Κρήτης/ Κ.Ε.ΜΕ.) 139 - 175

Δαμανάκης, Μ. (επιμ.) 2004. *Θεωρητικό Πλαίσιο και Προγράμματα Σπουδών για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στη Διασπορά*, Ρέθυμνο: Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. Διαθέσιμο στο: http://www.ediamme.edc.uoc.gr/diaspora/index.php?option=com_content&view=article&id=230:2014-06-29-14-45-45&catid=137&Itemid=656&lang=el

Καραγιάννη, Δ., & Αναστασιάδης, Π. (2016). Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Πιλοτικού Έντυπου Εκπαιδευτικού Υλικού με την μέθοδο της εξαι με θέμα: «Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». *Διεθνές Συνέδριο για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, 5(1Α), 97-110.

Κατσιμαλή, Γ. (2007). *Γλωσσολογία σε Εφαρμογή*. Αθήνα: Καρδαμίτσα

Κόκκος, Α. & Λιοναράκης, Α. (1998). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: Σχέσεις διδασκόντων- διδασκομένων*. Πάτρα: ΕΑΠ.

Κόκκος, Α. (2003). Ο μετασχηματισμός των στάσεων και ο ρόλος του εμπυχωτή. Στο Δ. Βεργίδης (Επιμ.). *Εκπαίδευση Ενηλίκων: συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών*. (σσ. 195-224). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

Κωστούλα-Μακράκη, Ν., & Μακράκης Β. (2006). *Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση για ένα βιώσιμο μέλλον*. Αθήνα.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Λιοναράκης, Α. (2005). Ανοικτά Πανεπιστήμια και εξ Αποστάσεως Πανεπιστήμια στην Ευρώπη. Δύο διαφορετικές εκπαιδευτικές θεωρήσεις σε αναζήτηση ταυτότητας. *Συγκριτική και Διεθνής Εκπαιδευτική Επιθεώρηση της Ελληνικής Εταιρείας Συγκριτικής Εκπαίδευσης*, Τεύχος 5ο, 91 – 115. Αθήνα ISSN 1109- 8678.

Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης, επιμ., *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης – Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.

Λυκουργιώτης, Α. (1998). Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο,. Στο Βεργίδης, Δ., Λιοναράκης, Α., Λυκουργιώτης, Α., Μακράκης, Β. & Ματραλής, Χ. (Επιμ.). *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*, Τόμος Α, σσ. 124. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Μπέλλα, Σ. (2011). *Η δεύτερη γλώσσα: κατάκτηση και διδασκαλία*. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη.

Μουζάκης Χ., Μπαλαούρας Π., Ρουσάκης Ι., & Ματθαίου Δ. (2004). Αξιοποίηση Περιβαλλόντων Σύγχρονης Τηλεκπαίδευσης για τη Διδασκαλία και τη Μάθηση στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Στο Μ. Γρηγοριάδου, Α. Ράπτης, Σ. Βοσνιάδου, Χ. Κυνηγός (επιμ.), *Πρακτικά 4ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ, Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση*, (σ. 699-708). Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών.

Παπαδάκης, Σ. (2004). Μέθοδοι εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών σε περιβάλλον eLearning: Η περίπτωση των βιντεοδιαλέξεων (webcast). Στο Π. Αναστασιάδης (Επ.), *1η Πανελλήνια Διημερίδα με διεθνή συμμετοχή: Δια βίου και εξ αποστάσεως εκπαίδευση στην Κοινωνία της Πληροφορίας* (σελ. 411-422). Ρέθυμνο: Εκδόσεις Προπομπός.

Σκούρτου, Ε. (2011). *Η Διγλωσσία στο Σχολείο*. Αθήνα: Gutenberg.

Τριάρχη-Herrmann, Β. (2000). *Η διγλωσσία στην παιδική ηλικία: μια Ψυχολογολογική προσέγγιση*. Αθήνα: Gutenberg.

Τσοκαλίδου, Ρ. (2012). *Χώρος για δύο*. Αθήνα: Ζυγός.

Φωτιάδης, Κ. (1990). *Ο Ελληνισμός της Κριμαίας. Μαριούπολη, δικαίωμα στη μνήμη*. Αθήνα: Ηρόδοτος

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Χασιώτης, Ι. (1993). *Επισκόπηση της Ιστορίας της Νεοελληνικής Διασποράς*. Θεσσαλονίκη: Βάνιας

Χατζηδάκη, Α. (2016). Η ελληνική γλώσσα ως δεύτερη και ως ξένη στη διασπορά – Εκπαιδευτικές δράσεις και νέα δεδομένα. [Κεφάλαιο Συγγράμματος]. Στο Σκούρτου, Ε., Κούρτη-Καζούλλη, Β., Σελλά-Μάζη, Ε., Χατζηδάκη, Α., Ανδρούσου, Α., Ρεβυθιάδου, Α., Τσοκαλίδου, Π. 2016. *Διγλωσσία & Διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. κεφ 3. Διαθέσιμο στο: https://repository.kallipos.gr/pdfviewer/web/viewer.html?file=/bitstream/11419/6351/3/02_chapter_02.pdf

Χατζηδάκη, Α. (2020). *Διδάσκοντας δίγλωσσα παιδιά: Θεωρητικά ζητήματα και εκπαιδευτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παράρτημα Α: Ερωτηματολόγιο

ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής - Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση με την χρήση των ΤΠΕ (e-Learning)».

UNIVERSITY OF CRETE
Department of Primary Education

E-Learning Lab

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε.

Ε.ΔΙ.Β.Ε.Α
www.edivea.org

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΣΤΗ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

«Η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ξένης γλώσσας»

Επιβλέπουσα: Χατζηδάκη Ασπασία

Υπεύθυνη Έρευνας: Ταμπακάκη Μαρία

Οδηγίες

Το παρόν ερωτηματολόγιο αποτελεί μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεών σας σχετικά με το Εκπαιδευτικό Υλικό (Ε.Υ.) που μελετήσατε.

Ο σκοπός του ερωτηματολογίου είναι να αποτιμηθεί η υποστήριξη που παρείχε στον εκπαιδευόμενο κατά τη μαθησιακή διαδικασία. Προκειμένου να διασφαλιστεί η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των συμπερασμάτων που θα

προκύψουν από την παρούσα έρευνα, είναι αναγκαία η αντικειμενική προσέγγιση των ερωτήσεων.

Κατά την επεξεργασία των δεδομένων του ερωτηματολογίου, το οποίο προορίζεται αποκλειστικά για ερευνητική χρήση, θα είναι σεβαστό το απόρρητο των απαντήσεών σας. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα σας κοινοποιηθούν αμέσως μετά το τέλος της στατιστικής επεξεργασίας.

Δημογραφικά στοιχεία

(Ζητείται η συμπλήρωση δημογραφικών στοιχείων)

1. Φύλο (Κυκλώστε)	Άντρας	Γυναίκα		
2. Ηλικία (Κυκλώστε)	22-30	31-40	41-50	>51
3. Χρόνια Προϋπηρεσίας (Κυκλώστε)	0-4	5-10	11-20	>20

4. Είστε εξοικειωμένοι με τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ).

1

2

3

4

5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

5. Χρησιμοποιείτε τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική πράξη.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

6. Είστε εξοικειωμένοι με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ) με τη χρήση των ΤΠΕ.

1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

7. Είστε εξοικειωμένοι με τη μελέτη του εκπαιδευτικού υλικού το οποίο έχει σχεδιαστεί με τη μέθοδο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ).

1 2 3 4 5

όπου το 1 σημαίνει ΔΙΑΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ και το 5 ΣΥΜΦΩΝΩ ΑΠΟΛΥΤΑ

A. Επιστημονική συνοχή / Τεκμηρίωση του Ε.Υ.

A.1. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η παράθεση πληροφοριών / απόψεων σε σχέση με την σχετική βιβλιογραφική τεκμηρίωση στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

A.2. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η αναφορά σε διαφορετικές πηγές πληροφοριών (βιβλία, επιστημονικά περιοδικά, επιστημονικά συνέδρια κλπ) στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.3. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που γίνεται η συγκριτική ανάλυση των πληροφοριών / απόψεων στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

A.4. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που είναι εμπλουτισμένο το Ε.Υ. με την ερμηνεία / κριτική συζήτηση των πληροφοριών.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

A.5. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο με τον οποίο παρέχει το Ε.Υ. τη δυνατότητα στον εκπαιδευόμενο για περαιτέρω μελέτη σε διαφορετικές πηγές.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B. Το Ε.Υ. συμβάλλει στην απλή και κατανοητή παρουσίαση του Γνωστικού Αντικειμένου

B.1. Γράψτε την άποψή σας για το ύφος γραφής του Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

B.2. Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση ή μη προσωπικών και κτητικών αντωνυμιών στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.3. Γράψτε την άποψή σας για τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.4. Γράψτε την άποψή σας για τη γραφή του Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.5. Γράψτε την άποψή σας για την πυκνότητα των πληροφοριών του Ε.Υ.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.6. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο που παρουσιάζεται το Ε.Υ. σε σχέση με το μέγεθος της οθόνης.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.7. Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει μόνο κείμενο.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.8. Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει κείμενο και εικόνες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

B.9. Γράψτε την άποψή σας για το αν το Ε.Υ. περιέχει κείμενο, εικόνες και video.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

B.10. Γράψτε την άποψή σας για τις χρωματικές συνθέσεις του Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ. Ευχρηστία του Ε.Υ.

Γ.1. Γράψτε την άποψή σας για τα κουμπιά που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (εμπρός, πίσω κλπ).

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.2. Γράψτε την άποψή σας για τα εικονίδια που χρησιμοποιήθηκαν στο Ε.Υ. (πρόσθετες πηγές, δραστηριότητες κλπ).

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.3. Γράψτε την άποψή σας για την πλοήγηση στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Γ.4. Γράψτε την άποψή σας για τους υπερσυνδέσμους του Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Δ. Το Ε.Υ. υποστηρίζει - καθοδηγεί τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Δ.1. Γράψτε την άποψή σας για τις συμβουλές που παρέχονται για τον τρόπο μελέτης του Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.2. Γράψτε την άποψή σας για την υποστήριξη του Ε.Υ. στον εκπαιδευόμενο προκειμένου να δώσει έμφαση σε συγκεκριμένα σημεία (πλαίσια ή έντονη γραφή σήμανση), ώστε να τονίζονται σημαντικές έννοιες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Δ.3. Γράψτε την άποψή σας για τα επεξηγηματικά σχόλια στο Ε.Υ., τα οποία υποστηρίζουν τον σπουδαστή στη μελέτη του.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Ε. Το Ε.Υ υποστηρίζει την αλληλεπίδραση με τον εκπαιδευόμενο στη μελέτη του

Ε.1. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του απόψεις (κρίσεις) πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.2. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εκφράσει τις δικές του ερωτήσεις πάνω σε σημαντικά ζητήματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Ε.3. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εμπλακεί συναισθηματικά με βάση τα προσωπικά του ενδιαφέροντα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.4. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ανταλλάξει απόψεις με τους άλλους εκπαιδευόμενους.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.5. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να θεωρήσει τον εαυτό του ως μέλος μιας κοινωνικής ομάδας που έχει συγκεκριμένες ανάγκες και προσδοκίες.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Ε.6. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να ενσωματώσει / εμπλουτίσει τις απόψεις του σε αυτό.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ. Το Ε.Υ. παρέχει δυνατότητα Αναστοχασμού - Αυτοαξιολόγησης στον εκπαιδευόμενο

Στ.1. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την αυτοαξιολόγηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.2. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη της αυτόνομης κριτικής σκέψης του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.3. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν την ανάπτυξη διάυλων επικοινωνίας με στόχο την ανατροφοδότηση του εκπαιδευόμενου.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Στ.4. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να συσχετίσει τα νέα δεδομένα με τη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Στ.5. Γράψτε την άποψή σας για τις δραστηριότητες που εμπεριέχει το Ε.Υ. με σκοπό να ενθαρρύνουν τον εκπαιδευόμενο να εφαρμόσει τη νέα γνώση στη δική του πραγματικότητα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Z. Σκοπός / Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Z.1. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο διατύπωσης του σκοπού κάθε διδακτικής ενότητας στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.2. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο διατύπωσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων σε κάθε διδακτική ενότητα στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.3. Γράψτε την άποψή σας για το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο γνώσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.4. Γράψτε την άποψή σας σχετικά με το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο δεξιοτήτων.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.5. Γράψτε την άποψή σας σχετικά με το αν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα παρακινούν τον εκπαιδευόμενο σε επίπεδο στάσεων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Z.6. Γράψτε την άποψή σας για τον έλεγχο της προόδου από τον εκπαιδευόμενο με βάση τα προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η. Το Ε.Υ. έχει δημιουργηθεί σύμφωνα με τις αρχές της Πολυμεσικής Μάθησης

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Η.1. Γράψτε την άποψή σας για τον συνδυασμό κείμενου και εικόνας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικείμενου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.2. Γράψτε την άποψή σας για τη βοήθεια στην κατανόηση του γνωστικού αντικείμενου από τις εικόνες που περιέχονται στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.3. Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη στοιχείων αφήγησης (μονόλογος, διάλογος, περιγραφή, σχόλια κ.ά.) στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.4. Γράψτε την άποψή σας για τη σχετικότητα των πληροφοριών (λέξεις, εικόνες, ήχοι) με το γνωστικό αντικείμενο που συμπεριλαμβάνονται στο Ε.Υ.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.5. Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση φιλικής γλώσσας στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.6. Γράψτε την άποψή σας για τη χρήση δεύτερου προσώπου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.7. Γράψτε την άποψή σας για την ηχητική παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Η.8. Γράψτε την άποψή σας για το ύφος της ηχητικής παρουσίασης στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.9. Γράψτε την άποψή σας για την εμφάνιση στο Ε.Υ. ενός φιλικού χαρακτήρα (avatar) που ενισχύει τη διαδικασία μάθησης των εκπαιδευόμενων.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.10. Γράψτε την άποψή σας για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.11. Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη διαδραστικών δραστηριοτήτων που παρέχουν ανατροφοδότηση στους εκπαιδευόμενους στο Ε.Υ.

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.12. Γράψτε την άποψή σας για την ύπαρξη μακροσκελών κειμένων για την παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.13. Γράψτε την άποψή σας για τον τρόπο παροχής οδηγιών στους εκπαιδευόμενους για την υλοποίηση των δραστηριοτήτων και εργασιών στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Η.14. Γράψτε την άποψή σας για τα στοιχεία επισήμανσης (έντονη γραφή, υπογράμμιση, χρωματισμός κ.ά.) στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

H.15. Γράψτε την άποψή σας για τις εισαγωγικές δραστηριότητες που βοηθούν στη μελέτη του γνωστικού αντικειμένου στο Ε.Υ.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Θ. Γενικές Επισημάνσεις

1. Ποια πιστεύετε ότι είναι τα τρία πιο δυνατά στοιχεία του εκπαιδευτικού υλικού;

Παρατηρήσεις / Σχόλια

2. Γράψτε έως τρεις αλλαγές που προτείνετε προκειμένου να βελτιωθεί το εκπαιδευτικό υλικό.

Παρατηρήσεις / Σχόλια

Παράρτημα Β: Αναλυτικοί Πίνακες Ευρημάτων

Πίνακας 19: Πίνακας με τις απαντήσεις του 1^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
A.1.	6	1	1
A.2.	2	3	4
A.3.	5	2	1
A.4.	3	2	3
A.5.	7	0	1

Πίνακας 20: Πίνακας με τις απαντήσεις του 2^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
B.1.	7	1	0
B.2.	2	3	3
B.3.	7	1	0
B.4.	8	0	0
B.5.	5	3	0
B.6.	7	0	1
B.7.	8	0	0
B.8.	6	0	2

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

B.9.	8	0	0
B.10.	7	1	0

Πίνακας 21: Πίνακας με τις απαντήσεις του 3^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
Γ.1.	6	2	0
Γ.2.	8	0	0
Γ.3.	7	1	0
Γ.4.	8	0	0

Πίνακας 22: Πίνακας με τις απαντήσεις του 4^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
Δ.1.	6	2	0
Δ.2.	6	2	0
Δ.3.	8	0	0

Πίνακας 23: Πίνακας με τις απαντήσεις του 5^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

E.1.	6	2	0
E.2.	2	1	5
E.3.	5	2	1
E.4.	3	5	0
E.5.	5	2	1
E.6.	6	1	1

Πίνακας 24: Πίνακας με τις απαντήσεις του 6^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
Στ.1.	8	0	0
Στ.2.	5	3	0
Στ.3.	5	3	0
Στ.4.	6	2	0
Στ.5.	4	4	0

Πίνακας 25: Πίνακας με τις απαντήσεις του 7^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
Z.1.	7	0	1
Z.2.	7	0	1
Z.3.	4	1	3

«Ταμπακάκη Μαρία», «Σχεδιασμός, υλοποίηση και αποτίμηση διαδικτυακού περιβάλλοντος με την χρήση της ΕξΑΕ για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών με θέμα: Η διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας στα προγράμματα του Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ. για την ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό»

Z.4.	3	2	3
Z.5.	5	2	1
Z.6.	7	1	0

Πίνακας 26: Πίνακας με τις απαντήσεις του 8^{ου} άξονα

	Σχόλια		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
H.1.	7	1	0
H.2.	7	1	0
H.3.	7	1	0
H.4.	7	0	1
H.5.	7	1	0
H.6.	7	1	0
H.7.	7	1	0
H.8.	7	1	0
H.9.	7	1	0
H.10.	4	3	1
H.11.	5	3	0
H.12.	5	2	1
H.13.	7	1	0
H.14.	6	2	0
H.15.	7	1	0

Πίνακας 27: Συγκεντρωτικά σχόλια ανά αξιολογήτρια

	Σχόλια αξιολογητριών		
	Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
E1	42	11	1
E2	43	9	2
E3	45	6	3
E4	41	6	7
E5	34	15	5
E6	48	1	5
E7	26	20	6
E8	41	8	5

Πίνακας 28: Συγκεντρωτικά σχόλια ανά άξονα

		Σχόλια αξιολογητριών		
		Θετικά	Αρνητικά	Μη σχετικά
Άξονες	1 ^{ος}	22	8	10
		55%	20%	25%
	2 ^{ος}	64	10	6
		80%	12,5%	7,5%
	3 ^{ος}	29	3	0
		90,6%	9,4%	0%
	4 ^{ος}	20	4	0
		83,3%	16,7%	0%
	5 ^{ος}	27	13	8
		56,3%	27%	16,7%
	6 ^{ος}	28	12	0
		70%	30%	0%
	7 ^{ος}	33	6	9
		69%	12,5%	18,5%
	8 ^{ος}	97	20	3
		81%	16,7%	2,3%